

Protokół Nr 29/21
z posiedzenia Komisji Spraw Społecznych w dniu 16 kwietnia 2021 r.

Posiedzenie rozpoczęło o godz. 13.00, a zakończono o godz. 15.30 tego samego dnia.

W posiedzeniu wzięło udział 6 członków komisji:

1. Daniel Tofiło - przewodniczący komisji
2. Karolina Szymańska-Skowronek- wiceprzewodnicząca komisji – w trybie zdalnym
3. Beata Elżbieta Lenczewska - członek komisji
4. Sylwia Naumnik - członek komisji
5. Wojciech Adam Rybołowicz - członek komisji
6. Mariusz Pieśniak – członek komisji

Nieobecni: Krzysztof Pogorzelski- członek komisji

Lista obecności stanowi załącznik Nr 1 do protokołu.

Ad. pkt 1. Otwarcie posiedzenia komisji.

Posiedzeniu przewodniczył **Daniel Tofiło – przewodniczący Komisji Spraw Społecznych**, który na podstawie listy obecności stwierdził, że na 7-u członków komisji w posiedzeniu bierze udział 6 członków komisji w związku, z czym obrady są prawomocne.

W posiedzeniu uczestniczyli:

1. Wójt Gminy – Wojciech Cybulski
2. Skarbnik Gminy – Monika Elżbieta Krawczeniuk
3. Kierownik referatu planowania przestrzennego, nieruchomości i ochrony środowiska-Magdalena Bernatowicz
4. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – Agata Krupska

Ad. pkt 2. Przyjęcie porządku posiedzenia.

Przewodniczący posiedzenia odczytał porządek obrad.

1. Otwarcie posiedzenia komisji.
2. Przyjęcie porządku posiedzenia.
3. Gospodarowanie odpadami w Gminie Dobrzyniewo Duże.
4. Dyskusja nad rozwojem turystyki w gminie.
5. Rozpatrzenie wniosku Wójta Gminy i zajęcie stanowiska.
6. Opiniowanie projektów uchwał skierowanych na obrady XXXII sesji Rady Gminy
7. Sprawy bieżące.
8. Zamknięcie posiedzenia komisji.

Zapytał, są propozycje zmian porządku posiedzenia.

Nie zgłoszono.

Przewodniczący posiedzenia zarządził głosowanie w sprawie jego przyjęcia.

Tryb głosowania: głosowanie jawne zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu komisji.

Na 7 członków komisji obecnych na posiedzeniu w głosowaniu wzięło udział 6 członków komisji.

Wyniki głosowania:

Za przyjęciem porządku posiedzenia – głosowało 6 radnych

Głosów „przeciw” nie było

Głosów „wstrzymujących się” nie było

Nieobecni-0

Tryb głosowania: głosowanie jawne zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady.

Porządek posiedzenia został przyjęty.

Ad. pkt 3. Gospodarowanie odpadami w Gminie Dobrzyniewo Duże.

W ramach tego punktu głos zabrali:

- **przewodniczący posiedzenia**, który stwierdził, że radni powinni opracować wnioski o zmianę uwarunkowań stawianych oferentom w trakcie prowadzenia procedury przetargowej. W harmonogramie odbioru odpadów należy ujednolicić częstotliwości odbioru oraz wprowadzić dodatkowy odbiór w okresie świątecznymi oraz zwiększyć częstotliwość odbioru papieru i szkła
- **radna Karolina Szymańska-Skowronek** stwierdziła, że należy przystąpić do działań mających na celu wyeliminowanie problemu zanieczyszczania środowiska przez mieszkańców gminy używających nieodpowiedniego materiału opałowego do ogrzewania mieszkań,
- **radny Mariusz Pieśniak** stwierdził, że należy zwiększyć częstotliwość odbioru odpadów w okresie świątecznym.

Wójt Gminy nadmieniał, że istnieje możliwość zwiększenia częstotliwości odbioru odpadów w okresie świątecznym. Nie wpłynie to znacząco na wydatki. Można przygotować dwa warianty dokumentacji przetargowej.

Przewodniczący posiedzenia zapytał, czy ktoś chce zabrać głos.

Nie zgłoszono pytań, uwag, wniosków.

Podsumowując dyskusję radni zgłosili dwa wnioski dotyczące częstotliwości odbioru odpadów.

- 1) wniosek o ustalenie częstotliwości odbioru odpadów (papier i szkło) na co najmniej 2 razy w miesiącu, jeżeli nie wpłynie to drastycznie na wydatki w tym zakresie,
- 2) wniosek o ustalenie częstotliwości odpadów (papier i szkło) bezwzględnie co 2 miesiące.

Głosowano w sprawie

przyjęcia wniosku o ustalenie częstotliwości odbioru odpadów (papier i szkło) na co najmniej 2 razy w miesiącu, jeżeli nie wpłynie to drastycznie na wydatki gminne w tym zakresie.

Wyniki głosowania

ZA: 3, PRZECIW: 3, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (3)

Wojciech Rybołowicz, Daniel Tofiło, Mariusz Pieśniak

PRZECIW (3)

Sylwia Naumnik, Karolina Szymańska-Skowronek, Beata Lenczewska

WSTRZYMUJĘ SIĘ (0)

NIEOBECNI (1)

Krzysztof Pogorzelski

Tryb głosowania: głosowanie jawne zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady.

Głosowano w sprawie

przyjęcia wniosku o ustalenie częstotliwości odbioru odpadów (papier i szkło) bezwzględnie co 2 miesiące.

Wyniki głosowania

ZA: 3 PRZECIW: WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (3)

PRZECIW (0)

WSTRZYMUJĘ SIĘ (0)

NIEOBECNI (1)

Krzysztof Pogorzelski

Tryb głosowania: głosowanie jawne zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady.

Ad. pkt 4. Dyskusja nad rozwojem turystyki w gminie.

Przewodniczący posiedzenia i radny Mariusz Pieśniak stwierdzili, że należy podnieść atrakcyjność Gminy poprzez zagospodarowanie terenu przy rzece w Dobrzniewie Fabrycznym.

Radna Karolina Szymańska-Skowronek powiedziała, że wskazana jest budowa ścieżek rowerowych, połączenie szlaków przebiegających przez tereny sąsiednich gmin, budowa zajazdów, jadłodajni przydrożnych.

Wójt Gminy poddał radnym pod rozprawę budowę (w formie etapowej) ścieżki rowerowej wzdłuż Traktu Królewskiego.

Ad pkt 5. Rozpatrzenie wniosku Wójta Gminy i zajęcie stanowiska.

Przewodniczący posiedzenia zaproponował dyskusję na temat wniosku **Wójta Gminy** o zajęcie stanowiska w sprawie rozpoczęcia procedury nabycia nieruchomości w Nowym Aleksandrowie pod budowę szkoły. Wniosek Wójta Gminy z dnia 12 kwietnia 2021 r. stanowi załącznik Nr 2 do niniejszego protokołu.

Wójt Gminy wyjaśnił, że budowa szkoły w Nowym Aleksandrowie jest nieunikniona ze względu wzrost liczby uczniów, a co za tym idzie ciągle pogarszanie się warunków lokalowych, które w szkole istnieją od wielu lat.

Radny Mariusz Pieśniak powiedział, że problem można rozwiązać poprzez przekierowanie uczniów do szkół zgodnie z rejonizacją, która została ustalona uchwałą Rady Gminy. Podkreślił, co obecnie nie jest to przestrzegane. W szkołach poza ZSP w Nowym Aleksandrowie są wolne miejsca. Poza tym wkrótce wzrost liczby mieszkańców Nowego Aleksandrowa i okolic zostanie ograniczony z powodu budowy drogi S-19. Na temat możliwości przyjęcia dodatkowych uczniów powinny wypowiedzieć się dyrektorzy szkół szczególnie w Dobrzniewie Dużym i Obrubnikach.

Wójt Gminy wyjaśnił, że wstępnie na zakup działki pod budowę szkoły w Nowym Aleksandrowie w budżecie gminy zaplanowano kwotę 1500 000 zł.

Głosowano w sprawie:

rozpatrzenia wniosku Wójta Gminy o zajęcia stanowiska Komisji w sprawie: wszczęcia procedury uzyskania decyzji celu publicznego zakupu działki pod budowę kompleksu szkolnego w Nowym Aleksandrowie.

Wyniki głosowania

ZA: 5, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 1, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (5)

Beata Lenczewska, Sylwia Naumnik, Wojciech Rybołowicz, Karolina Szymańska - Skowronek, Daniel Tofiło

WSTRZYMUJĘ SIĘ (1)

Mariusz Pieśniak

NIEOBECNI (1)

Krzysztof Pogorzelski

Tryb głosowania: głosowanie jawne zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady.

Wniosek Wójta Gminy otrzymał poparcie członków Komisji Spraw Społecznych.

Ad. pkt 6. Opiniowanie projektów uchwał skierowanych na obrady XXXII sesji Rady Gminy

- a) projekt uchwały w sprawie przedłużenia terminu płatności rat podatku od nieruchomości, płatnych w maju i czerwcu 2021 r., przedsiębiorcom, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19.

Przewodniczący posiedzenia zapytał, czy radni mają uwagi, propozycje zmian projektu uchwały.

Nie zgłoszono

Głosowano w sprawie:

zaopiniowania projektu uchwały w sprawie przedłużenia terminu płatności rat podatku od nieruchomości, płatnych w maju i czerwcu 2021 r., przedsiębiorcom, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19.

Wyniki głosowania

ZA: 6, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (6)

Beata Lenczewska, Sylwia Naumnik, Mariusz Pieśniak, Wojciech Rybołowicz, Karolina Szymańska - Skowronek, Daniel Tofiło

NIEOBECNI (1)

Krzysztof Pogorzelski

Tryb głosowania: głosowanie jawne zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu komisji.

Projekt uchwały uzyskał pozytywną opinię i stanowi **załącznik nr 3** do niniejszego protokołu.

- b) projekt uchwały w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Dobrzyniewo Duże

P. Magdalena Bernatowicz na podstawie uzasadnienia dołączonego do projektu uchwały wyjaśniła uregulowania zawarte w projekcie uchwały.

Przewodniczący posiedzenia zapytał, czy radni mają uwagi, propozycje zmian projektu uchwały.

Nie zgłoszono

Głosowano w sprawie:

zaopiniowania projektu uchwały w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Dobrzyniewo Duże.

Wyniki głosowania

ZA: 6, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (6)

Beata Lenczewska, Sylwia Naumnik, Mariusz Pieśniak, Wojciech Rybołowicz, Karolina Szymańska - Skowronek, Daniel Tofiło

NIEOBECNI (1)

Krzysztof Pogorzelski

Projekt uchwały został zaopiniowany pozytywnie i stanowi **załącznik Nr 4** do niniejszego protokołu.

- c) projekt uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2021-2024,

Wójt Gminy nadmienił, że Program został opracowany zgodnie z planami ujętymi w Strategii Rozwoju Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2020-2030

Przewodniczący posiedzenia zapytał, czy radni mają uwagi, propozycje zmian projektu uchwały.

Nie zgłoszono

Głosowano w sprawie:

zaopiniowania projektu uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Dobrzyniewo

Duże na lata 2021-2024,

Wyniki głosowania

ZA: 6, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (6)

Beata Lenczewska, Sylwia Naumnik, Mariusz Pieśniak, Wojciech Rybołowicz, Karolina Szymańska - Skowronek, Daniel Tofiło

NIEOBECNI (1)

Krzysztof Pogorzelski

Projekt uchwały został zaopiniowany pozytywnie i stanowi **załącznik Nr 5** do niniejszego protokołu.

d) projekt uchwały w sprawie przyjęcia Oceny Zasobów Pomocy Społecznej w Gminie Dobrzyniewo Duże za rok 2020.

P. Agata Krupska poinformowała, że dokument został opracowany na podstawie sprawozdań sporządzanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz informacje tworzone przez Główny Urząd Statystyczny. Zaproponowała dyskusję.

Przewodniczący posiedzenia zapytał, czy radni mają uwagi, propozycje zmian projektu uchwały.

Nie zgłoszono

Głosowano w sprawie:

zaopiniowania projektu uchwały w sprawie przyjęcia Oceny Zasobów Pomocy Społecznej w Gminie Dobrzyniewo Duże za rok 2020.

Wyniki głosowania

ZA: 6, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (6)

Beata Lenczewska, Sylwia Naumnik, Mariusz Pieśniak, Wojciech Rybołowicz, Karolina Szymańska - Skowronek, Daniel Tofiło

NIEOBECNI (1)

Krzysztof Pogorzelski

Projekt uchwały został zaopiniowany pozytywnie i stanowi **załącznik Nr 6** do niniejszego protokołu.

Ad. pkt 7. Sprawy bieżące.

Przewodniczący posiedzenia oddał głos radnemu Mariuszowi Pieśniakowi, który stwierdził, że podtrzymuje swoje stanowisko przeniesienia uczniów ze szkoły w Nowym Aleksandrowie do innych szkół wg. rejonizacji obowiązującej w naszej gminie, co polepszy warunki lokalowe w szkole w w/w szkole. W tym przypadku do szkoły podstawowej w Obrubnikach i ZSP w Dobrzyniewie Dużym.

Przewodniczący posiedzenia stwierdził, że nie należy brać pod uwagę SZ.P. w Obrubnikach ze względu na lokalizację. Na posiedzenie komisji została zaproszona dyrektor ZSP w Nowym Aleksandrowie, która przedstawiła radnym warunki lokalowe w szkole.

P. Katarzyna Kozłowska – dyr. Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Nowym Aleksandrowie przekazała następujące informacje:

- warunki lokalowe szkoły zmuszają do zorganizowania zajęć w systemie zmianowym (kl. 1-3) w perspektywie także dla klas 4-8.

- zajęcia świetlicowe są prowadzone w trzech salach. W tym roku, pomimo zapotrzebowania nie została utworzona czwarta grupa dzieci przedszkolnych,

- uciążliwe warunki sanitarne - niewystarczająca liczba toalet szczególnie przystosowanych dla małych dzieci,

Stwierdziła, że wraz ze zwiększaniem się liczby mieszkańców osiedlających się w pobliskich miejscowościach uzasadnionym jest wybudowanie nowego budynku szkoły z zapleczem sportowym. Przeniesienie części uczniów do innych szkół spowoduje niezadowolenie mieszkańców tamtych okolic. Szkoła w Nowym Aleksandrowie położona jest po trasie prowadzącej do miasta Białystok, które jest miejscem zatrudnienia większości mieszkańców.

P. Katarzyna Kozłowska stwierdziła, że rozbudowa szkoły rozwiąże problem na pewien okres (2-3 lata). Należy oszacować korzyści, które mają być następstwem wprowadzenia tych zmian.

Zdaniem przewodniczącego posiedzenia należy wszcząć procedurę w celu uzyskania decyzji celu publicznego zakupu działki pod budowę kompleksu szkolnego w Nowym Aleksandrowie.

Radna Karolina Szymańska Skowronek stwierdziła, że środki wskazane w budżecie gminy nie pokryją kosztów budowy szkoły. Zapytała jakie działania podejmie gmina w celu pozyskania środków z innych źródeł.

Przewodniczący posiedzenia stwierdził, że pomimo niepewności co do pozyskania środków zewnętrznych należy wszcząć procedurę związaną z rozpoczęciem inwestycji.

Wójt Gminy przedstawił wnioski o przekazanie dotacji z budżetu Gminy, które zostały skierowane do Wójta Gminy Dobrzyniewo Duże:

- 1) wniosek Parafii Rzymskokatolickiej w Pogorzałkach o wsparcie finansowe w wys. 20 tys. zł na przeprowadzenie prac remontowo-konserwatorskich w zabytkowej kaplicy- **załącznik Nr 7** do niniejszego protokołu.

Zdaniem **przewodniczącego posiedzenia** proboszcz parafii powinien ubiegać się o środki, którymi dysponuje Archidiecezja Białostocka. Stwierdził, że jest przeciwny przekazaniu dotacji.

Radni Mariusz Pieśniak i Wojciech Rybołowicz powiedzieli, że biorąc pod uwagę dotychczasową pomoc finansową gminy należy zastanowić się nad udzieleniem dotacji.

Przewodniczący posiedzenia zaproponował udzielenia dofinansowania w wys. 10 tys. zł.

Zarządził przeprowadzenie dwóch głosowań:

- 1) w sprawie przyznania dotacji w wys. 10 tys. zł,
- 2) w sprawie przyznania dotacji w wys. 20 tys. zł.

Głosowano w sprawie: przyznania dotacji w wys. 10 tys. zł,

Wyniki głosowania

ZA: 3, PRZECIW: 3, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (3)

Sylwia Naumnik, Mariusz Pieśniak, Daniel Tofiło

PRZECIW (3)

Beata Lenczewska, Wojciech Rybołowicz, Karolina Szymańska - Skowronek

NIEOBECNI (1)

Krzysztof Pogorzelski

Głosowano w sprawie: przyznania dotacji w wys. 20 tys. zł,

Wyniki głosowania

ZA: 3, PRZECIW: 3, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (3)

Beata Lenczewska, Wojciech Rybołowicz, Karolina Szymańska - Skowronek

PRZECIW (3)

Sylwia Naumnik, Mariusz Pieśniak, Daniel Tofiło

NIEOBECNI (1)

Krzysztof Pogorzelski

Posiedzenie komisji opuściła radna Beata Lenczewska. Liczba członków komisji uprawnionych do głosowania obniżyła się do 5.

- 1) wniosek Komendanta Komisariatu Policji w Łapach o wyasygnowanie z budżetu gminy na 2021 r. środków w wys. 20 tys. zł na zakup sprzętu transportowego- **załącznik Nr 8** do niniejszego protokołu.

Radny Mariusz Pieśniak podkreślił, że gmina liczy ponad 9 tys. mieszkańców, co jest dużym obciążeniem dla jednej osoby prowadzącej rozpoznanie w naszym rejonie.

Przewodniczący posiedzenia przypomniał, że na poprzednim posiedzeniu członkowie komisji zajęli stanowisko w tej sprawie, a mianowicie uzgodniono, że przyznanie dotacji uzależnione będzie od skierowania na teren Gminy Dobrzyniewo Duże dodatkowego dzielnicowego.

Radny Mariusz Pieśniak zgłosił potrzebę wyrównania i posypania nawierzchni drogi prowadzącej do wsi Bohdan.

Radna Karolina Szymańska -Skowronek zgłosiła gromadzenie się wody deszczowej na ul. Wiosennej w Fastach w miejscu, gdzie występuje spadek terenu. Stwierdziła, że należy wykonać przekop (szacunkowy koszt- 3 tys. zł).

Przygotował(a): Mariola Grzegorzcyk

PRZEWODNICZĄCY
Komisji Stawu Społecznych
Daniel Tofiło

Przygotowano przy pomocy programu eSesja.pl

Rada Gminy Dobrzyniewo Duże - Komisja Spraw Społecznych

Posiedzenie w dniu 16 kwietnia 2021

Załącznik Nr ..... do protokołu Nr 29/21

dnia 16.04.2021r.
Komisji Spraw Społecznych

Nazwisko i imię	Obecny (6)	Nieobecny (1)	Spóźnienie	Wyjście	Podpis	Uwagi
1. Lenczewska Beata [U]	☒	☐	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>		
2. Naumnik Sylwia [U]	☒	☐	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>		
3. Pieśniak Mariusz	☒	☐	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>		
4. Pogorzelski Krzysztof [U]	☐	☒	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>		
5. Rybołowicz Wojciech [U]	☒	☐	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>		
6. Szymańska - Skowronek Karolina [U]	☒	☐	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>		
7. Tofiło Daniel [U]	☒	☐	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>		

dnia .....^{16.04.2021r.}.....

Komisji Spraw Społecznych
Dobrzyniewo Duże, 12.04.2021 r.

WÓJT GMINY
DOBRZYNIEWO DUŻE

Do

Rady Gminy Dobrzyniewo Duże

Na podstawie §47 pkt 3 Statutu Gminy Dobrzyniewo Duże zwracam się z prośbą do Rady Gminy Dobrzyniewo Duże o zajęcia stanowiska w sprawie rozpoczęcia procedury nabycia nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym 40 o pow. 1,29 ha położonej w obrębie Nowe Aleksandrowo, na cel publiczny jakim jest budowa nowej szkoły podstawowej.

Uzasadnienie:

Dyrektor ZSP w Nowym Aleksandrowie zgłasza problem braku miejsc dla dzieci uczęszczających do szkoły, z uwzględnieniem prognozy na kolejne lata. Sytuacja zmusza do podjęcia działań związanych z budową większej szkoły. Działka ozn. nr geod. 40 o pow. 1,29 ha położona w obrębie Nowe Aleksandrowo, stanowiąca własność osoby fizycznej, pod względem wielkościowym daje duże możliwości wybudowania odpowiedniego obiektu. Nieruchomość jest w kształcie zbliżonym do kwadratu, położona przy drodze gminnej publicznej - Trakcie Królewskim. Na daną nieruchomość nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i nie zostały wydane warunki zabudowy i zagospodarowania terenu.

Na wstępnym etapie w celu nabycia ww. nieruchomości należy uzyskać stosowną decyzję celu publicznego. Zgodnie z art. 6 pkt 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami, celem publicznym jest m.in. budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla szkół publicznych. Następnie procedura związana z wywłaszczeniem nieruchomości prowadzona jest zgodnie z przepisami rozdziału 4-6 tejże ustawy.

WÓJT GMINY

mgr Wojciech Czubulski

PROJEKT
UCHWAŁA NR ....
RADY GMINY DOBRZYŃIEWO DUŻE
z dnia 20 kwietnia 2021 r.

w sprawie przedłużenia terminu płatności rat podatku od nieruchomości, płatnych w maju i czerwcu 2021 r., przedsiębiorcom, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 8, art. 40 ust. 1, art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 713 , 1378.), oraz art. 15q w zw. z art. 15 zzzh ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r., poz.1842,2112,2113,2123,2157,2255,2275,2320,2327,2338,2361, 2401 oraz 2021 r. poz. 11,159 i 18), oraz Komunikatu Komisji z dnia 20 marca 2020 r. "Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19" (2020/C 91 I/01) (Dz. Urz. UE C 91 I z 20.03.2020 r, str. 1), uchwala się, co następuje:

§ 1.

Przedłuża się termin płatności rat podatku od nieruchomości płatnych w maju i czerwcu 2021 r., do dnia 30 września 2021 r. przedsiębiorcom, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19.

§ 2.

Warunkiem przedłużenia terminów płatności rat podatku od nieruchomości jest złożenie przez Przedsiębiorcę:

- 1) formularza zgłoszenia stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej uchwały
- 2) oświadczenia przedsiębiorcy stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.
- 3) formularza informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc rekompensującą negatywne konsekwencje ekonomiczne z powodu COVID-19 stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc inną niż pomoc de minimis w rolnictwie i rybołówstwie (Dz. U. Nr 53, poz. 312 ze zm.)

§ 3.

1. Przedłużenie terminów płatności rat podatku od nieruchomości, o którym mowa w § 1 uchwały dotyczy przedsiębiorców będących podatnikami podatku od nieruchomości na terenie Gminy Dobrzyńewo Duże, których płynność finansowa uległa pogorszeniu na skutek spadku obrotów gospodarczych w następstwie wystąpienia COVID-19, z zastrzeżeniem, że nie posiadają zaległości w podatku od nieruchomości.

2. Przez spadek obrotów gospodarczych rozumie się spadek przychodów o co najmniej 25% w dowolnym miesiącu przypadającym po dniu 31 stycznia 2021 r. w porównaniu do miesiąca poprzedniego.

§ 4.

Pomoc, o której mowa w niniejszej uchwale stanowi pomoc publiczną mającą na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego i jest udzielana zgodnie z pkt 3.1 Komunikatu Komisji Europejskiej: Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19.

§ 5.

Zgłoszenia, o którym mowa w § 2 uchwały należy dokonać nie później niż do dnia 15 czerwca 2021r.

§ 6.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrzyniewo Duże.

§ 7.

Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

*Przewodnicząca Rady
Gminy Dobrzyniewo Duże*

RADCA PRAWNY

Hanna Włkitiuk
BE 194

WÓJT GMINY

mgr Wojciech Cybulski

Z up. WÓJTA GMINY

mgr inż. Krzysztof Bagiński
SEKRETARZ GMINY

WÓJT GMINY

mgr Wojciech Cybulski

*proszę o opinię
Kom. ds. Społecznej
i Komisji ds. Finansów*

Załącznik nr 1 do uchwały nr.....
Rady Gminy w Dobrzyniewie Dużym
z dnia ..... kwietnia 2021 r.

Nr zgłoszenia ..... (wypełnia Urząd Gminy w Dobrzyniewie Dużym)

Zgłoszenie - dotyczy nieruchomości o nr EPN .....

1) Nazwa (firma) podmiotu lub imię i nazwisko

.....
.....

2) Pełny adres siedziby podmiotu lub miejsce zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej

.....
.....

3) Imię i nazwisko, stanowisko, nr telefonu i e-mail osoby odpowiedzialnej ze strony podmiotu za sprawy dotyczące niniejszego zgłoszenia, która będzie upoważniona do kontaktów z Urzędem Gminy w Dobrzyniewie Dużym (pełnomocnictwo)

.....
.....

4) Identyfikator podatkowy NIP podmiotu (dotyczy osób prawnych)

.....
PESEL (dotyczy osób fizycznych)

5) Identyfikator gminy, której podmiot ma miejsce zamieszkania lub siedzibę (wpisać wyłącznie gdy siedziba firmy lub adres zamieszkania jest spoza gminy Dobrzyniewo Duże)

.....

6) Forma prawna podmiotu

☐ przedsiębiorstwo państwowe;

☐ jednoosobowa spółka Skarbu Państwa;

☐ jednoosobowa spółka jednostki samorządu terytorialnego, w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2019r., poz. 712 tj.);

☐ spółka akcyjna albo spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w stosunku do których Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwo państwowe lub jednoosobowa spółka Skarbu Państwa są podmiotami, które posiadają uprawnienia takie, jak przedsiębiorcy dominujący w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019r., poz. 369 tj.);

☐ jednostka sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019r., poz. 869 tj.);

☐ inna (podać jaka) .....

.....
data i podpis podatnika z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska lub podpis osoby upoważnionej*

*W przypadku działania przez pełnomocnika należy dostarczyć pełnomocnictwo na wzorze PPS-1

Załącznik nr 2 do uchwały nr.....
Rady Gminy w Dobrzyniewie Dużym
z dnia ..... kwietnia 2021 r.

Oświadczenie przedsiębiorcy

1) Nazwa (firma) podmiotu lub imię i nazwisko

.....
.....
.....

2) Jestem przedsiębiorcą:

☐ którego nie dotyczy zakaz prowadzenia działalności, związany ze skutkami epidemii COVID-19 wynikający z przepisów szczególnych;

☐ którego dotyczy zakaz prowadzenia działalności, związany ze skutkami epidemii COVID-19 wynikający z przepisów szczególnych.

3) Odnosiłem spadek obrotów gospodarczych z powodu COVID-19

☐ nie mniej niż o 25%, obliczony jako stosunek łącznych obrotów w dowolnym miesiącu przypadającym po dniu 31 stycznia 2021 r. w porównaniu do miesiąca poprzedniego.

4) Pomoc w formie dotacji bezpośrednich, zaliczek zwrotnych, korzyści podatkowych lub w zakresie płatności otrzymana przez przedsiębiorstwo w oparciu o Komunikat Komisji UE z dnia 20 marca 2020r.*

wyniosła: ..... euro na dzień dokonania zgłoszenia.

Wartość pomocy należy podać w kwocie brutto, tj. przed odliczeniem podatków lub innych opłat.

Kwota pomocy nie może przekroczyć łącznie 800.000,00 euro na przedsiębiorstwo.

5) Przedsiębiorstwo:

☐ nie znajdowało się w trudnej sytuacji (w rozumieniu ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych) ** w dniu 31 grudnia 2019r.

☐ znajdowało się w trudnej sytuacji (w rozumieniu ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych) ** w dniu 31 grudnia 2019r.

Pomoc może zostać przyznana przedsiębiorstwom, które nie znajdowały się w trudnej sytuacji (w rozumieniu ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych (15)) w dniu 31 grudnia 2019 r.; może być ona przyznana przedsiębiorstwom, które nie znajdują się w trudnej sytuacji lub przedsiębiorstwom, które nie znajdowały się w trudnej sytuacji w dniu 31 grudnia 2019 r., ale które później napotkały trudności lub znalazły się w trudnej sytuacji z powodu epidemii COVID-19.

.....
data i podpis podatnika z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska lub podpis osoby upoważnionej

*Komunikat Komisji z dnia 20 marca 2020r. "Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19" (2020/C 91 I/01) (Dz. Urz. UE C 91I z 20.03.2020, str. 1)

** Zgodnie z definicją w art. 2 pkt 18 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

UZASADNIENIE

Przygotowany projekt uchwały umożliwia przesunięcie terminu płatności rat podatku od nieruchomości za maj i czerwiec przedsiębiorcom, którzy spełniają określone w uchwale warunki wynikające z przepisów ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Przesunięcie terminu płatności stanowić będzie rozszerzenie katalogu ulg, wynikającego z ustawy Ordynacja podatkowa, na który składają się instytucje umorzenia zaległości podatkowych i odsetek oraz rozłożenie na raty albo odroczenie podatku i zaległości podatkowych. Z ulg podatkowych mogą korzystać wszyscy podatnicy, natomiast wynikające z niniejszego projektu uchwały przesunięcie terminu płatności jest kierowane do określonych w ustawie przedsiębiorców, którzy odczuwają skutki epidemii COVID-19 w największym stopniu, a którzy:

1. są podatnikami podatku od nieruchomości;
2. spełniają warunki pogorszenia płynności finansowej, określone w ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, oraz w niniejszej uchwale.

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE**

z dnia ..... 2021 r.

**w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
Dobrzyniewo Duże**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, poz. 1378) oraz art. 21 ust. 1 pkt 2, ust. 3 i ust. 3a ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611), uchwala się co następuje:

§1. Uchwala się zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Dobrzyniewo Duże, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrzyniewo Duże.

§3. Traci moc uchwała Nr XXXIV/133/09 Rady Gminy Dobrzyniewo Duże z dnia 25 marca 2009 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Dobrzyniewo Duże (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2009 r. poz. 1080).

§4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

RADCA PRAWNY

Hanna Neliżiuk
3k-304

Z up. WÓJTA GMINY

Magdalena Bernatowicz
KIEROWNIK REPERATU
Planowania Przestrzennego i Nieruchomości
i Ochrony Środowiska

- sprządkita

WÓJTA GMINY

mgr Wojciech Cybulski

Z up. WÓJTA GMINY

mgr inż. Krzysztof Jagiński
SEKRETARZ GMINY

proszę o opinię
Kom. ds. Społecznych

Załącznik do uchwały Nr .....

Rady Gminy Dobrzyniewo Duże

z dnia.....

ZASADY WYNAJMIOWANIA LOKALI WCHODZĄCYCH W SKŁAD MIESZKANIOWEGO ZASOBU GMINY DOBRZYNIEWO DUŻE

Rozdział 1.

Postanowienia ogólne

§1. Tworząc warunki do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej, Gmina Dobrzyniewo Duże wynajmuje lokale mieszkalne wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy na warunkach określonych w ustawie oraz niniejszych Zasadach.

§2. Ilekróć jest mowa o:

- 1) zasadach – należy przez to rozumieć Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Dobrzyniewo Duże;
- 2) Gminie – rozumie się przez to Gminę Dobrzyniewo Duże;
- 3) Wójcie – rozumie się przez to Wójta Gminy Dobrzyniewo Duże;
- 4) ustawie – rozumie się przez to ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611);
- 5) gospodarstwie domowym – należy rozumieć przez to gospodarstwo domowe określone w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133);
- 6) dochodzie gospodarstwa domowego – rozumie się przez to dochód określony w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133);
- 7) najniższej emeryturze – należy przez to rozumieć kwotę najniższej emerytury ogłaszanej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 94 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.);
- 8) wnioskodawcy – należy przez to rozumieć osobę, która złożyła w Urzędzie Gminy wniosek o wynajęcie lokalu mieszkalnego.

Rozdział 2.

Wysokość dochodu gospodarstwa domowego uzasadniająca oddanie w najem lub podnajem lokalu na czas nieoznaczony i najem socjalny lokalu oraz wysokość dochodu z gospodarstwa domowego uzasadniająca stosowanie obniżek czynszu

§3. Za osoby spełniające kryterium dochodowe uzasadniające oddanie w najem na czas nieoznaczony lokalu z zasobu mieszkaniowego gminy uważa się osoby, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o najem lokalu nie przekracza:

- 1) 150 % kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym;
- 2) 100 % kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym.

§4. Lokal może być oddany w najem socjalny osobie, której średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzającym datę złożenia wniosku o najem nie przekracza:

- 1) 75 % kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym;
- 2) 60 % kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym.

§5. 1. W stosunku do najemców o niskich dochodach na ich wniosek stosuje się obniżki czynszu naliczonego według obowiązujących przepisów, zgodnie z poniższymi zasadami:

- 1) wysokość czynszu zostanie obniżona o 20% - gdy średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o obniżenie czynszu nie przekracza 75% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 50% w gospodarstwie wieloosobowym;
- 2) wysokość czynszu zostanie obniżona o 40% - gdy średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy, poprzedzających datę złożenia wniosku o obniżenie czynszu nie przekracza 50% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 30% w gospodarstwie wieloosobowym.

2. Przy wyliczaniu dochodów przypadających na jednego członka gospodarstwa domowego stosuje się zasady obowiązujące przy obliczaniu dochodu osób ubiegających się o dodatek mieszkaniowy.

3. Przepisy ust.1 i 2 nie dotyczą najmu socjalnego

Rozdział 3.

Warunki zamieszkiwania kwalifikujące wnioskodawcę do ich poprawy

§6. Do poprawy warunków zamieszkiwania kwalifikują się mieszkańcy Gminy ubiegający się o przyznanie lokalu z mieszkaniowego zasobu gminy, którzy spełniają następujące warunki:

- 1) zamieszkiwanie w lokalach, w których w przypadku gospodarstwa wieloosobowego na jedną osobę uprawnioną do zamieszkiwania przypada mniej niż 5 m² powierzchni mieszkalnej, a w przypadku gospodarstwa jednoosobowego mniej niż 10 m² powierzchni mieszkalnej;
- 2) zamieszkiwanie w lokalach niespełniających wymogów pomieszczeń przeznaczonych na pobyt stały ludzi, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2019 r. poz. 1065 ze zm.);
- 3) zamieszkiwanie w lokalu niedostosowanym do potrzeb wynikających z warunków zdrowotnych, rodzinnych i społecznych.

Rozdział 4.

Kryteria wyboru osób, którym przysługuje pierwszeństwo zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony i umowy najmu socjalnego lokalu

§7. 1. Pierwszeństwo zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony przysługuje:

- 1) osobom zakwalifikowanym do zawarcia umowy najmu lokalu przeznaczonego do remontu na koszt przyszłego najemcy;
- 2) utraciły mieszkanie wskutek klęski żywiołowej, katastrofy, pożaru;
- 3) osobom, które zamieszkują w lokalach usytuowanych w budynkach lub ich częściach objętych ostatecznym nakazem opróżnienia wydanym przez organ nadzoru budowlanego.

2. Pierwszeństwo zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu przysługuje osobom, które utraciły mieszkanie wskutek klęski żywiołowej, katastrofy, pożaru lub posiadają uprawnienie do zawarcia umowy z orzeczenia sądu. wynikające

Rozdział 5.

Warunki dokonywania zamiany lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy oraz zamiany pomiędzy najemcami lokali należących do tego zasobu a osobami zajmującymi lokale w innych zasobach

§8. 1. Najemcy lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy mogą dokonywać wzajemnej zamiany zajmowanych lokali pod warunkiem uzyskania pisemnej zgody Wójta Gminy.

2. Lokale mieszkalne wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy mogą być przedmiotem zamiany:

1) na wolny lokal mieszkalny dostarczony przez gminę w przypadku, gdy najemca ubiega się o zamianę na lokal o mniejszym metrażu;

2) w przypadku zamiany pomiędzy najemcami lokali należących do zasobu gminy, a osobami zajmującymi

lokale w innych zasobach, po uzyskaniu zgody dysponentów lokali;

3) wzajemnej zamiany pomiędzy najemcami lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy;

4) zamieszkiwanie w lokalu, który ze względu na jego położenie (kondygnację), wyposażenie techniczne,

wielkość - nie jest odpowiedni dla najemcy lub osób wspólnie z nim zamieszkujących z powodu posiadanego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

3. Zamiana nie może być dokonana, jeżeli:

1) najemca przed wyrażeniem zgody na zamianę dokonał samowolnej zamiany lokali;

2) osoba zalega z opłatami mieszkaniowymi za używanie lokalu - zamiana może być dokonana dopiero po

spłaceniu zadłużenia;

3) w wyniku zamiany powierzchnia mieszkalna przypadająca na jedną osobę uprawnioną do wspólnego

zamieszkiwania byłaby mniejsza niż 5 m² w gospodarstwie wieloosobowym, a w przypadku gospodarstwa

domowego jednoosobowego mniejsza niż 10 m².

4. Koszty związane z dokonaniem zamiany ponoszą najemcy.

Rozdział 6.

Tryb rozpatrywania i załatwiania wniosków o najem lokali zawierany na czas nieoznaczony i najem socjalny lokali oraz sposób poddania tych spraw kontroli społecznej

§9. 1. Wniosek o zawarcie umowy najmu składa się na piśmie do Urzędu Gminy. Wymagane elementy wniosku:

1) imię i nazwisko, miejsce aktualnego zamieszkania;

2) stan rodzinny wnioskodawcy – stopień pokrewieństwa, wiek;

3) określenie rodzaju wnioskowanego o najem lokalu;

4) informację o dochodzie osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym wraz z wnioskodawcą z ostatnich trzech miesięcy poprzedzających miesiąc składania wniosku w przeliczeniu na jednego członka gospodarstwa domowego;

5) określenie obecnych warunków lokalowych;

6) określenie okresu, na jaki ma być zawarta umowa najmu;

- 7) oświadczenie o nieposiadaniu tytułu prawnego do innego lokalu;
- 4) inne warunki motywujące potrzebę najmu (uzasadnienie wniosku).

2. Imiona i nazwiska osób spełniających kryteria niezbędne do zawarcia umowy najmu lokalu umieszcza się na liście osób uprawnionych do najmu lokalu.

3. Do rozpatrzenia i załatwiania wniosków o najem lokali na czas nieokreślony i najem lokali socjalnych na czas określony upoważniony jest Wójt, powołujący Społeczną Komisję Mieszkaniową.

4. Do zadań Społecznej Komisji Mieszkaniowej należy:

- 1) uczestniczenie w oględzinach pomieszczeń zajmowanych przez osoby ubiegające się o wynajęcie lokalu;

- 2) opiniowanie wniosków o wynajęcie lokalu;

- 3) rozpatrywanie uwag i zastrzeżeń do projektów list.

5. Projekt listy osób zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu podaje się do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy oraz zamieszczenie na stronie internetowej Gminy na okres 14 dni z pouczeniem o możliwości składania zastrzeżeń do tego projektu oraz

określeniem terminu, w jakim przyjmowane są zastrzeżenia i uwagi.

6. Złożone zastrzeżenia do projektu listy Komisja rozpatruje w terminie 14 dni liczonych od upływu terminu wskazanego w ust. 5.

Rozdział 7.

Zasady postępowania w stosunku do osób, które pozostały w lokalu opuszczonym przez najemcę lub w lokalu, w którego najem nie wstąpiły po śmierci najemcy

§10. 1. W przypadku, gdy najemca opuszcza lokal z zamiarem rezygnacji z najmu, osoby wspólnie z nim

zamieszkujące będące członkami gospodarstwa domowego, opuszczają lokal w terminie trzech miesięcy

od daty opuszczenia lokalu przez najemcę.

2. Jeżeli najemca opuścił lokal z ważnych powodów osobistych, z osobami bliskimi najemcy wymienionymi

w art. 691 §1 Kodeksu cywilnego może być zawarta umowa najmu. Wniosek powinien być zaopiniowany przez Społeczną Komisję Mieszkaniową.

3. Osoby, które pozostały w lokalu po śmierci najemcy, lecz nie wstąpiły w stosunek najmu, powinny niezwłocznie opuścić lokal w terminie trzech miesięcy od dnia śmierci najemcy.

4. Po upływie terminów wskazanych w ust. 1 i 3 prowadzone będzie postępowanie mające na celu odzyskanie lokalu zajmowanego bez tytułu prawnego.

§11. 1. Osoby pozostałe w lokalu po śmierci najemcy, które nie wstąpiły w stosunek najmu w trybie art. 691 Kodeksu cywilnego, spełniają warunki do zawarcia umowy najmu tego lokalu, jeżeli:

- 1) do chwili jego śmierci stale zamieszkiwały za zgodą wynajmującego lub właściciela w tym lokalu;

- 2) spełniają kryterium określone w §3 uchwały;

- 3) nie mają możliwości samodzielnego zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

2. Wymogi określone w ust. 1 muszą być spełnione łącznie.

§12. 1. Osoby pozostawione przez dotychczasowego najemcę lokalu spełniają warunki do zawarcia umowy najmu tego lokalu, jeżeli:

- 1) do chwili jego opuszczenia przez najemcę stale zamieszkiwały z najemcą za zgodą właściciela lub wynajmującego w tym lokalu;

- 2) spełniają kryterium określone w §3 uchwały.

2. Wymogi określone w ust. 1 muszą być spełnione łącznie.

Rozdział 8.

Warunki, jakie musi spełniać lokal wskazany dla osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności

§13. Określa się następujące warunki, jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności:

- 1) w przypadku osób z niepełnosprawnością narządu ruchu, poruszających się na wózkach inwalidzkich, wskazany lokal usytuowany będzie w budynku bez barier architektonicznych, przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury, wyposażony w ciepłą wodę i centralne ogrzewanie, źródło gotowania, łazienkę oraz takie urządzenia sanitarne, które nie będą utrudniały funkcjonowania osobie niepełnosprawnej;
- 2) w przypadku osób z niepełnosprawnością narządu ruchu, nieporuszających się na wózkach inwalidzkich, wskazany lokal usytuowany będzie na najniższej kondygnacji budynku lub lokal usytuowany będzie w budynku wyposażonym w dźwig osobowy, wyposażony w ciepłą wodę i centralne ogrzewanie, źródło gotowania, łazienkę oraz takie urządzenia sanitarne, które nie będą utrudniały funkcjonowania osobie niepełnosprawnej;
- 3) w przypadku osób z niepełnosprawnością narządu wzroku, wskazany lokal wyposażony będzie w instalację wejściową sygnalizacji dzwonekowej, a także wyposażony w ciepłą wodę i centralne ogrzewanie, źródło gotowania, łazienkę oraz takie urządzenia sanitarne, które nie będą utrudniały funkcjonowania osobie niepełnosprawnej;
- 4) w przypadku osób z niepełnosprawnością narządu słuchu, wskazany lokal wyposażony będzie w odpowiednią sygnalizację alarmowo-przyzywową, dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także wyposażony w ciepłą wodę i centralne ogrzewanie, źródło gotowania, łazienkę oraz takie urządzenia sanitarne, które nie będą utrudniały funkcjonowania osobie niepełnosprawnej;
- 5) w przypadku innego rodzaju niepełnosprawności, wskazany lokal uwzględniać będzie indywidualne potrzeby osoby niepełnosprawnej, określone w uzgodnieniu z tą osobą;
- 6) w przypadku osób, wymagających stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innych osób, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, potwierdzonej orzeczeniem odpowiedniego organu, wskazany lokal uwzględniać będzie powierzchnię wynikającą z potrzeby zamieszkiwania z osobami sprawującymi nad nimi opiekę;
- 7) w przypadku osób, posiadających prawo do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju, potwierdzone orzeczeniem odpowiedniego organu, w którym mowa w pkt 6, wskazany lokal uwzględniać będzie to prawo.

Rozdział 9.

Zasady przeznaczania lokali na realizację zadań gminy, o których mowa w art. 4 ust. 2b ustawy

§14. 1. Gmina może przeznaczyć lokale mieszkalne na wykonywanie zadań przewidzianych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2. Do wynajmowania lokali, określonych w ust. 1, nie stosuje się zasad w zakresie określającym kryteria wynajęcia lokali.

3. Wydzielenie z zasobu mieszkaniowego Gminy, lokali, o których mowa w ust. 1, a także uchylenie ich statusu następuje w formie zarządzenia Wójta, zaś ich wynajęcie następuje na czas nieokreślony za odpłatnością, na poziomie ustalonym dla lokali z mieszkaniowego zasobu gminy.

4. Przeznaczenie lokalu na realizację zadania, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zawarcie umowy najmu następować będzie na podstawie decyzji Wójta, na wniosek kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, który powinien posiadać uzasadnienie, po uprzednim zaopiniowaniu przez Społeczną Komisję Mieszkaniową.

Rozdział 10.

Działania prowadzące do zapobiegania wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji

§15. W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Dobrzyniewo Duże przyjętym uchwałą Nr XLIII/244/ 18 Rady Gminy Dobrzyniewo Duże z dnia 22 maja 2018 r. nie ustalono działań prowadzących do zapobiegania wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie zasad ustalania wysokości czynszów.

Rozdział 11.

Kryteria oddawania w najem lokali o powierzchni użytkowej przekraczającej 80 m²

§ 15. 1. Do zawarcia umowy najmu lokalu mieszkalnego o powierzchni powyżej 80 m² kwalifikują się gospodarstwa domowe, liczące co najmniej 5 osób, które zostały zakwalifikowane do zawarcia umowy najmu na czas nieokreślony.

2. Lokale o których mowa w ust. 1 wynajmowane będą na zasadach czynszu wolnego.

Uzasadnienie

W dniu 1 maja 2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych, ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 756 ze zm.). Zgodnie z przepisami, o których mowa, przepisy ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów (...) po zmianach weszły w życie z dniem 21 kwietnia 2019 r. W świetle art. 17 tej ustawy – uchwały, o których mowa w art. 21 ustawy o ochronie praw lokatorów (w tym uchwała w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego) w brzmieniu dotychczasowym, podjęte przed dniem 21 kwietnia 2019 r., zachowują swoją ważność i mogą być zmieniane, jednakże nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie zmiany tejże ustawy. Dwudziestoczwieromiesięczny termin upływa zatem 21 kwietnia 2021 r.

Znowelizowana ustawa z dnia z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611 ze zm.) obliguje gminę do dostosowania przepisów aktów prawa miejscowego do przepisów rangi ustawowej. Uchwały rady gminy, będące aktami prawa miejscowego, muszą bowiem respektować unormowania zawarte w aktach prawnych wyższego rzędu. Normy wyrażone w ustawie wymagają zatem uszczegółowienia w uchwale, jednak tylko w tej części, w której nie zostały uregulowane w ustawie jako akcie wyższego rzędu. Zatem, zasadnicza zmiana, która uwzględniona została w projekcie uchwały, dotyczy rezygnacji ze stosowania w przepisach ustawy pojęcia „lokal socjalny” na rzecz określenia w to miejsce nowej kategorii: „najmu socjalnego lokalu”. W miejsce uchylanego pojęcia „lokalu socjalnego” wprowadza się najem socjalny lokalu. Kolejną istotną zmianą jest wprowadzenie do ustawy o ochronie praw lokatorów (...) przepisu obligującego gminę do uregulowania w uchwale, jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności, jak również zasad przeznaczania lokali na realizację zadań jednostek samorządu terytorialnego realizowanych na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wprowadzenie możliwości przeznaczania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy na wykonywanie innych zadań jednostek samorządu terytorialnego pomoże w rozszerzeniu oferty pomocy mieszkaniowej skierowanej do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Nowa proponowana uchwała obejmuje uściślenie i uszczegółowienie

obowiązujących zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Dobrzyniewo Duże w świetle obowiązujących przepisów prawnych, dostosowanie do obowiązującego orzecznictwa sądowo-administracyjnego i ma na celu zwiększenie przejrzystości we wrażliwym społecznie obszarze gospodarki mieszkaniowej w gminie. Projekt zawiera w związku z tym, zapisy dotyczące wszystkich zagadnień wskazanych przez ustawodawcę jako obligatoryjne.

Wobec powyższego podjęcie uchwały jest celowe i uzasadnione.

Z up. WÓJTA GMINY
Magdalena Bernatowicz
KIEROWNIK REFERATU
Planowania Przestrzennego Nieruchomości
i Ochrony Środowiska

dnia ..... 16.04.2021 r. ....
Komisji Spraw Społecznych

Projekt

z dnia 7 kwietnia 2021 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY DOBRZYŃIEWO DUŻE**

z dnia ..... 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Dobrzyńewo Duże
na lata 2021 - 2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378), art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282, 782, 1378), po uzyskaniu pozytywnej opinii Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Rada Gminy Dobrzyńewo Duże, uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Dobrzyńewo Duże na lata 2021 - 2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrzyńewo Duże.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

Sporządzona:

Z up. WÓJTA GMINY

Magdalena Bernalowicz
KIEROWNIK REFERATU
Planowania Przyszłości Nieruchomości
i Ochrony Środowiska

RADCA PRAWNY

Hanna N. Hitiuk
B2- 1114

WÓJTA GMINY

mgr Wojciech Cybulski

Z up. WÓJTA GMINY

mgr inż. Krzysztof Bugiński
SEKRETARZ GMINY

*prosta o opinia
You. Finansow
Spolecny*

WÓJTA GMINY

mgr Wojciech Cybulski

UZASADNIENIE

do uchwały Nr .....

Rady Gminy Dobrzyniewo Duże

z dnia .....

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Dobrzyniewo Duże
na lata 2021 - 2024

Potrzeba i cel podjęcia uchwały:

Zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy z 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 282 ze zm.) Wójt Gminy jest zobowiązany do sporządzenia na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami. Celem programu jest stworzenie kompleksowej, wieloletniej strategii opieki nad zabytkami, który powinien pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem jakim jest dziedzictwo kulturowe gminy oraz kształtowanie atrakcyjnego wizerunku Gminy Dobrzyniewo Duże. Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2021-2024 uzyskał pozytywną wymaganą prawem opinię Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i podlega przyjęciu przez Radę Gminy Dobrzyniewo Duże.

Przewidywane skutki społeczne i gospodarcze:

Określenie w programie działań zmierzających do zachowania i poprawy stanu dziedzictwa kulturowego gminy Dobrzyniewo Duże przyczyni się do podniesienia świadomości tożsamości kulturowej, jakości życia i atrakcyjności turystycznej Gminy oraz jej promocji w regionie.

Skutki finansowe związane z wejściem w życie uchwały, źródło finansowania:

Podjęcie uchwały nie wywołuje bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu gminy, w związku z czym nie określa się źródeł finansowania. Konkretnie działania w kolejnych latach będą się odbywały w oparciu o corocznie uchwalany budżet gminy.

Z up. WÓJTA GMINY
Magdalena Bernatowicz
KIEROWNIK REFERATU
Planowania Przejrzennego Nieruchomości
i Ochrony Środowiska

RYBAKI – po raz pierwszy nazwa pojawia się w 1569 r.

SZACILY – po raz pierwszy nazwa pojawia się w 1562 r.

ZALESIE – wieś powstała pod koniec lat 20-tych XX w.

Nazwa Podlasie po raz pierwszy pojawia się w źródłach pisanych u Wincentego Kadłubka, który pod rokiem 1192 r. użył nazwy *Polexiani*. Bulla papieska w 1253 r. podaje nazwę *Pollexia* a później występuje nazwa *Podlachia*. Z kolei w dokumentach Wielkiego Księstwa Litewskiego ziemie te zawsze określano jako *Podljasze*. Według etymologów nazwy te miały oznaczać ziemie należące do Lachów. Przez stulecia ziemie województwa podlaskiego były miejscem przenikania się wpływów kulturowych zachodu i wschodu i do dzisiaj charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem.

Według niektórych badaczy Podlasie do schyłku średniowiecza były słabo zaludnionym lub w ogóle nie zamieszkanym obszarem buforowym, swoistą ziemią niczyją, co miało zabezpieczać wszystkich sąsiadów przed wzajemnymi napadami. Sprzyjały temu przede wszystkim warunki naturalne, takie jak zwarta pokrywa leśna, bagna, mokradła, cieki wodne i brak żyznej ziemi do uprawy. Podlasie oddzielało Polskę od Rusi oraz państw ludów bałtyckich: Jaćwingów i Litwinów. W 1253 r. ziemie te miały należeć do książąt krakowsko-sandomierskich a od 1323 r. należały do województwa trockiego w Wielkim Księstwie Litewskim i zostały w 1513 r. przyłączone do nowo powstałego województwa podlaskiego.

Ziemie te zamieszkiwali Jaćwingowie ale wskutek kolonizacji mazowieckiej, ruskiej i litewskiej zostali całkowicie wyparci z tych terenów we wczesnym średniowieczu. Kolonizacja mazowiecka objęła między innymi Wysoczyznę Białostocką z ziemiami należącymi obecnie do gminy Dobrzyniewo. Koniec wojen z Litwą, a następnie pokonanie Krzyżaków przynoszą zatem tym terenom początek stałego i trwałego osadnictwa. Poprzednie ciągłe walki o ziemie pograniczne między Mazowszem, Litwą, Krzyżakami a niegdyś Rusią i Jaćwieżą niszczyły grody i wsie, ziemie krócej lub dłużej były opustoszałe. Obecnie utrwaliła się władza polityczna i granice polityczne. Spokój przyniósł ze sobą utrwalenie osadnictwa.

Na terenach dzisiejszej gminy Dobrzyniewo polowali książęta litewscy Witold i Zygmunt Kiejstutowiczowie oraz królowie polscy Kazimierz Jagiellończyk i Aleksander Jagiellończyk. W odległości jednej mili od Knyszyna znajdowała się prawdopodobnie Wodziłówka, to jest zaginiony dworzec myśliwski wielkich książąt litewskich z XV w. Podczas polowań w dworze tym miały toczyć się poufne rozmowy międzynarodowe.

Do XV wieku obszary te pokrywały lasy i bagna a przy przeprawach rzecznych lokowano punkty osadnicze pełniące funkcje strażnicze i handlowe. Dopiero ustabilizowanie się sytuacji politycznej w państwie polsko-litewskim, związane z unią personalną Polski z Litwą, oraz upadek polityczny zakonu krzyżackiego, który kierował ekspansję także na te ziemie, spowodowały, że Podlasie w połowie XV w. mogło być intensywniej zagospodarowywane. Na początku XVI w. ziemie należące do gminy Dobrzyniewo Duże należały do Mikołaja Radziwiłła, który je przekazał królewiczowi Zygmuntowi, dając początek starostwu knyszyńskiemu. W latach 1530-1939 w widłach Narwi i Biebrzy funkcjonowało należące do dóbr królewskich starostwo knyszyńskie, do którego w 1572 r. przyłączono starostwo goniądzkie i od tego czasu uchodziło za najbogatsze w Rzeczpospolitej. W latach 1530-1572 ziemie starostwa były dobrami własnymi króla Zygmunta Augusta. W skład starostwa wchodziły 2 miasta, 56 wsi i na jego terenie początkowo istniały 4 folwarki, z folwarkiem dobrzyniewskim. Folwarki dzieliły się na wójtostwa a te z kolei na wsie. w 1553 r. starostą został Piotr Chwalczewski, który wkrótce założył na terenie starostwa 16 wsi oraz liczne stawy.

Okres intensywnego osadnictwa na terenach obecnego województwa podlaskiego przypada na wieki XV i XVI. Powstające wówczas osadnictwo wytworzyło nieregularną zabudowę i rozproszony układ pól, które zostały zmienione dzięki przeprowadzanej od połowy XVI w. do początku XVII z inicjatywy królowej Bony reformy, zwanej „pomiarą włóczną”. Król Zygmunt II August wydał 1 kwietnia 1557 roku ustawę zwaną *Sprawa Włoczna*, na podstawie której Piotr Chwalczewski, dokonał podziałów nieruchomości na kolejnych należących do króla terenach. Pomiar włóczny polegała na wprowadzeniu nowej organizacji w układzie przestrzennym. Każdemu gospodarstwu przydzielano 1 włókę ziemi (21,3 ha). Pozostałe ziemie, które nie wchodziły w skład przydziałów, przeznaczone były na tworzenie folwarków o powierzchni do kilkunastu włók lub oddawane na wspólny użytek wsi (pastwiska, lasy). Obszar wsi dzielono na trzy pola uprawne a przez środek wsi wytyczano *niwę siedzibną*, przeznaczoną pod zabudowę. Każdy osadnik otrzymywał po jednym zagonie w każdym z trzech pól i jeden zagon pod budowę zagrody. Wszystkich obowiązywała jednolita zabudowa zagród oraz trójpółowy system uprawy ziemi. Założona w ten sposób wieś miała charakter ulicówki. Domy stały w rzędzie (lub dwóch rzędach po obu stronach) przy drodze, za domami były budynki inwentarskie, na końcu stodoły. Często za stodołami była druga, równoległa do głównej *droga zastodolna*. Dzięki tak przeprowadzonym zmianom wsie uzyskały regularny charakter, często zachowywany przez kolejne kilkadziesiąt lat, a dochody z dóbr królewskich wzrosły kilkakrotnie. Charakterystyczną cechą tej reformy była komasacja gruntów, wprowadzenie trójpółówki i zastąpienie obciążenia chłopów świadczeniami w naturze na rzecz czynszu. Przeprowadzona reorganizacja polegała na skomasowaniu rozproszonego osadnictwa wiejskiego w duże i zwarte wsie-ulicówki, o ściśle określonych granicach.

W 1569 r. województwo podlaskie zostało włączone do Korony, stając się buforem pomiędzy Wielkim Księstwem Litewskim a Koroną. Druga połowa XVII w. rozpoczyna okres upadku gospodarczego i rozpoczyna kilkudziesięcioletni okres wojen z Kozakami i Tatarami (1648-1654), Rosjanami (1654-1656), Szwedami (1655-1656), Węgrami (1657) i Turkami, w czasie których zarówno Korona jak i Litwa poniosły duże straty ludnościowe i materialne. W XVII w. zanotowano w Polsce jedynie 32 dni pokoju. Liczne przechody wojsk szwedzkich, polskich, tatarskich oraz łączące się z tym głody i epidemie dokonały wielkich spustoszeń. Zmniejszyło się znacznie zaludnienie, a niektóre okolice zupełnie się wyludniły. Szczególnie dotkliwe były zniszczenia dokonane przez sprzymierzonych z Polską Tatarów, którzy zniszczyli wiele wsi i uprowadzili w jasyr sporo ludności. Jeszcze w 1664 r. liczne wsie królewskie w województwie podlaskim stały pustką. Wszystko to doprowadziło do wyludnienia miast i wsi, upadku rzemiosła i handlu. Większość miast uległa zniszczeniu i już nie powróciła do dawnej świetności, przeobrażając się z ośrodków produkcji rzemieślniczo-przemysłowej, nieraz wysoko wyspecjalizowanej (np. Bielsk, Brańsk, Drohiczyn, Tykocin) w osady rolnicze. W tym też czasie nasiliły się konflikty religijne, które nie sprzyjały rozwojowi kultury, osłabiła tolerancja, co było wynikiem kontrreformacji.

W 1795 r. po III rozbiorze Rzeczypospolitej niemal cały obszar obecnego województwa znalazł się w zaborze pruskim, w departamencie białostockim Nowych Prus Wschodnich. W 1807 r. na mocy traktatu tylżyckiego utworzono Księstwo Warszawskie, w którego granicach znalazła się zachodnia część departamentu białostockiego.

Po 1815 r. Podlasie znalazło się pod panowaniem cara, przy czym południową część historycznego Podlasia włączono do tzw. Kongresówki co miało swoje konsekwencje w postaci silniejszego związania z etnicznie polskimi ziemiami, podczas gdy część północna zintegrowała się z kulturą ruską. Wyrazem tego było między innymi łatwe zlikwidowanie kościoła unickiego, co nastąpiło

od 1839 r. Rusyfikacja ziem Podlasia uległa zahamowaniu na przełomie XIX i XX w. między innymi na skutek narodzin białoruskiej i ukraińskiej świadomości narodowej ale przede wszystkim, wskutek tożsamości mieszkających tu Polaków.

Podczas powstania listopadowego 1830 r. obwód białostocki stał się miejscem koncentracji armii rosyjskiej, doszło tu także do kilku bitew m.in. pod Tykocinem, Rajgrodem. W ramach represji po powstaniu władze carskie wprowadziły granicę celną między Królestwem Polskim a Cesarstwem co spowodowało, że dla uniknięcia wysokich ceł wielu przemysłowców przeniósł swoje zakłady w okolice Białegostoku, znajdującego się wówczas w granicach cesarstwa, co z kolei rozpoczęło proces uprzemysłowienia tych terenów.

Niezwykłe dramatyczny przebieg miały wydarzenia z okresu powstania styczniowego 1863 r. na terenie wsi Jaworówka. W odwecie za opór, jaki stawiali mieszkańcy rosyjskiemu zaborcy naczelnik Kraju Północno-Zachodniego Murowiów 17 sierpnia 1863 r. przesłał do dowódcy garnizonu w Białymstoku płk. Mikołaja Zoege von Manteuffla depeszę następującej treści: „*po otrzymaniu niniejszego wieś Jaworówkę o 12 wiorst od Białegostoku spalić i miejsce gdzie stała zaorać, a mieszkańców odstawić do Białegostoku, aż do dalszego o nich rozporządzenia*”. Grodzieński gubernator gen. Iwan Skworcow także 17 sierpnia 1863 wystosował pismo do Manteuffla, w którym rozkazał: „*.....Polecam Wam: w obecności szlachty osady Jaworówka i możliwie dużej ilości okolicznych chłopów, dworzan i szlachty, a także w obecności oddziału wojska starannie przejrzeć wszystkie domy tej ludności czy nie pozostał kto z rodziny, a także wynieść wszystkie sprzęty i wyprowadzić zwierzęta należące do ludności, przeczytać im moją decyzję i spalić całą okolicę Jaworówki, potem zniszczyć wszystkie ślady zamieszkałej osady, oddać grunty sąsiedniej wspólnocie chłopskiej, ...*”. 18 sierpnia 1863 r. Rosjanie spacyfikowali wieś, prawdopodobnie powiesili 7 mieszkańców a najbardziej krnąbrnych mieszkańców żywcem spalili w specjalnie zbudowanej na uroczysku Biała Góra szopie. Pozostałych mieszkańców, czyli 144 osoby zesłano do Turkiestanu, gdzie założyli wieś, którą nazwali Jaworówka. Zesłańcy nigdy nie zostali objęci amnestią i dopiero w 1921 do niepodległej już Polski wróciły 2 rodziny. Z inicjatywy wileńskiego historyka Edwarda Hermanowskiego w okresie międzywojennym na cmentarzu w Dobrzyniewie zostały pochowane szczątki ludzkie, które wykopywano na terenie uroczyska Biała Góra. W latach 60-tych XIX w. centrum uprzemysłowienia regionu stał się Białystok, który przyciągał fachowców także z zachodu Europy, głównie protestantów. W połowie XIX w. w Dobrzyniewie Fabrycznym poświęcono w fabryce ewangelicki dom modlitwy, kantorat oraz szkołę a pobliskich Ogrodnikach zachował się cmentarz ewangelicki ujęty w gminnej ewidencji zabytków. Rozwojowi gospodarczemu sprzyjała budowa linii kolejowych: warszawsko-petersburskiej (1862), brzesko-grajewskiej (1873), Białystok-Baranowicze (1886), Siedlce-Wołkowysk (1906), Grodno-Suwałki-Orany (1899).

W latach I wojny światowej w kwietniu 1915 r. Białystok został zbombardowany przez niemieckie samoloty i balony. Wobec zbliżających się do Białegostoku wojsk niemieckich Rosjanie pospiesznie wycofali się z miasta, niszcząc elementy infrastruktury komunikacyjnej, przemysłowej, energetycznej oraz magazyny i budowle w koszarach. Na wschód wywieziono maszyny i urządzenia stanowiące wyposażenie zakładów i cenne metale. To czego nie zagrabiono wysadzano i palono. Wojska niemieckie wkroczyły do Białegostoku 13 sierpnia 1915 roku, kończąc trwające od 1807 roku rządy rosyjskie. Okupant niemiecki dostosował gospodarkę dla potrzeb prowadzonej wojny, eksploatując siłę roboczą miejscowe zasoby materialne. W odpowiedzi na grabieżczą politykę Niemiec oraz w dążeniu do odzyskania niepodległości w drugiej połowie 1916 roku zawiązano miejscową Komendę Polskiej Organizacji Wojskowej.

Po odzyskaniu niepodległości w wojnie 1920 roku brali udział liczni ochotnicy z Dobrzyniewa i okolic. W czasach Polski Niepodległej zbudowano w Dobrzyniewie pierwszą szkołę i dom ludowy, założono Kasę Stefczyka, przeprowadzono komasację gruntów. Po I wojnie światowej Podlasie znalazło się w granicach województwa białostockiego. Także starostwo knyszyńskie znalazło się w województwie białostockim, którego ostatnim użytkownikiem był Karol Roger Raczyński a część dóbr była dzierzawiona przez Jana Tyszkiewicza i Zofię Czartoryską. W latach II wojny światowej kolejni okupanci tych terenów Sowieci zniszczyli zabudowania folwarczne i wycięli drzewostan a po przejęciu tych terenów przez Niemcy odbudowano folwark, który jednak pod koniec wojny został przez nich spalony.

II wojna światowa rozpoczęła się okupacją radziecką (Dobrzyniewo znalazło się w obszarze tzw. Białorusi Zachodniej) i wywózkami mieszkańców na Wschód w 1939 i w 1940 roku. Po agresji Niemiec na Związek Radziecki w 1941 roku rozpoczęła się okupacja niemiecka. Działania frontowe ominęły tereny Dobrzyniewa. Na cmentarzu w Nowosiólkach znajduje się zbiorowa mogiła i pomnik upamiętniający masowo mordowanych w 1943 r. przywódców ruchu ludowego na Białostocczyźnie. Zginął wówczas m.in. Władysław Praga, najmłodszy poseł na Sejm w 1928 r., wybrany z listy PSL oraz Mieczysław Błachuszewski, komendant Okręgu VII (województwo białostockie) Batalionów Chłopskich. W końcu lipca 1944 roku Niemcy opuścili te ziemie, weszły tu ponownie wojska sowieckie i rozpoczęło się tworzenie nowej władzy polskiej. We wrześniu 1944 roku NKWD rozpoczęło aresztowania członków Armii Krajowej, których później wywożono w głąb Rosji. Trwające jeszcze dwa lata walki podziemia w obronie niepodległości zakończyły się klęską. Władzę objęli komuniści.

Do 1 stycznia 2002 r. siedzibą gminy było Dobrzyniewo Kościelne, przemianowane na gminę Dobrzyniewo Duże z siedzibą w Dobrzyniewie Dużym.

Charakterystyczną cechą obecnego województwa podlaskiego jest jego największe w Polsce zróżnicowanie etniczne i kulturowe – wśród wielu tradycji, nie licząc kultury polsko-łacińskiej, najsilniejsza do dziś pozostaje tradycja wschodnio chrześcijańska z siecią obiektów sakralnych wschodnich chrześcijan. Specyficzną sytuację wielonarodowościową Podlasie zawdzięcza uwarunkowaniom historycznym, sięgającym zarówno dawnych, jak i nowszych okresów związanych ze zmianami granic państwowych i administracyjnych, stosunków ekonomiczno-społecznych, a w konsekwencji i etniczno-kulturowych. Od wieków na terenach tych zamieszkiwali jednocześnie Polacy, Białorusini, Żydzi, Ukraińcy, Litwini, Rosjanie, Niemcy, Tatarzy i Romowie. Mniejszości narodowe i etniczne wniosły znaczący wkład w rozwój społeczny i gospodarczy tych ziem i stworzyły odmienną, interesującą kulturę ludową, a zwłaszcza muzykę i obrzędowość tych terenów.

5.2.3. Dziedzictwo niematerialne

Dziedzictwo niematerialne jest źródłem tożsamości i ciągłości różnych grup społecznych na danym terenie. Termin ten został przyjęty przez organizację UNESCO w październiku 2003 r. w Paryżu w Konwencji o ochronie dziedzictwa niematerialnego.

Zgodnie z treścią artykułu 2 Konwencji dziedzictwem niematerialnym są: „praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedza i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturowa - które wspólnoty, grupy i, w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości,

przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności.

Niematerialne dziedzictwo kulturowe, zgodne z definicją podaną powyżej, przejawia się w następujących dziedzinach:

- tradycje i przekazy ustne, których nośnikiem jest język: bajki, legendy, przysłowia, zagadki, pieśni, oracje, opowieści wspomnieniowe i wierzeniowe, historie, przemowy, modlitwy, śpiewy, lamenty pogrzebowe, zawołania, zaklęcia;
- sztuki widowiskowe;
- zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne: rytuały i zwyczaje doroczne, sytuacyjne, rodzinne, chrzciny, wesela, pogrzeby, ceremonie lokalne, zwyczaje odpustowe, pielgrzymki, gry i zabawy, folklor dziecięcy, sposoby świętowania, praktyki nawiązywania kontaktów międzyludzkich, gwarę;
- umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym;
- wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata: tradycyjne sposoby leczenia, zamawiania medyczne, meteorologia ludowa, wiedza o wszechświecie.

Dziedzictwo niematerialne gminy związane jest między innymi z podtrzymywaniem lokalnych tradycji ludowo-folklorystycznych, pielęgnujących tożsamość regionu. Od 1954 r. w gminie działa Zespół Folklorystyczny „Narwianie” a w jego skład wchodzi mieszkańcy gminy Dobrzyniewo Duże oraz okolicznych miejscowości. Członkowie zespołu występują w strojach podlaskich – nadbużańskich. W swoim repertuarze zespół posiada wiele obrzędów ludowych takich jak: sianokosy, królewna pól, wianek przedślubny, kiszenie kapusty, śmigus-dyngus, a także piosenek ludowych, strażackich, frywolnych i biesiadnych. Zespół reprezentuje gminę podczas występów w kraju i za granicą.

Krótszą historię zaczynającą się w 2014 r., chociaż niezwykle bogatą, ma zespół śpiewaczy „Dobrzyniaczy”. Zespół charakteryzuje różnorodność repertuaru: staropolskie pieśni ludowe, pieśni religijne. „Dobrzyniaczy” mają na swoim koncie wiele występów oraz wyróżnień na takich imprezach jak: "Przegląd Pieśni Ludowych w Szorcach"; "Powiatowe Prezentacje Tradycji Ludowej w Pogorzałkach"; "Powiatowy Przegląd Zespołów Śpiewaczych w Mońkach"; "Przegląd Kolęd i Pastorałek w Białymstoku pod patronatem Radia i Telewizji Jar"; "Religijny Festiwal Pieśni Maryjnej w Bobrowce" oraz "Miejski Przegląd Dorobku Artystycznego w Białymstoku".

Pod względem językowym gwary Podlasia, czyli obszaru między Narwią a Bugiem stanowią część dialektu mazowieckiego. Kształtowały się one pod wpływem dialektu mazowieckiego z dużym wpływem języków wschodniosłowiańskich: białoruskim i ukraińskim, oraz gwary północnokresowej.

Podlaski strój ludowy był jednorodny i posiadał wiele odmian. Najbardziej znany i rozpowszechniony jest strój nadbużański, choćby przez fakt, iż występuje w nim zespół „Narwianie”.

Poniższy opis za: <https://etnograficzna.pl/stroje-ludowe-stroj-podlaski-nadbuzanski/nie>

Stroje męskie i kobiece na całym Podlasiu były szyte z samodziałów. Męskie stroje podlaskie: kapelusze plecione z żytniej słomy oraz rogatywki z granatowego sukna z obszyciem sukiennym lub barankowym. Charakterystyczna była długa koszula o kroju przyramkowym, szyta z płótna lnianego, wyłożona na spodnie. Na kołnierzyku, listwie naszytej wzdłuż zapięcia z przodu koszuli i na mankietach ozdabiano haftem tkackim. Do tego zakładano spodnie, również lniane, ale po I wojnie światowej zaczęto nosić modne wówczas sukienne bryczesy. Na koszule często nakładano kamizelę miejskiego kroju. Mężczyźni na całym Podlasiu nosili sukmany z folowanego brązowego samodziału, ozdobione naszytymi sznureczkami w miejscach zszyć, przy kołnierzyku i wzdłuż zapięcia. Sukmany

przewiązywano pasami zwanymi *pojasami*, utkanymi wątkiem wełnianym na osnowie lnianej, w tonacji pomarańczowo-czerwonej. Na nogi zakładano lniane lub wełniane onuce i *postoly* – łapcie plecione z łyka. Na całym Podlasiu kobiety nosiły lniane koszule o kroju przyramkowym, z kołnierzykiem, rozcięciem z przodu i długimi rękawami. Ozdabiano je na kołnierzyku, przyramkach, u dołu rękawów oraz na mankietach lub falbance charakterystycznym dla tego regionu haftem tkackim, tzw. *perebory*. Koszule poprzez swoje zdobienia były niezwykle charakterystyczne i wyróżniały ten strój spośród innych. Spódnice szyto z samodziałów w barwne pasy, o wybijającym się kolorze czerwonym, stanowiącym podstawę zestawu wąskich kolorowych pasków. Świąteczne spódnice zdobiono naszytą u dołu, najczęściej zieloną tkaniną, gładką lub we wzory kwiatowe, nad którą naszywano kolorowe wstążeczki i koronki. Zapaski, w odróżnieniu od spódnic miały paski poprzeczne, na tle niebieskim, granatowym lub czerwonym. Ich brzegi obszywano koronką, krepinką. Do tego zakładano gorsety z charakterystycznym *sercem*, ozdobionym z przodu naszyciami, lub późniejsze, o prostym kroju podobnym jak w innych regionach, zdobione haftem lub naszytym zestawem pasmanterii i guziczków. Noszono również *kabaty* z sukiennego folowanego samodziału w kolorze brązowym, ozdobione niebieskimi sznurkami i żółtymi stebnówkami. Z przodu miały charakterystyczne serca w kształcie trapezu z ozdobami wykonanymi stebnówkami i plecionym niebieskim sznurkiem. U dołu, znajdowały się *taszki* tzn. półokrągłe klapki, rozmieszczone w talii i będące wykończeniem *kabata*. Wierzchnim okryciem kobiety była sukmana o takim samym kroju jak męska, z przodu prosta, z tyłu marszczona od pasa, zdobiona niebieskim skręconym sznurkiem. Na nogi zakładano łapcie z łyka lub trzewiki.

Materialnym świadectwem wierzeń, wciąż zachowanym i ciągle kultywowanym na terenie gminy Dobrzyniewo Duże są kapliczki i krzyże przydrożne. Kapliczki te o różnej genezie: jako przejaw kultu Maryjnego i jako wota (po przeżytych epidemiach), jako miejsca upamiętniające wydarzenia istotne w życiu społeczności zamieszkującej te tereny, jako punkty orientacyjne na rozstajach itp. Stanowią one do dzisiaj lokalne ośrodki życia duchowego, szczególnie w postaci Nabożeństw Majowych odprawianych w formie Litanii Loretańskiej w wioskach przy kapliczkach, które są szczególnie starannie w tym okresie przystrajane. Tradycja ta pojawiła się w kulturze chrześcijańskiej Europy na przełomie XIII i XIV w. a szczególnie upowszechniła się dzięki zakonowi jezuitów po dobie reformacji, kiedy to w połowie XVI w. maj został nazwany miesiącem Maryi.

Dobór miejsca, w którym stawiano kapliczki czy krzyże nie był przypadkowy i był zawsze uzasadniony. Mógł wiązać się z upamiętnieniem ważnych wydarzeń historycznych, a także osobistych. Były kapliczki dziękczynne a także błagalne. Powstawały na obrzeżach wsi, w centrach wsi, nad zbiornikami wodnymi, w miejscu przepraw przez wodę, w lasach czy na ich obrzeżach.

5.2.4. Infrastruktura kultury na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże

Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże istnieją następujące placówki:

- Gminne Centrum Kultury w Dobrzyniewie Dużym;
- Wiejskie Domy Kultury w Pogorzałkach, Kozińcach i Nowym Aleksandrowie;
- Świetlice wiejskie w Jaworówce, Borsukówce, Gnińej, Letnikach, Ponikłej, Odrubnikach, Dobrzyniewie Kościelnym i Krynicach;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrzyniewie Dużym,

Gminne Centrum Kultury w Dobrzyniewie Dużym (<http://www.gckdobrzyniewo.pl/gck/>)

W obecnej formie Gminne Centrum Kultury w Dobrzyniewie Dużym działa o 2001 r., a w latach poprzedzających centrum życia kulturalnego w gminie znajdowało się w Gminnym Ośrodku Kultury w Pogorzałkach. Nie było to jedyne miejsce zorganizowanej działalności kulturalnej, bowiem w wielu miejscowościach gminy, wówczas Dobrzyniewo Kościelne, działały Wiejskie Domy Kultury: w Kozińcach, Dobrzyniewie Dużym, Nowym Aleksandrowie a także świetlice wiejskie w miejscowościach Gniła, Borsukówka, Ponikła. Sieć placówek uzupełniały Kluby „Ruch”.

Gminne Centrum Kultury kultywuje tradycje regionalne prowadząc działalność, zgodną z potrzebami środowiska, obejmującą między innymi:

- edukację kulturalną środowiska, realizowaną poprzez pracę w zespołach, kołach zainteresowań, uczestnictwo w kursach, konkursach, przeglądach o charakterze lokalnym i ponadlokalnym;
- opiekę nad amatorskim ruchem artystycznym i twórczością ludową oraz promocję ich działalności;
- działalność rekreacyjno-sportową i rozrywkową;
- gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie, ochrona i udostępnianie materiałów bibliotecznych;

Cenną inicjatywą jest możliwość pobrania ze strony internetowej GCK tekstów śpiewnika patriotycznego, śpiewnika podlaskiego z repertuaru zespołu folklorystycznego „Narwianie”, Mszy Świętej i Nieszporów z 1932 r., które dostępne są w formacie pdf.

Koła Gospodyń Wiejskich

Koła Gospodyń Wiejskich zaczęły powstawać w II połowie XIX w. i podejmowały działania na rzecz edukacji mieszkańców wsi, propagowały zasady racjonalnego zarządzania gospodarstwem domowym a w okresie zaborów także były ośrodkami oporu przeciwko polityce zaborczej. Szczególnie wysoki rozwój swojej działalności Koła osiągnęły w okresie międzywojennym dzięki pomocy państwa w postaci specjalnie przeszkolonych instruktorek, które pomagały w organizowaniu kursów oraz w wymianie doświadczeń. Po II wojnie światowej Koła Gospodyń Wiejskich aktywizują lokalną społeczność i współdziałają na rzecz rozwoju lokalnego z władzami samorządowymi. Koła Gospodyń Wiejskich organizują wakacje dla dzieci podczas prac polowych, zajmują się rękodziełem ludowym i jego promocją, tworzą zespoły ludowe oraz organizują agroturystykę, pielgrzymki, święta lokalne, biorą udział w konkursach. Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże Koła Gospodyń Wiejskich działają prawie w każdej wsi. Najstarszym Kołem jest działające od 1954 r. Koło Gospodyń Wiejskich w Pogorzałkach. Panie z Koła pomagają w organizacji lokalnych uroczystości, jak na przykład „Wielkanocne Pogorzałki” z degustacją i konkursem na najpiękniejszy stroik oraz najlepsze tradycyjne potrawy: żurek, pasztet, babkę wielkanocną. Bardzo prężnie działają także Koła we wsiach: Gniła, Bohdan, Nowe Aleksandrowo.

Miejsca pamięci:

- cmentarz we wsi Fasty Kolonia,
- pomnik upamiętniający mieszkańców wsi Jaworówka zamordowanych i wywiezionych na zsyłkę w sierpniu 1863 roku

Kościół i miejsca kultu w Dobrzyniewie Kościelnym, Fastach (kościół i cerkiew), Kopisku, Pogorzałkach i Kozińcach.

5.3 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. *Dz. U. 2020 poz. 282*), formami ochrony zabytków są:

- ✓ wpis do rejestru zabytków;
- ✓ uznanie za pomnik historii;
- ✓ utworzenie parku kulturowego;
- ✓ ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na obszarze gminy Dobrzyniewo Duże funkcjonują dwie z wymienionych wyżej form ochrony: wpis do rejestru zabytków oraz ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla terenu gminy.

Do tej pory nie wykorzystaną przez samorządy lokalne prawną formą ochrony zabytków, która jednocześnie może zwiększyć atrakcyjność turystyczną jest utworzenie parku kulturowego. Jest to jedyna forma ochrony wskazująca na ochronę krajobrazu kulturowego – jego utworzenie należy do kompetencji rady gminy, po zasięgnięciu opinii właściwego konserwatora zabytków. W intencji ustawodawców celem parku kulturowego powinno być zachowanie i kultywowanie regionalnych tradycji kulturowych, regionalnego budownictwa a także osadnictwa. Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże takim miejscem, które mogłoby być objęte ochroną w ramach Parku Kulturowego jest kopalnia krzemienia „Krzemianki” na gruntach Kopiska, która wraz z dwoma kolejnymi rozpoznanymi w ostatnich latach kopalniami na terenie sąsiadujących gmin Czarna Białostocka i Knyszyn oraz dodatkową drugą na terenie gminy Dobrzyniewo Duże stanowią unikalny w skali Europy zespół kopalni krzemienia. Ranga tego zespołu może być porównywana do neolitycznej kopalni krzemienia w Krzemionkach Opatkowskich na terenie województwa świętokrzyskiego. Kopalnia w Krzemionkach Opatkowskich wpisana jest na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, jako jedno z 16 miejsc z terenu całej Polski. Utworzenie Parku Kulturowego na terenie kopalń krzemienia w Puszczy Knyszyńskiej może mieć olbrzymie znaczenie dla społeczności lokalnych, choćby dla rozwoju tzw. „turystyki archeologicznej”, która jest coraz bardziej popularna wśród zagranicznych i polskich turystów. Archeologia turystyczna upowszechnia wiedzę archeologiczną i dzięki temu skutkować może świadomą i skuteczną ochroną dziedzictwa archeologicznego.

Park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na których terenie ma być utworzony. W województwie podlaskim, cechującym się dużym bogactwem form krajobrazu i dziedzictwa kulturowego, wielością narodowościową i wyznaniową (obrzędy, tradycja, obyczaje) oraz dużą powierzchnią obszarów cennych przyrodniczo, jak do tej pory utworzono jedynie Park Kulturowy w Bohonikach, który powstał w czerwcu 2019 r.

5.3.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże znajduje się siedem zespołów zabytków lub zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego. Wszystkie zostały wymienione w tabeli nr 1 poniżej. Są to tym samym najcenniejsze element krajobrazu kulturowego na terenie gminy podlegający ścisłej ochronie konserwatorskiej, wynikającej z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Tabela nr 1: Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków w Gminie Dobrzyniewo Duże (stan na 15.04.2020, według <https://wuo.bialystok.bip.gov.pl/rejestry-ewidencje-archiwa/rejestr-a-wykaz-zabytkow-nieruchomych-wojewodztwa-podlaskiego.html>)

	MIEJSCOWOŚĆ według wpisu do rejestru	ZAKRES WPISU DO REJESTRU ZABYTEKÓW	NR WPISU DO REJ
1.	DOBRZYNIEWO KOŚCIELNE	„kościół par. p.w. Zwiastowania NMP, mur., 1905-1910, wraz z terenem ograniczonym ogrodzeniem kościoła i z przylegającą do ogrodzenia dawną kostnicą”	A-368 z 18.08.1979
2.	DOBRZYNIEWO KOŚCIELNE	„cmentarz rzym.-kat.”	A-87 z 11.12.1992
3.	FASTY	„cerkiew prawosławna p.w. Podwyższenia Krzyża Św., 1875, wraz z otaczającym terenem cmentarza ograniczonego płotem żelaznym”	A-394 z 20.08.1979
4.	FASTY	„cerkiew cm. p.w. Św. Archanioła Michała, drewn., 1893-95, wraz z otoczeniem tj. cmentarzem grzebalnym prawosławnym w granicach ogrodzenia”	A-70 z 18.12.2003
5.	POGORZALKI	„kaplica przydrożna, XIX, wraz z otaczającym terenem w granicach ogrodzenia, z kamiennym ogrodzeniem oraz kapliczką słupkową”	A-397 z 14.02.1977

Tabela nr 1A: Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków w Gminie Dobrzyniewo Duże (stan na 15.04.2020, według <https://wuo.bialystok.bip.gov.pl/rejestry-ewidencje-archiwa/rejestr-a-wykaz-zabytkow-nieruchomych-wojewodztwa-podlaskiego.html>)

	MIEJSCOWOŚĆ według wpisu do rejestru	ZAKRES WPISU DO REJESTRU ZABYTEKÓW	NR WPISU DO REJ
6.	RYBAKI	Rybaki, st. 1 „osada z epoki kamienia”	C/77, dec. nr 535-1/22/94 z 08.11.1994
7.	„RYBNIKI- KRZEMIONKA” stanowisko na gruntach obrębu Kopisk	„Rybniiki-Krzemionka” st. 1 „Kopalnia krzemienia z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza”	C-45, dec. nr 535-1/13/92

Wpisana do rejestru zabytków kopalnia krzemienia, zlokalizowana na terenie obrębu geodezyjnego Kopisk a znana jako „Rybniiki-Krzemionka” z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza znajduje się dodatkowo na obszarze chronionym, na terenie rezerwatu przyrody „Krzemianka”, który został utworzony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 29 grudnia 1987 r. (Monitor Polski z 1988 r. nr 5, poz. 47).

5.3.2. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków

Zgodnie z art. 3 pkt 1 i 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytek ruchomy, to rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będących dziełem człowieka lub związanych z jego działalnością, stanowiących świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków z terenu Gminy Dobrzyniewo Duże:

1. Dobrzyniewo Kościelne

1.1. Decyzja WKZ w Białymstoku z dnia 21 grudnia 1981 nr rej. B-27

- obraz – Mała Święta Rodzina
- obraz – Św. Maria Magdalena
- dwa relikwiarze rokokowe
- dwa relikwiarze rokokowe
- czternaście obrazów – Stacje Męki Pańskiej
- Krucyfiks
- Krucyfiks
- Dwie ławy kolatorskie
- ornat – kolumna
- ornat – barokowy
- ornat – barokowy
- ornat biały
- ornat zielony

1.2. Decyzja WKZ w Białymstoku z dnia 22 grudnia 1994 r. nr rej. B-28

- instrument muzyczny – organy

1.3. Decyzja Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku z dnia 10 lutego 2009 r. nr rej. B-204

- obraz – Zwiastowanie Najświętszej Marii Panny
- ołtarz boczny p.w. Chrystusa Króla
- rzeźba – Św. Apostoł Piotr
- rzeźba – Św. Apostoł Paweł
- rzeźba – Biskup I
- rzeźba – Biskup II
- rzeźba – Putto I
- rzeźba – Putto II
- ołtarz boczny p.w. Matki Bożej Różańcowej
- ołtarz boczny p.w. Św. Marii Magdaleny
- obraz – Św. Maria Magdalena
- ołtarz boczny
- rzeźba – Ecce Homo / Pan Jezus Wyszdyzony

1.4. Decyzja Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku z dnia 23 marca 2009 r. nr rej. B-206

- ołtarz główny p.w. Zwiastowania Najświętszej Marii Panny

1.5. Decyzja Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku z dnia 22 lipca 2010 r. nr rej. B-230:

- ołtarz boczny p.w. Św. Józefa z Dzieciątkiem
- ołtarz boczny p.w. Św. Michała Archanioła

1.6. Decyzja Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku z dnia 17 listopada 2016 r. nr rej. B-359:

- obraz – Św. Teresa od Dzieciątka Jezus
- ambona

1.7. Decyzja Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku z dnia 28 sierpnia 2017 r. nr rej. B-368:

- ława kolatorska (szt. 4)
- ława kolatorska

2. Fasty

2.1. Decyzja Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku z dnia 28 czerwca 2017 r. nr rej. B-367:

- kiwot z ikoną „Święty Jerzy”
- ikona – „Święty Jerzy”
- kiwot z ikoną „Święty Włodzimierz”
- ikona – „Święty Włodzimierz”

2.2. Decyzja Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku z dnia 21 listopada 2018 r. nr rej. B-373

- ikonostas
- feretron z ikonami Matki Boskiej i Michała Archanioła.

5.3.3. Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Dokumenty te zostały szczegółowo omówione w rozdziale poświęconym relacji gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy).

5.4 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Gminna ewidencja zabytków formalnie nie stanowi formy ochrony zabytków wymienionych w art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. *Dz. U. 2020 poz. 282*). Pomimo to, w piśmiennictwie prawniczym, w związku z zapisami art. 7 pkt 4 i art. 19 ust. 1 i 1 a u.o.z.o.z.) ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami pojawił i funkcjonuje termin „nienazwanych form ochrony zabytków” w odniesieniu do gminnej ewidencji zabytków, w związku z przypisanymi tej ewidencji skutkami prawnymi (wspomniany wyżej art. 19 ust. 1 i 1 a u.o.z.o.z.). Pomimo nieuwjęcia gminnej ewidencji zabytków w art. 7 u.o.z.o.z. to może być ona kwalifikowana jako forma ochrony zabytków. Zgodnie z art. 21 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami gminna ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami.

Zgodnie z art. 22 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza (prezydenta miasta, wójta) w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granice niezgodnie z prawem (*Dz. U. Nr 113, poz. 661*) oraz Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019

r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2019 r. poz. 1886) określają zakres informacji, który powinna zawierać karta adresowa zabytku nieruchomego. Znowelizowane w 2019 roku rozporządzenie nakłada na wojewódzkich konserwatorów zabytków obowiązek poinformowania o zamiarze włączenia karty ewidencyjnej zabytku do wojewódzkiej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty ewidencyjnej zabytku, o zamiarze wyłączenia karty ewidencyjnej zabytku z wojewódzkiej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty - wojewódzki konserwator zabytków zawiadamia niezwłocznie właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która przestała być zabytkiem, a także wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o włączeniu karty ewidencyjnej, wraz z odpowiednio potwierdzoną kopią takiej karty. Zawiadomienie o zamiarze włączenia karty ewidencyjnej zabytku, o sporządzeniu nowej karty ewidencyjnej zabytku albo o zamiarze wyłączenia karty ewidencyjnej zabytku z wojewódzkiej ewidencji zabytków umieszcza się na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej do czasu zamieszczenia informacji odpowiednio o włączeniu karty ewidencyjnej zabytku, o włączeniu nowej karty ewidencyjnej zabytku do wojewódzkiej ewidencji zabytków albo o wyłączeniu karty ewidencyjnej zabytku z wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Kolejnym etapem obowiązku informacyjnego jest obowiązek powstający na etapie wykonywania gminnej ewidencji zabytków. O zamiarze włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku, o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty, wójt (burmistrz, prezydent miasta) zawiadamia niezwłocznie właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości, która przestała być zabytkiem na gminy, które zamierzają prowadzić gminną ewidencję zabytków, obowiązek informacyjny o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku, o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty, wójt (burmistrz, prezydent miasta) zawiadamia niezwłocznie właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości, która przestała być zabytkiem. Zawiadomienia o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku będącego historycznym układem urbanistycznym lub ruralistycznym, historycznym zespołem budowlanym, terenem, na którym znajduje się znaczna ilość zabytków archeologicznych lub nieruchomością o nieuregulowanym stanie prawnym do gminnej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty adresowej takiego zabytku, o zamiarze wyłączenia karty adresowej takiego zabytku z gminnej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty dokonuje się w drodze obwieszczenia umieszczonego na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej.

Ustawa z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie innych ustaw znacząco wzmocniła rangę gminnej ewidencji zabytków nakładając obowiązek uzyskania pozwolenia na budowę lub rozbiórkę w stosunku do obiektów budowlanych i obszarów niewpisanych do rejestru ale ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Włączenie zabytku do gminnej ewidencji zabytków skutkuje ich ochroną (obiekty i obszary) i ujęcie w gminnej ewidencji zabytków uwzględnia się w:

- miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy - Wojewódzki Konserwator Zabytków może wyznaczyć nakazy i zakazy dotyczące obszarów bądź budynków
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i innych dokumentach planistycznych - Wojewódzki Konserwator Zabytków może wyznaczyć nakazy i zakazy dotyczące obszarów bądź budynków

- decyzji o warunkach zabudowy - Gmina przed wydaniem decyzji przesyła ją do uzgodnienia Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków
- decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego - Gmina przed wydaniem decyzji przesyła ją do uzgodnienia Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków
- decyzji o realizacji inwestycji drogowej, lokalizacji linii kolejowej lub realizacji inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego - wojewoda lub starosta przed wydaniem decyzji przesyła ją do uzgodnienia Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków
- prawie budowlanym – pozwolenia na budowę lub rozbiórkę uzgadniane są z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

W art. 24 ustawy o ochronie zabytków opiece nad zabytkami (Dz. U. 2020 poz. 282) ustawodawca nałożył na Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określenie, w drodze rozporządzenia, przesłanek, od których spełnienia jest uzależnione wyłączenie kart ewidencyjnych i adresowych z ewidencji. Wobec niezrealizowania tego obowiązku należy domniemywać, że wyłączenie zabytku z gminnej ewidencji zabytków jest możliwe w odniesieniu do zabytku, który utracił wartości, na podstawie których został włączony do ewidencji albo jego wartość nie zostanie potwierdzona w nowych ustaleniach. O wyłączeniu z gminnej ewidencji zabytków decyduje wójt z urzędu lub na wniosek właściciela zabytku – **w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków**. W przypadku wyłączenia zabytku z gminnej ewidencji zabytków na wójcie spoczywa obowiązek poinformowania właściciela lub posiadacza zabytku, zgodnie z Rozporządzeniem z dnia 10 września 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1886)

Gmina Dobrzyniewo Duże posiada Gminną Ewidencję Zabytków prowadzoną jest w formie zbioru kart adresowych dla zabytków nieruchomych i stanowisk archeologicznych z terenu gminy. Została ona przyjęta Zarządzeniem Nr 63/19 Wójta Gminy Dobrzyniewo Duże z dnia 16 października 2019 r. Listę obiektów, które znalazły się w Gminnej Ewidencji Zabytków opublikowano w formie załączników do wymienionego Zarządzenia: załącznika zawierającego nieruchome zabytki „architektoniczne” oraz oddzielnie załącznika zawierającego wykaz i karty adresowe stanowisk archeologicznych z terenu gminy Dobrzyniewo Duże.

5.4.1. Zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków Gminy Dobrzyniewo Duże

Gminna Ewidencja Zabytków jest zbiorem otwartym. Zgodnie z art. 22 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w gminnej ewidencji zabytków mogą być ujęte inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków).

Tabela nr 2: Zabytki nieruchome w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Dobrzyniewo Duże – w zestawieniu ujęto także obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego. Stanowiska archeologiczne zostały ujęte w tabeli nr 4.

	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	ADRES, NAZWA I NR OBRĘB, NR DZIAŁKI	DATOWANIE	NR REJESTRU ZABYTEKÓW
1.	DOBRZYNIOWO FABRYCZNE	Czworak drewniany w dawnym zespole fabryki włókienniczej, ob. budynek mieszkalny	ul. Królewska 11 dz. geod. nr 723	po 1868 r.	
2.	DOBRZYNIOWO FABRYCZNE	budynek mieszkalny, murowany w dawnym zespole fabryki włókienniczej, ob. budynek mieszkalny	ul. Parkowa 2 dz. geod. nr 740	lata 40-te XX w.	
3.	DOBRZYNIOWO FABRYCZNE	Pozostałości parku w zespole dworsko-folwarcznym	ul. Parkowa dz. geod. nr 739/63, 739/62	koniec XIX w.	

4.	DOBRZYNIOWO KOŚCIELNE	kościół parafialny p.w. Zwiastowania NMP wraz z terenem ograniczonym ogrodzeniem kościoła i z przylegającą do ogrodzenia dawną kostnicą	dz. geod. nr 77/4	1905-1910 r.	A-368 z 18.08.1979 r.
5.	DOBRZYNIOWO KOŚCIELNE	Kostnica murowana w zespole kościoła parafialnego	dz. geod. nr 77/4	ok. 1910 r.	A-368 z 18.08.1979 r.
6.	DOBRZYNIOWO KOŚCIELNE	Cmentarz przykościelny (zatarty napowierzchniowo)	dz. geod. nr 77/4	XVI w.	A-368 z 18.08.1979 r.
7.	DOBRZYNIOWO KOŚCIELNE	plebania drewniana w zespole kościoła parafialnego	dz. geod. nr 171	ok. 1910 r.	
8.	DOBRZYNIOWO KOŚCIELNE	Cmentarz rzymskokatolicki, dawny	dz. geod. nr 30	1519 r.	A-87 z 11.12.1992 r.
9.	DOBRZYNIOWO KOŚCIELNE	Cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	dz. geod. nr 342	1926 r.	
10.	FASTY	Cerkiew prawosławna p.w. Podwyższenia Krzyża Św. wraz z otaczającym terenem cmentarza ograniczonego płotem żelaznym (czyli z cmentarzem i grodzieniem)	dz. geod. nr 51/11	1875 r.	A-394 z 20.08.1979 r. oraz z 24.09.1983 r.
11.	FASTY	Cerkiew cmentarna p.w. Św. Archaniola Michała wraz z otoczeniem tj. cmentarzem grzebalnym prawosławnym w granicach ogrodzenia	dz. geod. nr 164	1893-1895 r.	A-70 z 18.12.2003 r.
12.	FASTY	Cmentarz prawosławny w zespole cerkwi cmentarnej	dz. geod. nr 164	XIX w.	A-70 z 18.12.2003 r.
13.	FASTY	Cmentarz unicki, zatarty napowierzchniowo	dz. geod. nr 51/3	XVI w.	
14.	KOPISEK	Cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	dz. geod. nr 110/1	2 poł. XX w.	
15.	KULIKÓWKA	Dom drewniany	Kulikówka nr 8 dz. geod. nr 794/1	1928 r..	
16.	KULIKÓWKA	Zespół dwóch stodół drewnianych	Kulikówka nr 11 dz. geod. nr 51/3	1 poł. lat 20-tych XX w.	
17.	LEŃCE	Pozostałości parku w zespole dworskim	dz. geod. nr 57/25	XIX w.	
18.	LETNIKI	Dom drewniany w zespole zagrody	Letniki nr 1 dz. geod. 358	po 1918 r.	
19.	LETNIKI	Obora drewniana w zespole zagrody	Letniki nr 1 dz. geod. 358	po 1945 r.	
20.	LETNIKI	Dom murowany	Letniki nr 24 dz. geod. 327/1	po 1904 r.	
21.	LETNIKI	Spichlerz drewniany	Letniki nr 24 dz. geod. 358	pocz. XX w.	
22.	OBRUBNIKI	Dom drewniany	Obrubniki nr 17 dz. geod. 84/2	koniec XIX w.	
23.	OBRUBNIKI	Dom drewniany	Obrubniki nr 19 dz. geod. 78/2	koniec XIX w.	
24.	OBRUBNIKI	Dom drewniany	Obrubniki nr 22 dz. geod. 86/1	koniec XIX w.	
25.	OBRUBNIKI	Spichlerz drewniany	Obrubniki nr 22 dz. geod. 86/1	koniec XIX w.	
26.	OGRODNIKI	Cmentarz ewangelicki, dawny	dz. geod. 358	2 poł. XIX w.	
27.	POGORZALKI	Kaplica przydrożna wraz z otaczającym terenem w granicach ogrodzenia, z kamienny ogrodzeniem oraz kapliczką słupkową	dz. geod. 633/1	1863 r. (cz. murowana); 1905 r. (cz. drewniana)	
28.	POGORZALKI	Cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	dz. geod. 624	początek XX w.	
29.	PONIKŁA	Dom drewniany w zespole zagrody	Ponikła nr 13 dz. geod. 54	pocz. XX w.	
30.	PONIKŁA	Obora drewniana w zespole zagrody	Ponikła nr 13 dz. geod. 54	pocz. XX w.	
31.	PONIKŁA	Dom drewniany	Ponikła nr 25 dz. geod. 40/1	lata 30-te XX w.	
32.	PONIKŁA	Piwnica murowano-ziemna	Ponikła nr 27 dz. geod. 36/1	pocz. XX w.	
33.	PONIKŁA	Stodola drewniana	Ponikła nr 27 dz. geod. 36/1	pocz. XX w.	
34.	PONIKŁA	Obora drewniana	Ponikła nr 27 dz. geod. 36/1	pocz. XX w.	

35.	PONIKŁA	Obora murowana ze stodołą drewnianą	Ponikła nr 44 dz. geod. 25/3	pocz. XX w.	
36.	OBRUBNIKI	Spichlerz drewniany	Obrubniki nr 13 dz. geod. 92/2	lata 40-te XX w.	

5.4.2 Stanowiska archeologiczne ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Dobrzyniewo Duże

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem”. Są to więc pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany oraz relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej. Zabytki archeologiczne stanowią szczególną grupę zabytków, ponieważ są to obiekty rozproszone, obecne praktycznie wszędzie, także z dala od terenów współcześnie zamieszkałych. Zgodnie z prawem każdy zabytek archeologiczny, niezależnie od własności gruntu, na którym został odnaleziony, jest własnością państwa. Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego uznaje zabytki archeologiczne za źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”. Wskazano więc dwa wymiary dla ochrony: poznawczy (naukowy) i zachowawczy, które od dawna ścierają się w teorii, jak i praktyce ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego. Z jednej strony środowisko archeologów naciska na prowadzenie badań wykopaliskowych – określanych jako inwazyjne (niszczące) oraz badania nieinwazyjne (prospekcja geofizyczna, metody teledetekcyjne). Obie metody badań prowadzą do poznania poszczególnych stanowisk, zabytków czy problemów związanych z szeroko rozumianą przeszłością, w tym zwłaszcza w sytuacjach zagrożenia zniszczeniem lub uszkodzeniem substancji zabytkowej (nawarstwień, obiektów, materiałów i ich kontekstów). Po drugiej stronie stoją działania zmierzające do zachowania dla przyszłych pokoleń jak największej części archeologicznego dziedzictwa kulturowego w niezmienionej formie (także nienaruszonego i nie przekształconego w wyniku badań).

Podstawą do ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest prowadzony od 1978 r. ogólnopolski program badawczo – konserwatorski Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Program ten systematyzuje zasób wiedzy o terenie poprzez prospekcję archeologiczną z uwzględnieniem informacji o wcześniejszych badaniach, zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach naukowo badawczych oraz publikacjach naukowych i popularno-naukowych. Dokumentacja AZP, na którą składają się karty ewidencyjne reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych, jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania kraju. Do zbioru włączane są nowe karty ewidencyjne, które zgodnie z nowym rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Dz. U. 2019 poz. 1886) noszą nazwy „Karta ewidencyjna zabytku archeologicznego lądowego”; „Karta ewidencyjna zabytku archeologicznego podwodnego śródlądowego”; „Karta ewidencyjna zabytku archeologicznego podwodnego morskiego”. Karty ewidencyjne zabytków archeologicznych są włączane w zasób wojewódzkiej ewidencji zabytków i dokumentacja stanowisk archeologicznych w ewidencji wojewódzkiej jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie i musi być odzwierciedlana w prowadzonych przez gminy Gminnych Ewidencjach Zabytków.

Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże zlokalizowano 89 stanowisk archeologicznych. Stanowiska archeologiczne ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Dobrzyniewo Duże to przede wszystkim stanowiska nowoodkryte podczas badań powierzchniowych, przeprowadzonych w ramach

Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP), które z uwagi na przyjętą metodologię pozyskiwania i dokumentowania znalezisk są najcenniejsze. Tereny gminy Dobrzyniewo Duże znajdują się na następujących arkuszach – w nawiasach podano lata wykonania prospekcji w ramach AZP: 34-86 (1996), 35-84 (1980); 35-85 (2007); 35-86 (2007); 36-84 (1985), 36-85 (1987), 36-86 (1990). Na podkreślenie zasługuje bardzo wysoka jakości dokumentacji z wymienionych badań AZP, podczas których lokalizacja stanowisk, nawet z badań wykonanych w latach 80-tych XX w., była nanoszona na dokładne odrisy map w skali 1:10 000., co umożliwia bardzo precyzyjną lokalizację stanowisk archeologicznych dla celów konserwatorskich.

Wymienione badania w ramach AZP nie były jedynymi przeprowadzonymi na terenie gminy. Najstarsze prace dokumentujące pradzieje terenów gminy prowadził Z. Gloger już w XIX w. na wydymach zlokalizowanych na południe od Jaworówki, w pobliżu ujścia Supraśli do Narwii. Także z XIX w. pochodzą informacje Pokrovskija o kurhanie we wsi Fasty, którego nie udało się zlokalizować podczas badań AZP..

Tabela 3: Wykaz stanowisk archeologicznych w gminnej ewidencji zabytków Gminy Dobrzyniewo Duże

	Miejscowość (według woj. ewid. zabytków)	Nr obsz aru AZP	Nr stan. w miejsc.	Nr stan. na ob.	Nr rej. zab.	Funkcja i chronologia stanowiska
1.	Borsukówka	35-84	I	9		śląd osadnictwa, epoka kamienia
2.	Borsukówka	35-84	II	10		1/ osada, neolit 2/ osada, wcz. epoka brązu, kultura trzciniecka
3.	Borsukówka	35-84	1	11		osada, neolit — wcz. epoka brązu
4.	Borsukówka	35-84	III	12		osada, wcz. średniowiecze
5.	Borsukówka	35-84	IV	13		osada, wcz. średniowiecze
6.	Borsukówka	35-84	V	14		obozowisko, epoka kamienia
7.	Borsukówka	35-84	VI	15		obozowisko, neolit
8.	Borsukówka	35-84	VII	16		osada, neolit — wcz. epoka brązu
9.	Borsukówka	35-84	XIII	22		osada, wcz. średniowiecze
10.	Borsukówka	35-84	XVI	27		śląd osadnictwa, wcz. średniowiecze
11.	Chraboły	34-85		2		osada, późne średniowiecze — okres nowożytny
12.	Chraboły	34-85	1	3		1/ śląd osadnictwa, mezolit — epoka żelaza 2/ śląd osadnictwa, okres nowożytny
13.	Chraboły	34-85	2	4		śląd osadnictwa, epoka kamienia
14.	Chraboły	34-85	3	5		obozowisko, epoka kamienia
15.	Dobrzyniewo Duże	36-85	I	4		1/ śląd osadnictwa, neolit 2/ śląd osadnictwa, wcz. średniowiecze
16.	Dobrzyniewo Duże	36-85	II	5		osada, średniowiecze
17.	Dobrzyniewo Duże	36-85	III	6		osada, średniowiecze
18.	Dobrzyniewo Duże	36-85	IV	7		osada, średniowiecze

19.	Dobrzyniewo Duże	36-85	V	8		1/ ślad osadnictwa, wcz. średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze
20.	Dobrzyniewo Duże	36-85	VI	9		1/ ślad osadnictwa, neolit? 2/ osada, wcz. średniowiecze 3/ osada, późne średniowiecze
21.	Dobrzyniewo Duże	36-85	VII	10		ślad osadnictwa, mezolit - neolit
22.	Dobrzyniewo Duże	36-85	VIII	11		1/ ślad osadnictwa, mezolit / neolit 2/ osada, średniowiecze
23.	Dobrzyniewo Duże	36-85	IX	14		osada, średniowiecze
24.	Dobrzyniewo Duże	35-85	11	11		ślad osadnictwa, epoka kamienia
25.	Fasty	36-85	I	1		1/ obozowisko, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, starożytność
26.	Fasty	36-85	III	23		ślad osadnictwa, późne średniowiecze
27.	Gniła	35-85	2	1		ślad osadnictwa, epoka kamienia
28.	Gniła	35-85	3	2		ślad osadnictwa, chronologia nieokreślona
29.	Gniła	35-85	4	10		ślad osadnictwa, epoka kamienia
30.	Gniła	35-85	5	13		kopiec, chronologia nieokreślona
31.	Jaworówka	36-85	I	16		1/ obozowisko (skupisko 1), mezolit — neolit 2/ obozowisko (skupisko 2), mezolit — neolit
32.	Jaworówka	36-85	II	12		1/ ślad osadnictwa, okres wpływów rzymskich 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze?
33.	Jaworówka	36-85	III	13		osada, neolit — wcz. epoka brązu
34.	Jaworówka	36-84		45		1/ ślad osadnictwa, cz.. średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze
35.	Kopisk	34-86	1	1	c-45 z 28. 10. 1992	kopalnie krzemienia, epoka brązu
36.	Kopisk	34-86	1	14		osada? , okres nowożytny
37.	Kopisk	34-86	2	15		1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, okres nowożytny
38.	Kopisk	34-86	3	16		1/ ślad osadnictwa, starożytność 2/ punkt osadniczy, średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, okres nowożytny
39.	Kopisk	34-86	4	17		osada, średniowiecze - nowożytność
40.	Kopisk	34-86	5	18		1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, okres nowożytny
41.	Kopisk	34-85	6	7		ślad osadnictwa, mezolit — epoka żelaza
42.	Kozińce	34-84		23		1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, okres starożytny 3/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze — okres nowożytny
43.	Krynice	35-85	1	12		grodzisko, wcz. średniowiecze
44.	Leńce	36-86	1	5		osada?, okres nowożytny

45.	Leńce	36-86	2	6	osada, XVII - XVIII
46.	Leńce	36-86	3	7	śląd osadnictwa, okres nowożytny
47.	Leńce	36-86	4	8	śląd osadnictwa, okres nowożytny
48.	Leńce	36-86	5	9	śląd osadnictwa, okres nowożytny
49.	Leńce	36-86	6	10	1/ punkt osadniczy, średniowiecze? 2/ punkt osadniczy, okres nowożytny
50.	Leńce	36-86	7	11	1/ śląd osadnictwa, mezolit 2/ osada, okres nowożytny
51.	Leńce	36-86	8	12	1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia — epoka brązu 2/ śląd osadnictwa, późne średniowiecze 3/ osada, okres nowożytny
52.	Leńce	36-86	9	13	1/ punkt osadniczy, epoka kamienia — epoka brązu 2/ punkt osadniczy, okres nowożytny
53.	Leńce	36-86	10	14	1/ punkt osadniczy, epoka kamienia 2/ osada, okres nowożytny
54.	Leńce	36-86	11	15	1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia 2/ punkt osadniczy, okres nowożytny
55.	Nowe Aleksandrowo	36-86	1	4	osada? , okres nowożytny
56.	Nowe Aleksandrowo	36-85		15	1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia 2/ śląd osadnictwa, późne średniowiecze
57.	Obrubniki	35-85		6	śląd osadnictwa, epoka kamienia
58.	Obrubniki	35-85	2	7	śląd osadnictwa, epoka kamienia
59.	Obrubniki	35-85	3	8	śląd osadnictwa, epoka kamienia
60.	Obrubniki	35-85	4	9	osada, okres nowożytny
61.	Pogorzałki	35-84		3	śląd osadnictwa, okres starożytny
62.	Pogorzałki	35-84		17	śląd osadnictwa, neolit?
63.	Pogorzałki	35-84		18	1/ obozowisko, mezolit — neolit 2/ osada, wcz. średniowiecze
64.	Pogorzałki	35-84		19	obozowisko, mezolit / neolit
65.	Pogorzałki	35-84		20	osada, neolit?
66.	Pogorzałki	35-84		21	1/ osada, neolit wcz. epoka brązu 2/ śląd osadnictwa, wcz. średniowiecze
67.	Pogorzałki	35-84		23	obozowisko, mezolit / neolit
68.	Pogorzałki	35-84		24	1/ obozowisko, mezolit / neolit 2/ śląd osadnictwa,
69.	Pogorzałki	35-84	I	25	śląd osadnictwa, neolit — wcz. epoka brązu
70.	Pogorzałki	35-84	II	26	1/ obozowisko, mezolit — neolit 2/ osada, okres starożytny?
71.	Pogorzałki	35	III	28	osada, średniowiecze?
72.	Pogorzałki	35-84	IV	29	obozowisko, mezolit - neolit

73.	Ponikła	35-86	1	15		śląd osadnictwa, średniowiecze — okres nowożytny
74.	Ponikła	35-86	2	16		śląd osadnictwa, późny paleolit, krąg kultur z liściakami
75.	Rybaki	36-84	I	35		1/ obozowisko, epoka kamienia 2/ śląd osadnictwa, wcz. średniowiecze 3/ śląd osadnictwa, okres nowożytny
76.	Rybaki	36-84	II	36		1/ obozowisko, epoka kamienia 2/ osada?, średniowiecze 3/ śląd osadnictwa, okres nowożytny
77.	Rybaki	36-84	III	37		śląd osadnictwa, epoka kamienia, mezolit?, neolit?
78.	Rybaki	36-84	IV	38		1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia 2/ punkt osadniczy, epoka brązu, kultura łużycka 3/ śląd osadnictwa, neolit — wcz. epoka brązu, kultura grzebykowodołkowa 4/ śląd osadnictwa, okres nowożytny
79.	Rybaki	36-84	V	39		1/ śląd osadnictwa, epoka brązu 2/ śląd osadnictwa, okres nowożytny
80.	Rybaki	36-84	VI	40		1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia 2/ śląd osadnictwa, mezolit — neolit 3/ śląd osadnictwa, średniowiecze
81.	Rybaki	36-84	VII	41		1/ obozowisko, neolit 2/ śląd osadnictwa, epoka brązu, cykl łużycki 3/ śląd osadnictwa, XV - XVI w.
82.	Rybaki	36-84	VIII	42		1/ obozowisko?, epoka kamienia, mezolit 2/ śląd osadnictwa,
83.	Rybaki	36-84	IX	43		1/ śląd osadnictwa, okres starożytny 2/ śląd osadnictwa, średniowiecze 3/ śląd osadnictwa, okres nowożytny
84.	Rybaki	36-84	X	44		1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia 2/ śląd osadnictwa, okres starożytny 3/ osada? , średniowiecze
85.	Rybaki	36-84	12	61	C-77 z 8.11.19 94	1/mezolit 2/ neolit - kultura niemeńska 3/wcz. ep. brązu – kultura trzciniecka
86.	Szacify	35-85	1	3		obozowisko, późny paleolit - mezolit
87.	Szacify	35-85	2	4		śląd osadnictwa, epoka kamienia
88.	Szacify	35-85	3	5		śląd osadnictwa, mezolit — epoka żelaza

5.5 Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Kopalnia krzemienia z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza „Rybniki-Krzemionka” w Kopisku
Stanowisko wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa podlaskiego pod nr C-45.

Stanowisko zostało odkryte w 1991 r. przez leśnika Romana Pruskiego, co nasuwa analogie z odkryciem Biskupina, dokonany przez nauczyciela Walentego Szwajcera w latach 30-tych ubiegłego

stulecia. Kopalnia, w postaci pola eksploatacyjnego składa się z kilkudziesięciu dobrze zachowanych szybów kopalnianych, na których obrzeżu znajdują się kopce z odpadowym materiałem krzemienym powstałym po wstępnej obróbce. Odkrycie to dało początek badaniom interdyscyplinarnym nad stanowiskiem, które doprowadziły do odkrycia kilku pól górniczych: „Krzemianka”, „Kusy Dąb”, „Stroma Góra” oraz „Oddział 86” zajmujących tereny leśne na styku gmin Dobrzyniewo Duże, Czarna Białostocka oraz Knyszyn. Prace archeologów potwierdziły, że materiał krzemieny eksploatowano drążąc szyby jamowe o średnicy od 6 do 9 metrów i głębokości do 3 metrów, pozwalające na pracę od 1 do 4 ludzi w szybie. Do pracy przy drążeniu używano narzędzi rogowych, na przykład łopat z poroża łosia oraz krzemienych grac. Wydobyty materiał poddawano obróbce na miejscu, bądź to w pracowniach nakopalnianych czy nieodległych pracowniach przykopalnianych. Wytwarzano tak zwane narzędzia bifacjalne: noże sierpowate, siekiery, płoscza. Stanowisko kopalniane „Krzemianka” jest jak do tej pory najlepiej rozpoznany stanowiskiem spośród wymienionych, ma także doskonale czytelną mikrorzeźbę pola eksploatacyjnego z licznymi zagłębieniami poszybowymi oraz okalającymi je hałdami, zachowanymi dzięki porastającym od wieków te tereny kompleksami leśnymi. Badacze jak do tej pory jednoznacznie nie odpowiedzieli z jaką kulturą archeologiczną należy łączyć kopalnie, ale w świetle znalezisk ludności kultury łużyckiej z terenów Lubelszczyzny, Podlasia wiele przemawia za łużycką chronologią materiałów znalezionych na terenie kopalń.

Kopalnia „Krzemianka” znajduje się na terenie Rezerwatu Przyrody „Krzemianka”, będący pod opieką Nadleśnictwa Knyszyn. Rezerwat „Krzemianka” to zespół obfitych źródeł zasilających strumień Krzemianka. Rezerwat tworzy rozległa zabagniona dolina z licznymi źródłiskami otwartymi, mulistymi i torfowiskowymi. Duża różnorodność zbiorowisk roślinnych wyróżnia go od innych podobnych obiektów. Na terenie rezerwatu poprowadzono ścieżkę edukacyjną, w wielu miejscach przebiegającą kładkami oraz włączając w ich obręb także tereny kopalni krzemienia.

Odkrycia dokonane w ostatnich latach znacznie poszerzyły naszą wiedzę o stanowiskach kopalnianych krzemienia na terenie Puszczy Knyszyńskiej i wiemy, że znajdują się one na terenach gmin Dobrzyniewo Duże, Czarna Białostocka i Knyszyn. W celu ochrony, oraz uatrakcyjnienia terenów występowania kopalń należałoby wystąpić z inicjatywą zorganizowanie Parku Kulturowego na terenie udokumentowanego występowania kopalń krzemienia, co pozwoliłoby na opracowanie planu zagospodarowania Parku w celu ochrony i wyeksponowania jego walorów.

Kościół parafialny p.w. Zwiastowania Najświętszej Marii Panny w Dobrzyniewie Kościelnym

W skład zespołu wpisanego do rejestru zabytków pod nr A-368 z 18.08.1979 r. wchodzi: kościół z terenem ograniczonym ogrodzeniem kościoła i z przylegającą do ogrodzenia dawną kostnicą.

Parafia w Dobrzyniewie została erygowana w 1519 r. przez Mikołaja Radziwiłła, prepozyta kapituły plockiej, wojewody wileńskiego i Kanclerza Wielkiego Księstwa Litewskiego. Była to

wówczas pierwsza parafia katolicka na tych ziemiach. Pierwszym proboszczem został Stanisław Rycicki, a uposażeniem parafii było między innymi 7 włók ziemi wolnej od obciążeń, siedlisko pod budowę karczmy z prawem propinacji piwa i miodu, prawo przemiału i odłowu ryb na własny użytek, dziesięcinę snopową. Pierwsza, drewniana świątynia w

Dobrzyniewie została konsekrowana w 1623 r. Po powstaniu parafii w Dobrzyniewie Kościelnym Radziwiłłowie rozpoczęli zakładanie wsi na jej terenie. Około 1530 r. Radziwiłłowie przekazali królowi dobra knyszyńskie, do których należało ówczesne Dobrzyniewo Poświętne, zwane też Plebańskim. Parafia przeszła pod protektorat królewski. W 1901 r. parafianie rozpoczęli starania o budowę nowego kościoła – murowanego, który zostaje wybudowany w latach 1905-1910 na miejscu poprzednich drewnianych kościołów i na terenie dawnego cmentarza przykościelnego, przez ks. Hipolita Malinowskiego. Nowopowstałą eklektyczną świątynię zaprojektował architekt Romuald Samotyja-Lenczewski, który mieszkał na terenie parafii we wsi Leńce. Wraz z kościołem wzniesiono dom parafialny, mur kościelny oraz kostnicę. Świątynia została konsekrowana w 1947 roku. Kościół orientowany, nie podpiwniczony, bryła kościoła trójnawowa z nawą główną i towarzyszącymi bocznymi nawami komunikacyjnymi przykrytymi dachem dwuspadowym, z czterokondygnacyjną, czworoboczną wieżą, od wysokości dachu nawy wieża ośmioboczna zwieńczona latarnią i iglicą oraz sygnaturką na granicy naw i prezbiterium z dachem, prezbiterium niższe i węższe ze ścietymi narożami, oraz dwu niższych od prezbiterium skarbczyków nakrytych dachami pulpityowymi. Elewacje nieotynkowane, z wątkiem ceglany. W osi głównej portal z głównym wejściem ujętym dwoma pilastrami z drzwiami zamkniętymi półkoliście. Nad wejściem okulus, nad nim fryz arkadowy i profilowany gzyms wieńczący. Elewacje boczne jednokondygnacyjne, podzielone pięcioma przyporami, między nimi otwory okienne półkoliście zamknięte, z fryzem arkadowym i profilowanym, wyładowanym gzymsem wieńczącym. Elewacja prezbiterium z dwiema przyporami, między którymi okrągłe okno od wschodu, od półn-wsch i półd-wsch otwory okienne zamknięte półkoliście, z fryzem arkadowym i wyładowanym gzymsem wieńczącym. Dachy nakryte dachówką ceramiczną. Budynek kościoła w bardzo dobrym stanie technicznym.

W kościele znajdują się wpisane do rejestru zabytków ruchomych zabytki malarstwa, rzeźby, technik złotniczych i snycerskich pochodzące z XVIII-XIX w. oraz XX w. Do nowego kościoła zostały przeniesione pięć bocznych ołtarzy, pochodzących ze starego kościoła. Powstały w latach 1905-1910 ołtarz główny p.w. Zwiastowania NMP, dwukondygnacyjny, trójosiowy z trójkątnym zwieńczeniem z mensą skrzyniową-sarkofagową.

W południowej części ogrodzenia kościoła kostnica, która powstała prawdopodobnie także według projektu głównego architekta kościoła, w latach budowy kościoła i stylowo nawiązuje do jego architektury z cechami neoromańskimi. Jest to budowla wymurowana z cegły, na rzucie prostokąta, bryła niepodpiwniczona, z głazami narzutowymi w przyziemiu, jednokondygnacyjna zamknięta

dachem trójsпадkowym pokrytym dachówką ceramiczną. Elawacje nieotynkowane, z ceglanymi pilastrami. Budynek kostnicy w bardzo dobrym stanie technicznym.

Na południe od kościoła drewniana plebania, której budowę prawdopodobnie rozpoczęto w 1939 r. a zakończono już po wojnie. Bryła plebanii złożona z dwu budynków parterowego i dwukondygnacyjnego. Budynki konstrukcji zrębowej i sumikowo-łatkowej, częściowo podpiwniczone, z dachami naczółkowymi.

W odległości ok 150 m. na północ od zespołu kościelnego znajduje się wpisany do rejestru zabytków pod nr A-87 z dnia 11.12.1992 r. stary cmentarz parafialny, otoczony murem z kamieni polnych oraz arkadową bramą wjazdową z cegły ceramicznej na zaprawie wapiennej, którą w 2009 starannie odnowiono staraniem proboszcza tutejszej parafii. Najstarszy nagrobek na cmentarzu pochodzi z 1804 r. Na cmentarzu zachowane XIX w. nagrobki, z których wyróżnia się nagrobek Julji Eufrozyny z de Ramerów Balde, którego pole grobowe ogrodzone jest z odlewanych, żeliwnych przesł misternie zdobionych.

Cerkiew prawosławna p.w. Podwyższenia Krzyża Św., 1875, wraz z otaczającym terenem cmentarza ograniczonego plotem żelaznym w Fastach

Cerkiew wpisana do rejestru zabytków pod nr A-394 z 20.08.1979 r.

Od XVI w. Fasty należały do dóbr bazylianów z Supraśla, po przekazaniu przez Aleksandra Chodkiewicza monasterowi Zwiastowania. Pierwsza cerkiew powstała po 1533 r. a przed 1545 r. w Fastach powstała samodzielna parafia prawosławna podległa władzy metropolitalnej. W XVI w. parafia była uposażona w 2 włóki ziemi. Po unii brzeskiej w 1596 r. parafia p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego należała do unickiego dekanatu podlaskiego. Parafia w Fastach przeszła do Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego w 1839, po synodzie połockim. Proboszcz Wincenty Gogolewski podpisał akt zgody na przejście na prawosławie jeszcze w 1838, razem z kilkunastoma innymi duchownymi. W 1863 pounicka cerkiew w Fastach uległa całkowitemu zniszczeniu wskutek pożaru. W jej zastępstwie

parafianie, za radą proboszcza, ks. Bazylego Jachimowicza, wzniesli cerkiew św. Michała Archanioła na terenie cmentarza prawosławnego w miejscowości. Pełniła ona zastępczo funkcje świątyni parafialnej do momentu otwarcia nowej świątyni murowanej, zbudowanej w latach 1869–1875, i poświęconej ku czci Podwyższenia Krzyża Pańskiego. Inwestycję tę współfinansował skarb państwa rosyjskiego, przekazując kwotę 7330 rubli; 4851 rubli zgromadzili prywatni darczyńcy.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r. władze państwowe nie zgodziły się na rejestrację parafii prawosławnej w Fastach, i stała się filią parafii Opieki Matki Bożej w Choroszczy i nabożeństwa w cerkwi w Fastach odprawiał nieregularnie duchowny z tejże placówki. W 1928 r. doszło do przejęcia budynku, jak i cmentarza w Fastach, na potrzeby parafii katolickiej – neounickiej. W czasie działań wojenny częściowo uległo zniszczeniu prezbiterium. Cerkiew Podwyższenia Krzyża Pańskiego została ponownie przejęta przez prawosławnych w 1944 r.

Cerkiew murowana z cegły, otynkowana, nie podpiwniczona, jednonawowa, z wyodrębnionymi w bryle absydą, kruchtą, nawą i wieżą, orientowana. Od zachodu trójkondygnacyjna wieża, w przyziemiu na rzucie prostokąta powyżej ośmiokątna, z ośmiokątną iglicą z kopułą cebulastą. Kruchta na planie kwadratu, zwieńczona dachem dwuspadowym, nawa na planie kwadratu zamknięta dachem czterospadowym z pięcioma ośmiobocznymi latarniami nakrytymi hełmami cebulastymi z gałkami i żelaznymi krzyżami w narożach i na szczycie dachu. Wszystkie dachy pokryte blachą. Absyda na rzucie półkola nakryta dachem konchowym. W osi wejścia opilastrowany portal z wejściem przesklepionym łukiem półkolistym ze ślepym okulusem. Elewacje otynkowane, artykułowane gzymsem podokiennym oraz wieńczącym, otwory okienne prostokątne zamknięte półkoliście, w elewacjach wyraźnie zaakcentowane charakterystyczne łuki siodłowe, tzw. „ośle grzbiety”. Elewacje cerkwi po remoncie, w bardzo dobrym stanie technicznym. Cerkiew w dobrym stanie technicznym. Teren cmentarza przycerkiewnego, na którym wybudowana jest cerkiew ogrodzony jest metalowym, ażurowym płotem w postaci przesł pomiędzy czworobocznymi, ceglanyymi przysadzistymi słupkami.

Cerkiew cmentarna p.w. Św. Archaniola Michała, wraz z otoczeniem tj. cmentarzem grzebalnym prawosławnym w granicach ogrodzenia w Fastach, cerkiew wpisana do rejestru

zabytków pod nr A-70 z 18.12.2003 r.

Drewniana kaplica cmentarna została wzniesiona w latach 1893-1895 w centrum cmentarza prawosławnego, położonego w południowej części wsi Fasty. Cerkiew posadowiona na fundamentach z kamieni polnych ze ścianami konstrukcji sumikowo-łatkowej, ze zręby łączonymi na jaskółczy ogon. Bryła jednokondygnacyjna z wyodrębnioną kruchtą, pierwotnie drewnianą, obecna dobudowana w

2003 r. z pustaków po rozebraniu starej kruchty. Nowa kruchta nie zachowała proporcji starej kruchty: jest od niej większa i wyższa z oknami w elewacjach bocznych, których nie było w drewnianej kruchcie. Obecnie całość oszalowana poziomo deskami, przykryta dachem dwuspadowym pokrytym blachą z ośmioboczną sygnaturką z cebulową kopułą. Wnętrze jednoprzestrzenne z wyodrębnioną kruchtą. Otwory okienne w słupach, prostokątne zamknięte półkoliście. Część ołtarzowa na jednostopniowym podeście, zamknięta ścianą ikonostasu. Ikonostas architektoniczny, dwurzędowy, siedmioosiowy, na cokole. Budynek w dostatecznym stanie technicznym. W trakcie przeprowadzonego na początku XXI w. remontu (2003 r. i po tej dacie) zostały zdemontowane ozdobne nadokienniki, które bezwzględnie powinny zostać przywrócone.

Kaplica przydrożna, XIX, wraz z otaczającym terenem w granicach ogrodzenia, z kamiennym ogrodzeniem oraz kapliczką słupkową w Pogorzalkach, wpisane do rejestru zabytków pod nr A-397 z 14.02.1977 r.

Wieś Pogorzalki została założona w latach 1554-1559 i należała do parafii w Dobrzniewie. W okresie międzywojennym, po komasacji gruntów w 1926 r. rada wsi podjęła decyzję o wyznaczeniu placu na szkołę, dom ludowy i plebanie oraz na cmentarz. Do budowy kościoła nie doszło wobec sprzeciwu hierarchii kościelnej w Wilnie. Po II wojnie światowej społeczność miejscowa podjęła decyzję o przerobieniu na kościół istniejącego już domu ludowego. 9 czerwca 1946 r. arcybiskup wileński Romuald Jabłrzykowski wyświęcił nowy kościół. Pod koniec lat 70-tych XX w. wieś

otrzymała pozwolenie na budowę obecnego kościoła, który wyświęcono w 1980 r. Kościół znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie zabytkowej kaplicy, wpisanej do rejestru zabytków województwa podlaskiego.

Murowana, kamienna kaplica wraz z kamiennym murem została wzniesiona ok. 1863 r., po tragicznych wydarzeniach, jakie miały miejsce na okolicznych terenach po wybuchu i klęskach w walkach z Rosjanami powstańców styczniowych i spaleniu przez Rosjan dwu wsi: Jaworówki i Dzikiego. Kaplica została wybudowana w sąsiedztwie dwóch drewnianych kapliczek słupowych z rzeźbami Św. Jana Nepomucena, z których jedną wzniesiono w 1795 r. a drugą w 1802 r. W 1905 r. rozbudowano kaplicę o część drewnianą dobudowaną od północy. W 1928 r., w 10 lecie odzyskania niepodległości obok kapliczki ufundowano kamienny krzyż, gdzie odbywało się ostatnie pożegnanie zmarłych. Całość założenia na planie nieregularnego czworoboku z dwiema kapliczkami słupowymi z rzeźbami Św. Janów Nepomucenów od północy.

Kaplica murowano-drewniana, na kamiennym i betonowym fundamencie. Kaplica na rzucie dwóch różnej wielkości prostokątów (kaplica kamienna mniejsza), połączonych krótszymi ścianami. Bryły kaplic zwarte, jednokondygnacyjne przykryte dachami dwuspadowymi, pokrytymi dachówką „esówką”. Na kalenicy w szczycie kaplicy drewnianej, drewniana czworoboczna sygnaturka z dachem namiotowym, na kalenicy w szczycie kaplicy murowanej od południa ażurowy krzyż żeliwny z półksiężcem. Elewacje boczne kaplicy murowanej częściowo otynkowane tynkowaniem „ramowym”,

w licu części nieotynkowanej drobne kamienie, w ścianie szczytowej duże kamienie polne. Kaplica drewniana oszalowana pionow deskami, elewacje jednoosiowe. Elewacja frontowa jednoosiowa z kapliczką drewnianą szafkową nad wejściem, pod sygnaturką, z figurką Chrystusa Frasobliwego. Stan zachowania kaplicy dostateczny. Przed wejściem kapliczka słupowa ze św. Janem Nepomucenem z metalową tabliczką opisującą historię miejsca. Stan zachowania dostateczny.

W gminnej ewidencji zabytków Gminy Dobrzyniewo Duże ujęto drewniane budynki mieszkalne i gospodarcze charakterystyczne dla tradycyjnego budownictwa regionalnego, pochodzące z początków XX w. Są to między innymi przykłady tradycyjnego budownictwa drewnianego z Kozińca, Letnik, Obrubnik, Ponikły.

Kapliczki przydrożne

Liczne na terenie Polski kapliczki i krzyże przydrożne są materialnym świadectwem wierzeń, zwyczajów ale także wydarzeń historycznych, które upamiętniały wydarzenia, bardzo często o wymiarze jednostkowym, odnoszącym się do konkretnej rodziny czy postaci. Miejsce, w którym postawiono kapliczkę bądź krzyż nigdy nie było przypadkowe i zawsze miał swoje uzasadnienie. Kapliczki najczęściej mają charakter dziękczynny oraz błagalny. Ich fundatorami najczęściej byli mieszkańcy danej wsi, często pojedyncze osoby czy też rodziny ale także właściciele okolicznych ziem. Do dzisiaj obiekty te otaczane są szczególną troską przez lokalną społeczność, która przejawia się między innymi dbałością o ich dobry stan i estetykę otoczenia.

W gminnej ewidencji zabytków Gminy Dobrzyniewo Duże nie ujęto, jak do tej pory, żadnej kapliczki. Gminna Ewidencja Zabytków jest zbiorem otwartym i wójt Gminy Dobrzyniewo Duże może

wystąpić z wnioskiem do Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o ujęcie w GEZ kolejnych obiektów, na przykład kapliczek, krzyży przydrożnych.

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROZEŃ

Dla oceny stanu i perspektyw dziedzictwa kulturowego gminy Dobrzyniewo Duże oraz możliwości gminy w tym zakresie, przeprowadzono analizę SWOT (Strength – siła, Weakness - słabość, Opportunity - szansa, Threat – zagrożenie).

Po stronie słabych stron i zagrożeń uwzględniono także zagrożenia systemowe, których występowanie wynika ze słabości stanowionego prawa, niewystarczającej presji ze strony aparatu Państwa a nie jest spowodowane działaniem, bądź zaniechaniem działania ze strony administracji lokalnej czy też właścicieli lub użytkowników obiektów zabytkowych.

MOCNE STRONY Gminy Dobrzyniewo Duże	SŁABE STRONY Gminy Dobrzyniewo Duże
<ul style="list-style-type: none"> • potencjał utworzenia Parku Kulturowego obejmującego tereny rozpoznanych już kopalń krzemienia na terenie Kopiska – jako wspólna inicjatywa z gminami sąsiadującymi: Czarna Białostocka i Knyszyn, • potencjał turystyczny związany z bogatą wielokulturową historią oraz walorami nieprzekształconego środowiska przyrodniczego i krajobrazowymi • unikalne walory przyrodnicze i krajobrazowe z licznymi obszarami chronionymi: Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej (o charakterze tajgi), Rezerwat Przyrody Kulikówka (rezerwat florystyczny), Rezerwat Przyrody Krzemianka (leśno-archeologiczny), Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”, liczne obszary NATURA 2000 (Ostoja Knyszyńska, Ostoja Narwiańska, Puszcza Knyszyńska) – sprzyjające rozwojowi turystyki kwalifikowanej: przyrodniczej, pieszej, konnej, rowerowej) • potencjał sieci rzecznej (Narew, Supraśl) dla uprawiania turystyki kwalifikowanej: kajakarstwa, pieszej i rowerowej w obrębie dolin tych rzek • bliskość dużego ośrodka akademickiego w Białymstoku • dobre skomunikowanie z centrum województwa i centrum Polski drogami szybkiego ruchu oraz koleją • brak zagrożeń dla czystego środowiska (brak uciążliwego przemysłu) • sprzyjające warunki do rozwoju turystyki z naciskiem na zdrowy styl życia poprzez zdrowe odżywianie i wypoczynek na łonie natury, wykorzystującej istniejące atrakcje i walory kulturowe, historyczne i przyrodnicze 	<ul style="list-style-type: none"> • brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (istniejące plany pokrywają jedynie niecałe 2% powierzchni gminy) ze skutecznymi zapisami ochronnymi zasobów dziedzictwa kulturowego gminy – jedyne zapisy ochronne dotyczą obiektów wpisanych do rejestru zabytków • niewykorzystanie nowej formy ochrony krajobrazu kulturowego polegającej na utworzeniu parku kulturowego • niewystarczające wykorzystanie zasobów środowiska kulturowego gminy • zły stan dróg wewnętrznych • brak nowoczesnej informacji turystycznej – nieatrakcyjna oferta edukacyjna dla młodzieży i dorosłych • słaba oferta sieci gastronomicznej, brak w ofercie produktów lokalnych z terenu Gminy i regionu • brak skutecznego systemu zachęt ze strony państwa do podejmowania prac adaptacyjnych, konserwatorskich w obiektach figurujących w ewidencji zabytków (nie wpisanych do rejestru), • niedostateczny stan techniczny obiektów zabytkowych tradycyjnego budownictwa wiejskiego ujętych w gminnej ewidencji zabytków • konflikt wynikający z konieczności dostosowywania tradycyjnego drewnianego budownictwa wiejskiego do współczesnych wymogów socjalno-bytowych z zachowaniem ich w nieprzekształconej formie • niedostateczne zabezpieczenie sakralnych obiektów zabytkowych • niewiedza właścicieli obiektów zabytkowych o obowiązkach wynikających z figurowania obiektu w gminnej ewidencji zabytków,

<ul style="list-style-type: none"> • istniejąca infrastruktura szlaków: Szlaku Konnego Puszczy Knyszyńskiej, rowerowych, pieszych • zasoby kulturowe gminy: zespół kościoła parafialnego w Dobrzniewie Kościelnym, cerkwie w Fastach, kapliczki i krzyże przydrożne • Gmina na szlaku „Trakt Zygmuntowski” i szlaków konnych Puszczy Knyszyńskiej • Aktywna działalność Gminnego Centrum Kultury z Zespołem Folklorystycznym Narwanie, Zespołem Śpiewaczym „Dobrzynianie” • aktywna działalność kulturalna Gminnej Biblioteki wraz z jej filiami • aktywna działalność Urzędu Gminy: wydawanie lokalnego pisma „Głos Dobrzniewa” • zabytki wielu kultur, świadczące o bogactwie tradycji miejscowości gminnych: cerkiew w Fastach, kościoły rzymskokatolickie i kaplice w Dobrzniewie Kościelnym, Pogorzalkach, cmentarz ewangelicki w Ogrodnikach • bardzo dobry stan zachowania ogólnie dostępnego zabytku sakralnego, jakim jest kościół w Dobrzniewie Kościelnym, • korzystna struktura własności obiektów zabytkowych: zabytki najcenniejsze we władaniu gminy, kościoła katolickiego i odpowiedzialnych i świadomych właścicieli z sektor prywatnego • ciekawa i wielokulturowa historia terenów gminy mająca duży potencjał dla inicjatyw popularyzatorskich historii gminy • liczne kapliczki i krzyże przydrożne, których obecność uatrakcyjni szlaki turystyki pieszej i rowerowej • aktywna i zaangażowana społeczność lokalna udzielająca się w lokalnych stowarzyszeniach (np. w Kołach Gospodyń Wiejskich) • potencjał demograficzny z wysokim odsetkiem ludności w wieku produkcyjnym • bardzo dobre warunki edukacyjne w poszczególnych miejscowościach gminy • rozbudowana i dobrej jakości baza społeczna do inicjatyw lokalnych w postaci Kół Gospodyń Wiejskich, jednostek OSP • opieka społeczności lokalnej nad kapliczkami i krzyżami przydrożnymi • kalendarz imprez cyklicznych organizowanych i współorganizowanych przez Gminę, • nastawienie na rozwój rolnictwa ekologicznego • aktywni i skuteczni w pozyskiwaniu środków zewnętrznych samorządowcy oraz przedsiębiorcy i aktywni mieszkańcy 	<p>wynikająca z przepisów prawa, które nie nakładały do 2019 obowiązku włączenia właścicieli w procedurę włączania zabytku nieruchomego do ewidencji</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające środki finansowe w budżecie na wsparcie działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego • polityka finansowa rządu, której skutkiem jest deficyt budżetowy gmin poprzez nakładanie na samorządy nowych zadań bez dodatkowego wsparcia finansowego na ich realizację • peryferyjność położenia województwa podlaskiego • niewystarczające działania związane z promocją gminy – brak zintegrowanego podejścia do turystyki, to jest kompleksowej oferty turystycznej np.: regionu, w tworzeniu której uczestniczą podmioty gospodarki turystycznej, instytucje społeczne i instytucje publiczne • niedostatecznie rozwinięta sieć ścieżek rowerowych i niedostateczne oznakowanie istniejących • brak produktów turystycznych uatrakcyjniających gminę • niedostateczna baza noclegowa i gastronomiczna w miejscach posiadających walory przyrodnicze • niewystarczająca promocja atrakcji turystycznych i brak sieciowania usług na obszarze LGD – brak organizatora turystyki • emigracja poza gminę i poza granice kraju ludzi młodych i wykształconych • wysoka stopa bezrobocia oraz zjawisko ukrytego bezrobocia, powodujące izolację społeczną i ograniczenie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym • niewystarczający dostęp do szybkiego internetu • rolnictwo podstawą gospodarki gminy przy małym udziale przemysłu i usług • brak zarejestrowanego produktu lokalnego, który mógłby być lokalną atrakcją kulinarną, • niewystarczające wykorzystanie potencjału krajobrazowego gminy dla rozwoju turystyki i rekreacji • brak zainteresowania tradycją i folklorem ze strony młodzieży, • niski poziom kompetencji medialnych, cyfrowych i językowych • zanikanie dawnej zabudowy wiejskiej • brak systemu informacji gminnej (tablic kierujących do obiektów) • kształtowanie nowej zabudowy wsi, bez uwzględniania tradycji budowlanej • brak środków finansowych na renowację i utrzymanie obiektów zabytkowych
---	--

<ul style="list-style-type: none"> wysokie kompetencje oraz przychylność władz samorządowych wzrost wykształcenia i zamożności obywateli przedsiębiorczość i powszechna zaradność społeczeństwa wysoki poziom bezpieczeństwa (niski poziom przestępczości) 	<ul style="list-style-type: none"> obowiązek opieki nad zabytkami a zasady dofinansowania obiektów zabytkowych pozostających w ewidencji zabytków (nie wpisanych do rejestru) przerzucający koszty utrzymania obiektów na barki właścicieli niska skuteczność ochrony obszarowej środowiska kulturowego (znacznie niższa w stosunku do ochrony środowiska przyrodniczego) brak skutecznej egzekucji ze strony organów państwowych za niszczenie zabytków
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> utworzenia Parku Kulturowego obejmującego tereny rozpoznanych kopalń krzemienia na terenie Kopiska – jako wspólna inicjatywa z gminami sąsiadującymi: Czarna Białostocka i Knyszyn, zbudowanie na terenie proponowanego Parku Kulturowego z kopalniami krzemienia (Park Kulturowy Kopalń Krzemienia w Puszczy Knyszyńskiej) infrastruktury turystycznej przyciągającej turystów z całej Europy i Polski; zainicjowanie przez władze Gminy zbudowania infrastruktury turystycznej na terenach przyległych do Parku Kulturowego: miejsc noclegowych, sieci gospodarstw agroturystycznych z wykorzystaniem środków unijnych rozpropagowanie atrakcji Parku Kulturowego w publikatorach, mediach w celu przyciągnięcia turystów integracja europejska i możliwość pozyskania funduszy unijnych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 na dalszy rozwój znaczne środki przeznaczane na rozwój terenów wiejskich i Polski Wschodniej liczne programy krajowe oraz unijne programy pomocowe służące zachowaniu i remontom obiektów stanowiącym dziedzictwo narodowe moda na turystykę „Blisko Natury” oraz turystykę weekendową oraz moda na zdrowy i ekologiczny styl życia liczne szlaki rowerowe przebiegające przez gminę, atrakcyjna historia terenów gminy umożliwiająca wytyczenie ścieżek edukacyjnych aktywne uczestnictwo mieszkanki gminy w Kołach Gospodyń Wiejskich w kultywowaniu tradycji i obrzędów ludowych rosnąca świadomość roli kultury w życiu społeczno-gospodarczym 	<ul style="list-style-type: none"> tereny gminy w dolinach Narwi i Supraśli szczególnie zagrożone powodzią ograniczone środki budżetu niepozwalające na realizację inwestycji prorozwojowych przy istniejącym na terenie gminy potencjale rozwoju energetyki odnawialnej (OZE): wiatrowej i słonecznej, inwestycje w energetykę wiatrową (turbiny wiatrowe) i słoneczną (wielkopłaskocznynowe farmy fotowoltaiczne) przy złym planowaniu przestrzennym mogą one stanowić zagrożenie dla krajobrazu kulturowego i zmniejszyć atrakcyjność turystyczną gminy, obawa samorządu przed utworzeniem Parku Kulturowego jako formy ograniczającej swobodę inwestowania niewystarczające inwestycje z zakresu turystyki niewystarczająca infrastruktura turystyczna, bezrobocie oraz niski poziom wykształcenia i kwalifikacji bezrobotnych wyludnianie się obszarów wiejskich wskutek ujemnego przyrostu naturalnego oraz emigracji ludzi młodych do większych miast lub za granicę postępujące starzenie się społeczeństwa pogłębiające się zjawiska wykluczenia społecznego (związane m.in. z brakiem zatrudnienia, ubóstwem, trudnościami w zapewnieniu właściwej opieki społecznej i medycznej dla osób starszych), zjawisko wykluczenia cyfrowego rozluźnienie się więzi rodzinnych i brak przywiązania do miejsca zamieszkania polityka finansowa państwa – zmniejszanie subwencji z jednoczesnym nakładaniem coraz to większych obowiązków na gminy niedorozwój usług i infrastruktury dla rozwoju turystyki niedostosowanie oferty kulturalnej do zmieniających się wzorców spędzania czasu wolnego

<ul style="list-style-type: none"> • rozwój turystyki oraz rozwijająca się agroturystyka na bazie atrakcji przyrodniczo – kulturowych gminy • możliwość wykorzystania walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego do rozwoju agroturystyki • wzrost popytu na usługi turystyczne i wypoczynek na obszarach wiejskich i blisko natury (turystyka kwalifikowana, np. rowerowa, nordic-walking, a także wypoczynek sobotnio-niedzielnny dla mieszkańców Białegostoku) • postępująca cyfryzacja mediów i zasobów dziedzictwa kulturowego • dostęp do informacji i zasobów sieciowych • duża otwartość młodych mieszkańców na nowe techniki przekazu medialnego • kultywowanie tradycji, świadomość tożsamości lokalnej • wykształcona kadra urzędników samorządowych • rozwój rolnictwa ekologicznego • możliwość współpracy z sąsiednimi gminami w celu podejmowania wspólnych inicjatyw w oparciu o Lokalną Grupę Działania Puszcza Knyszyńska • promocja gminy poprzez uczestnictwo w różnych imprezach kulturalnych, sportowych itp. • istnienie na bieżąco aktualizowanych stron internetowych gminy i placówek gminnych • możliwość stworzenia kompleksowej spójnej i nowoczesnej polityki informacyjnej władz gminy na bazie Lokalnej Grupy Działania „Puszcza Knyszyńska” i stowarzyszenia Białostocki Obszar Funkcjonalny. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna wiedza o wartościach chronionych obiektów • niedostateczne zabezpieczenie obiektów zabytkowych • niewiedza o obowiązkach wynikających z występowania obiektu w gminnej ewidencji zabytków • niewystarczające środki finansowe w budżecie na wsparcie działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego • skomplikowane procedury ubiegania się o środki zewnętrzne, zwłaszcza przez osoby prywatne • zerwanie ciągłości kulturowej pomiędzy pokoleniami skutkujące zmianą systemu wartości • bardzo wysokie koszty remontów obiektów zabytkowych • udokumentowane zasoby kopalin pospolitych (piasków i żwirów) w przypadku ich eksploatacji stanowią zagrożenie dla stanowisk archeologicznych oraz krajobrazu przyrodniczego • Drenaż mózgów • Postrzeganie przez część społeczeństwa obszarów chronionych jako bariery rozwojowej (w szczególności obszarów NATURA 2000) oraz potrzeba podnoszenia świadomości i kwalifikacji administracji publicznej w zakresie gospodarowania na obszarach chronionych
---	--

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

7.1. Priorytety, kierunki działań i zadania programu opieki

Cele, kierunki działań i działania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Dobrzyniewo Duże wynikają z dokumentów programowych wytworzonych na szczeblu krajowym, wojewódzkim, a szczególnie są zbieżne z Krajowym programem ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022. Niestety do chwili obecnej nie powstały na szczeblu wojewódzkim i powiatowym odpowiednie dokumenty programowe to jest Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie podlaskim, Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Białostockiego.

W wyniku analizy stanu dziedzictwa kulturowego w gminie Dobrzyniewo Duże został sformułowany priorytet Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2020-2023:

„Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w gminie Dobrzyniewo Duże w celu zwiększenia potencjału kulturowego i turystycznego gminy”

W osiągnięciu zamierzenia dopomóc mają cele szczegółowe, wśród których należy wymienić:

Cel 1: Ochrona dziedzictwa materialnego i niematerialnego gminy oraz opieka nad nimi;

Cel 2: Kształtowanie tożsamości regionalnej;

Cel 3: Budowanie społecznej akceptacji dla ochrony dziedzictwa kulturowego gminy;

Cel 4: Efektywne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego dla funkcji edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych;

Cel 5: Edukacja w zakresie dziedzictwa kulturowego gminy;

Cel 6: Promocja dziedzictwa kulturowego gminy.

W związku z pandemią COVID-19 (koronawirusem) pojawiły się problemy i wyzwania, związane przede wszystkim z ochroną zdrowia i życia ludzi, ale także z ochroną dzieł sztuki i zabytków, z którymi wcześniej nie mieliśmy do czynienia. W wielu instytucjach zaistniała konieczność podejmowania akcji dezynfekcyjnych / dekontaminacyjnych. Stosowane do tego środki, mające na celu uchronienie przed zachorowaniem człowieka, są niestety nieobojętne dla dzieł sztuki. Poniżej podajemy odnośnik do strony internetowej, zawierającej informacje dotyczące rekomendacji i postępowania w przypadku dekontaminacji obiektów zabytkowych i zawierających zabytkowe obiekty.

<http://www.mng.gda.pl/wp-content/uploads/2020/04/Dekontaminacja-MNW.pdf>

7.2. Kierunki działań programu opieki oraz działania programu

Cel 1: Ochrona dziedzictwa materialnego i niematerialnego gminy oraz opieka nad nimi			
Kierunki działań:	Działania:	Odpowiedzialni za realizację, współdziałający	Źródło finansowania
1. Ochrona nieruchomego dziedzictwa materialnego	zainicjowanie wspólnego przedsięwzięcia gmin Dobrzyniewo Duże, Czarna Białostocka oraz Knyszyn dla utworzenia Parku Kulturowego obejmującego kopalnie krzemienia zlokalizowane na terenie tych gmin	Gmina Dobrzyniewo – Gmina Czarna Białostocka – Gmina Knyszyn	Budżety wymienionych gmin; PWKZ, MKiDN
	Ujmowanie ochrony dziedzictwa kulturowego gminy w sukcesywnie wprowadzanych planach zagospodarowania i objęcie dziedzictwa kulturowego skuteczną ochroną planistyczną, kontrola zgodności planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem spójności z gminną ewidencją zabytków	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
	inicjowanie ochrony i zachowania obiektów architektury tradycyjnej, układów urbanistycznych poprzez popularyzację istniejących przykładów architektury,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
	bieżące uzupełnianie kart adresowych zabytków nieruchomych i stanowisk archeologicznych gminnej ewidencji zabytków Gminy Dobrzyniewo Duże w przypadku pojawienia się nowych obiektów w Ewidencji	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy

	sporządzenie „Planu ochrony zabytków gminy Dobrzyniewo Duże na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych” obejmującego ochronę i zabezpieczenie przed niszczeniem – w tym przed kradzieżą, pożarem, zalaniem - obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków.	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
	czytelne oznakowanie zabytków wpisanych od rejestru zabytków województwa podlaskiego - forma oznakowania oraz treść powinna być uprzednio uzgodniona z wojewódzkim konserwatorem zabytków w Białymstoku,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
	Weryfikacja stanu zachowania drewnianych budynków ujętych w gminnej ewidencji zabytków i podjęcie adekwatnych działań w porozumieniu z Podlaskim Woj. Konserwatorem Zabytków – nie wyłączając wnioskowania o wyłączenie z wojewódzkiej ewidencji zabytków	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
	pozyskiwanie informacji na temat obiektów wpisanych do rejestru oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków – w cyklach najrzadziej dwuletnich - o przeprowadzonych pracach remontowych, budowlanych, pojawiających się zagrożeniach stałych i doraźnych.	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
	właściwa dbałość o obiekty zabytkowe będące w zasobach samorządu poprzez ich oznakowanie, umieszczenie tablic informacyjnych, regularną pielęgnację zieleni na terenie cmentarzy	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
2. Ochrona zabytków ruchomych	Opublikowanie na stronach internetowych gminy oraz przesłanie do właścicieli zabytków informacji dotyczącej zasad dekontaminacji w związku z pandemią koronawirusa i niebezpieczeństwem stosowania nie rekomendowanych środków dezynfekcyjnych, które mogą być niebezpieczne dla obiektów zabytkowych	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	
	ujęcie problematyki ochrony zabytków ruchomych w Planie ochrony zabytków gminy Dobrzyniewo Duże na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych ze szczególnym uwzględnieniem wyposażenia zespołu kościelnego w Dobrzyniewie Kościelnym, cerkwi w Fastach, oraz uwzględnienie zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	
3. Ochrona zabytków archeologicznych	kontrola procesów inwestycyjnych w zakresie wykonywania i realizacji zaleceń konserwatorskich przy prowadzonych inwestycjach, na których wydano zalecenia konserwatorskie	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy

	ochrona i zachowanie stanowisk archeologicznych przed ingerencją nieuprawnionych osób, na przykład „poszukiwaczy skarbów” korzystających z wykrywaczy metali poprzez akcje informacyjne na stronach internetowych gminy, w których znalazłoby się pouczenie o niszczeniu stanowisk i grożących za to sankcjach karnych;	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
	upublicznianie w lokalnych publikatorach, na stronach internetowych informacji o odkryciach archeologicznych w celu kreowania właściwych wzorów zachowań wobec materialnych pozostałości dziedzictwa kulturowego,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
	W porozumieniu z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków przygotowanie informacji dla firm eksploatujących kopalnie kruszyw budowlanych o konieczności - wynikającej z ustawy o ochronie zabytków - powiadomienia o znaleziskach w trakcie prac eksploatacyjnych	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne, PWKZ	Budżet Gminy
	Zabezpieczenie przed dewastacją oraz prowadzenie regularnych prac pielęgnacyjnych zieleni na wpisanym do rejestru stanowisk w Rybakach – zakres możliwych prac musi zostać uprzednio uzgodniony z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
	nawiązanie współpracy z Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie oraz Stowarzyszeniem Naukowym Archeologów Polskich w celu zamieszczenia informacji dotyczącej badań wykopaliskowych i ich wyników na stanowiskach archeologicznych kopalni „Krzemianki” na stronach internetowych Urzędu Gminy w celu ich szerokiej popularyzacji	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne, PWKZ	Budżet Gminy
4. Dokumentacja i popularyzacja zasobów dziedzictwa kulturowego	Wystąpienie do sąsiednich Gmin: Czarna Białostocka i Knyszyn z inicjatywą umieszczenia na stronach internetowych Urzędów Gminy informacji na temat kopalń krzemienia z okresu epoki brązu znajdujących się na terenie tych gmin – informacje do zamieszczenia pozyskane zostałyby z Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie oraz / lub Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich	Gmina Dobrzyniewo Duże,	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
	uzupełnianie GEZ o inne obiekty zabytkowe, które zostaną uznane za wartościowe, czyli inwentaryzacja tzw. małej architektury: krzyży, kapliczek przydrożnych, w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków ujęcie ich w gminnej ewidencji,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy

	stałe uwzględnianie w aktualizowanych dokumentach planistycznych gminy ochrony dziedzictwa kulturowego gminy poprzez zamieszczanie aktualnego wykazu obiektów w gminnej ewidencji zabytków, w tym stanowisk archeologicznych	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
	digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego gminy – na przykład zainicjowanie przez Urząd Gminy akcji skanowania zdjęć z archiwów rodzinnych, przedstawiających miejscowości gminy Dobrzyniewo Duże, ale także mieszkańców gminy przy ich zajęciach codziennych, obchodzonych uroczystościach, świętach itp., oraz organizowanie wystaw o charakterze tematycznym w szkołach i ośrodkach życia kulturalnego,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
	dokumentowanie występów zespołów folklorystycznych – nawiązanie kontaktu z Podlaskim Muzeum Kultury Ludowej w Leśnej w celu opracowania optymalnych działań mających na celu udokumentowanie ginących zwyczajów, obrzędów itp.,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
5. Pielęgnacja tradycji i lokalnego folkloru	dokumentowanie w postaci zbierania relacji, wspieranie i upowszechnianie „ginących zawodów”,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne, Koła Gospodyń Wiejskich	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
	promocja i wspieranie twórczości ludowej, zarówno materialnej jak i niematerialnej - zwyczaje całoroczne na wsi, przyśpiewki, tańce, tradycyjne wyroby kulinarne – poprzez dalszą opiekę nad Kołami Gospodyń Wiejskich,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne, Koła Gospodyń Wiejskich,	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
	analiza, wybór i ewentualne zarejestrowanie na liście Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi lokalnych produktów, które mogą służyć promowaniu Gminy na imprezach gminnych, powiatowych, wojewódzkich.	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne, Koła Gospodyń Wiejskich	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
	w ramach portalu internetowego gminy wprowadzenie zakładki sprofilowanej na tematy dziedzictwa kulturowego w powiązaniu z informacjami o charakterze turystycznym	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
	dalsze wspieranie wydawania kwartalnika „Głos Dobrzyniewa”, dalsze inicjowanie wydawnictw o charakterze regionalnym propagujących walory turystyczne gminy ale także adresowanych do mieszkańców gminy ukazujących znane postaci, twórców, rodziny.	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
Cel 2: Kształtowanie tożsamości regionalnej			

1. Wspieranie działań edukacyjnych obejmujących historię i dziedzictwo kulturowe regionu na różnych poziomach nauczania	inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć (na przykład poprzez udostępnianie strony internetowej Urzędu Gminy, „Głosu Dobrzyniewa”) mających na celu popularyzację spuścizny materialnej i niematerialnej regionu, np. organizowanie lekcji muzealnych z zapraszaniem starszych mieszkańców jako opowiadających o eksponatach, skanowanie zdjęć z przeszłości dokumentujących historię gminy, poszczególnych wsi itp),	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
	inicjowanie i pomoc w tworzeniu wraz ze współpracującymi archeologami z Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie ekspozycji w placówkach szkolnych, bibliotekach dotyczących badań archeologicznych na stanowisku „Krzemianki”	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
	inicjowanie i pomoc w tworzeniu ekspozycji o charakterze regionalnym w placówkach szkolnych, bibliotekach – np. wystawy fotografii pochodzące ze zbiorów rodzinnych które zostały zeskanowane w ramach akcji skanowania starych zdjęć; - wystaw poświęconych pamięci Powstania Styczniowego 1863 r.: na przykład pacyfikacji wsi Jaworówka;	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN
2. Kształtowanie tożsamości regionalnej w oparciu o wydarzenia historyczne, tradycje,	inicjowanie, organizowanie, wspieranie konkursów i wystaw dotyczących dziedzictwa i tradycji związanych z historią terenów dzisiejszej gminy – na przykład zorganizowanie na stronach internetowych gminy konkursów z historii miejscowości w gminie Dobrzyniewo Duże, miejsc uwiecznionych na starych zdjęciach, itp	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
3. Wykorzystanie pamięci historycznej do integracji społeczności lokalnej i popularyzacji dziedzictwa kulturowego	zainicjowanie wraz z sąsiednimi gminami: Czarna Białostocka, Knyszyn oraz Nadleśnictwem Knyszyn współorganizowania festynów archeologicznych połączonych z pokazami wykonywania i wykorzystywania narzędzi krzemiennych w pradziejach - np. w Kopisku, wykorzystujących istnienie kopalń krzemienia na terenach gmin	Gmina Dobrzyniewo – Gmina Czarna Białostocka – Gmina Knyszyn	Budżety wymienionych gmin; PWKZ, MKiDN
	pomoc w organizowaniu inscenizacji ważnych wydarzeń historycznych: - tradycje Powstania Styczniowego 1863 r.; pacyfikacji wsi Jaworówka - tradycje partyzanckie, tradycje żołnierzy „wyklętych”	Inicjatywy zewnętrzne, włączenie się Gminy Dobrzyniewo Duże i jej jednostek organizacyjnych	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN,
Cel 3: Budowanie społecznej akceptacji dla ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego gminy			

1. Dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy	opublikowanie na stronie internetowej Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
	zamieszczenie na stronach internetowych Urzędu Gminy informacji na temat kopalń krzemienia z okresu epoki brązu oraz wyniku wykopalisk archeologicznych na tych wykopaliskach, metod badawczych stosowanych przez archeologów, itp. informacji pozyskanych z Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie oraz / lub Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich prowadzących badania na terenie gminy	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
2. Edukacja mieszkańców w zakresie praw i obowiązków dotyczących opieki nad zabytkami	upowszechnianie wiedzy o prawach i obowiązkach właścicieli obiektów zabytkowych na stronach internetowych gminy;	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
3. Zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz kultury	wspieranie i promowanie działalności artystycznej, w tym amatorskiej, m. in. poprzez konkursy i wystawy;	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
Cel 4: Efektywne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego dla funkcji edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych			
1. Wspieranie właścicieli posiadających obiekty zabytkowe	poinformowanie właścicieli obiektów zabytkowych w pozyskiwaniu nowych źródeł finansowania prac remontowych i konserwatorskich, np. programy ochrony zabytków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środków pomocowych Unii Europejskiej,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	
2. Stymulowanie wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju przemysłów kultury i czasu wolnego	wspieranie rozwoju turystyki kulturowej, wiejskiej, sentymentalnej, tematycznej – np. Szlakiem Powstania Styczniowego Puszczy Knyszyńskiej	Inicjatywy zewnętrzne, włączenie się Gminy Dobrzyniewo Duże i jej jednostek organizacyjnych	Finansowanie zewnętrzne, Budżet Gminy
	współpraca z organizatorami turystyki oraz zagospodarowania czasu wolnego działających lub zamierzających działać na terenie gminy	Inicjatywy zewnętrzne, włączenie się Gminy Dobrzyniewo Duże i jej jednostek organizacyjnych	Finansowanie zewnętrzne, Budżet Gminy
3. Tworzenie pasm turystyczno-kulturowych	promocja na stronach internetowych gminy szlaku turystyki kulturowej w oparciu o kopalnie krzemienia z okresu epoki brązu zlokalizowane w Nadleśnictwie Knyszyn na terenach gminy Dobrzyniewo Duże, Czarna Białostocka oraz Knyszyn	Gmina Dobrzyniewo – Gmina Czarna Białostocka – Gmina Knyszyn	Budżety wymienionych gmin; PWKZ, MKiDN

	promocja na stronach internetowych gminy szlaków turystyki kulturowej w oparciu o atrakcje gminy Dobrzyniewo Duże na przykład: Trakt Zygmuntowski”, cerkiew w Fastach, kościoły i kaplice katolickie, cmentarz ewangelicki w Ogrodnikach	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	
	promocja na stronach internetowych gminy ciągów wydarzeń w miejscowościach położonych na obszarach poszczególnych pasm, na przykład szlakiem „Pamięci Narodowej” z pomnikami w Jaworówce, cmentarzem w Nowosiólkach; szlakiem kapliczek i krzyży przydrożnych	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	
	publikacja map i planów z umiejscowieniem obiektów czy wydarzeń historycznych włączonych do pasma turystyki kulturowej; np. zaczynając od publikacji na stronach internetowych gminy,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
4. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju lokalnego poprzez organizację wydarzeń kulturalno-historycznych w miejscach historycznych	współorganizowanie wraz z sąsiednimi gminami: Czarna Białostocka, Knyszyn oraz Nadleśnictwem Knyszyn festynów archeologicznych połączonych z atrakcjami, konkursami - np. w Kopisku, wykorzystujących istnienie kopalń krzemienia na terenach gmin	Gmina Dobrzyniewo – Gmina Czarna Białostocka – Gmina Knyszyn	Budżety wymienionych gmin; PWKZ, MKiDN
	w przypadku pojawienia się inicjatywy zewnętrznej pomoc w organizowaniu inscenizacji ważnych wydarzeń historycznych: tradycje Powstania Styczniowego, partyzanckie, tradycje żołnierzy „wyklętych”	Inicjatywy zewnętrzne, włączenie się Gminy Dobrzyniewo Duże i jej jednostek organizacyjnych	Budżet Gminy Dotacje PWKZ, MKiDN,
Cel 5:			
Edukacja w zakresie dziedzictwa kulturowego gminy			
1. Poszerzanie wiedzy o materialnym dziedzictwie kulturowym i idei jego ochrony przy użyciu nowoczesnych technologii, mediów oraz różnorodnych form edukacji społecznej	Promocja i popularyzowanie na stronie internetowej Urzędu Gminy dobrych praktyk w zakresie rewitalizacji zabytków, dokumentowania zabytków	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	
	Organizowanie, pomoc w organizowaniu wystaw tematycznych w szkołach i placówkach bibliotecznych, na przykład „Miejscowości i mieszkańcy gminy na starych fotografiach”; „Powstanie Styczniowe na terenie Gminy”....	Gmina Dobrzyniewo Duże – jako inicjator,	Dotacje PWKZ, MKiDN
2. Popularyzacja akcji edukacyjnych na rzecz niematerialnego dziedzictwa kulturowego do wzmacniania społecznej świadomości	szeroka prezentacja zespołów folklorystycznych, dalsze publikowanie treści pieśni itp. na stronach internetowych gminy	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	

3. Wspieranie programów badawczych i dokumentacyjnych zmierzających do stworzenia pełnej inwentaryzacji zasobów niematerialnych dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza zagrożonego	wsparcie młodzieży studiującej kierunki historyczne do włączenia się do programów badawczych i dokumentacyjnych, np. poprzez umożliwienie publikacji w „Głosie Dobrzyniewa”, na stronach internetowych gminy – poinformowanie o takiej możliwości na stronie internetowej gminy	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
Cel 6: Promocja dziedzictwa kulturowego gminy			
1. Rozwijanie nowoczesnych form promocji gminy wykorzystującej bogactwo dziedzictwa materialnego i niematerialnego gminy	organizacja wraz z sąsiednimi gminami: Czarna Białostocka, Knyszyn oraz Nadleśnictwem Knyszyn festynów archeologicznych i wpisanie ich w stały kalendarz imprez tych gmin	Gmina Dobrzyniewo – Gmina Czarna Białostocka – Gmina Knyszyn	Budżety wymienionych gmin; PWKZ, MKiDN
2. Promocja istniejących szlaków kulturowych jako istotnych działań dla promocji gminy	w ramach portalu internetowego gminy opracowanie i prowadzenie zakładki tematycznej dotyczącej istniejących szlaków kulturowych z informacją, na temat bazy noclegowej, gastronomicznej, dostępności dla osób niepełnosprawnych	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy
3. Promocja krajobrazu kulturowego gminy, jako atrakcyjnych miejsc dla aktywności twórczej poprzez pomoc w organizacji plenerów malarskich, rzeźbiarskich, fotograficznych, filmowych	nawiązanie współpracy ze stowarzyszeniami twórców i promocja walorów kulturowych i przyrodniczych gminy dla organizacji plenerów artystycznych,	Gmina Dobrzyniewo Duże, Jednostki Gminne	Budżet Gminy

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podstawę instrumentarium realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Dobrzyniewo Duże stanowi obowiązujące prawo oraz zawarte w nim regulacje. Zakłada się, że określone w Programie kierunki i działania byłyby wykonywane przy pomocy następujących instrumentów:

1) instrumentów prawnych – wynikających z przepisów ustawowych

- aktualizacja miejscowych dokumentów planistycznych,
- tworzenie parków kulturowych,
- wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością gminy,
- wykonywanie decyzji administracyjnych, np. wojewódzkiego konserwatora zabytków;

2) instrumentów finansowych

- m.in. finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy,
- finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków,
- korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych;

3) instrumentów koordynacji

- m.in. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp.,
- współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi;

4) instrumentów społecznych

- działania edukacyjne promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi,

5) instrumentów kontrolnych

- aktualizacja i weryfikacja gminnej ewidencji zabytków,
- monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9. ZASADY OCENY REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Monitorowanie Programu powinno być stałym i ciągłym procesem obserwacji zmian ilościowych i jakościowych wybranych wskaźników, dającym w efekcie informacje co do skuteczności i słuszności podjętych działań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego w gminie Dobrzyniewo Duże.

Monitoring obejmował będzie następujące działania:

- systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji celów i kierunków działań;
- ocenę osiągniętych rezultatów, stopnia wykonania przyjętych celów oraz oszacowanie kluczowych efektów Programu;
- planowanie zmian, które zostaną zaproponowane w kolejnym Programie na lata 2025-2028.

Nazwa celu	Wskaźnik
Ochrona dziedzictwa materialnego i niematerialnego gminy oraz opieka nad nim	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy wystąpiono z inicjatywą utworzenia Parku Kulturowego obejmującego teren kopalń krzemienia w Puszczy Knyszyńskiej? 2. Czy opublikowano na stronach internetowych gminy i przesłano do właścicieli obiektów zabytkowych informacji dotyczących zasad dekontaminacji w pomieszczeniach zabytkowych i zawierających zabytkowe obiekty? 3. Czy w nowopowstających dokumentach planistycznych zaktualizowano wykazy zabytków pod kątem spójności z gminną ewidencją zabytków? 4. czy przystąpiono do sporządzenia aktualizacji planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych gminy Dobrzyniewo Duże i czy uwzględniono w nim ochronę zabytków nieruchomych?

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Czy są oznakowane zabytki wpisane do rejestru zabytków? 6. czy dokonano weryfikacji stanu zachowania drewnianych budynków ujętych w gminnej ewidencji zabytków? 7. czy monitorowano obiekty wpisane do rejestru zabytków i ujęte w gminnej ewidencji zabytków? 8. Czy poinformowano właścicieli i użytkowników obiektów wpisanych do rejestru o wymogach prawa związanych z posiadaniem obiektów zabytkowych? 9. Czy obiekty wpisane do rejestru zabytków posiadają tablice informacyjne i czy wykonano tablice(ile i gdzie) na obiektach? 10. Czy w gminie powstał Plan ochrony na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych i ujęto w nim wyposażenie zespołu kościelnego w Dobrzniewie Kościelnym, cerkwi w Fastach 11. Czy wykonywano i jaka była częstotliwość zabiegów pielęgnacyjnych na obiektach stanowiących własność gminy? 12. Czy pozyskano informacje dotyczące zagrożeń, prac remontowych na obiektach wpisanych do rejestru zabytków? 13. Czy na stronie internetowej gminy znalazła się informacja dotycząca zagrożenia niszczenia stanowisk archeologicznych przez tzw. detektorystów? 14. czy przygotowano informacje dla firm eksploatujących kruszywa (piasek) dotyczące postępowania w wypadku odkrycia zabytków podczas prac? 15. Czy odbyły się wizytacje obiektów będących w gminnej ewidencji zabytków? 16. Czy dokonano nowych wpisów obiektów do gminnej ewidencji zabytków i czy wykonano dla nich karty adresowe? 17. czy nawiązano współpracę z z Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie oraz Stowarzyszeniem Naukowym Archeologów Polskich w celu zamieszczenia informacji dotyczącej badań wykopaliskowych i ich wyników na stanowiskach archeologicznych kopalni „Krzemianki”? 18. czy wystąpiono do sąsiednich gmin: Czarna Białostocka i Knyszyn z inicjatywą umieszczenia na stronach internetowych Urzędów Gminy informacji na temat kopalń krzemienia z okresu epoki brązu znajdujących się na terenie tych gmin? 19. Czy przystąpiono do akcji digitalizacji zasobów dziedzictwa kulturowego: <ul style="list-style-type: none"> - skanowania zdjęć udostępnionych z archiwów rodzinnych; - publikowania zeskanowanych zdjęć - dokumentowano występy zespołów folklorystycznych?
Kształtowaniu tożsamości regionalnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. czy zainicjowano współpracę z archeologami z Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie w celu ekspozycji w placówkach szkolnych, bibliotekach dotyczących badań archeologicznych na stanowisku „Krzemianki” 2. czy zainicjowano z sąsiednimi gminami: Czarna Białostocka, Knyszyn oraz Nadleśnictwem Knyszyn współorganizowanie festynów archeologicznych?

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Liczba inicjatyw kulturalnych w sferze opieki nad zabytkami (lekcje muzealne, warsztaty, konkursy, wystawy, inscenizacje) 4. Liczba publikacji na stronach internetowych gminy, w „Głosie Dobrzyniewa” dotycząc popularyzację spuścizny kulturowej gminy 5. Liczba osób uczestnicząca w kursach animatorów życia kulturalnego 6. Liczba dotacji dla stowarzyszeń i grup nieformalnych na projekty dotyczące promocji tradycji lokalnych
Budowanie społecznej akceptacji dla ochrony dziedzictwa kulturowego gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy opublikowano na stronie internetowej gminy Gminny Program Opieki nad Zabytkami? 2. czy na stronach internetowych zawarto informację o obowiązkach, jakie ciążyą na właścicielach obiektów zabytkowych? 3. Liczba konkursów, wystaw związanych z ochroną i promocją dziedzictwa kulturowego
Zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego dla funkcji edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. czy poinformowano (bezpośrednio lub poprzez publikacje na stronach internetowych gminy) właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskiwaniu nowych źródeł finansowania prac remontowych i konserwatorskich, np. programy ochrony zabytków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środków pomocowych Unii Europejskiej, 2. Liczba wystaw stałych i czasowych poświęconych dziedzictwu kulturowemu gminy 3. Liczba tras rowerowych, ścieżek przyrodniczych propagujących dziedzictwo kulturowe i zasoby przyrodnicze gminy
Edukacja w zakresie dziedzictwa kulturowego gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba artykułów, publikacji na stronach internetowych Urzędu Gminy dotyczących dziedzictwa kulturowego zainicjowanych przez władze samorządowe 2. Liczba akcji edukacyjnych na rzecz dziedzictwa kulturowego; 3. Liczba akcji edukacyjnych skierowanych do właścicieli obiektów zabytkowych dotyczących zasad konserwatorskich
Promocja dziedzictwa kulturowego gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy w ramach portalu internetowego Gminy prowadzone są zakładki sprofilowane dotyczące dziedzictwa kulturowego? 2. Liczba akcji propagujących szlaki kulturowe i ich tworzenie 3. Liczba akcji promujących turystykę kulturalną o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym 4. Liczba wspólnych akcji promocyjnych regionu z sąsiednimi gminami 5. Liczba współorganizowanych przez Urząd Gminy wydarzeń kulturalnych.

Obowiązek sprawozdawczy z wykonania programu opieki nad zabytkami wynika z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2020 poz. 282):

Art. 87:

5. Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Poniższe informacje zaczerpnięto ze strony Narodowego Instytutu Dziedzictwa (https://www.nid.pl/pl/Dla_wlascicieli_i_zarzadcow/finansowanie-opieki-nad-zabytkami/)

Podstawowym źródłem finansowania opieki nad zabytkami są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa oraz poszczególnych samorządów. Finansowanie opieki nad zabytkami z tych źródeł odbywa się na zasadzie współfinansowania prac przy obiektach zabytkowych, w oparciu o zapisy Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Dysponentami powyższych środków są:

- Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków,
- organ stanowiący - gminy, powiatu, samorządu województwa.

Wymienione jednostki organizują corocznie nabory wniosków. Dotacja może zostać udzielona osobie fizycznej, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce organizacyjnej, będącej właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub posiadającej taki zabytek w trwałym zarządzie. Udzielana jest na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, planowanych do przeprowadzenia w roku złożenia wniosku lub następnym, bądź na zasadzie refundacji poniesionych już nakładów przed upływem 3 lat po wykonaniu prac. W przypadku refundacji kosztów prac wniosek powinien być złożony w roku następującym po roku, w trakcie którego zakończono wszystkie prace konserwatorskie i roboty budowlane podlegające dofinansowaniu. Szczegółowy wykaz działań, które mogą podlegać dofinansowaniu określa art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować wyłącznie nakłady konieczne poniesione na przeprowadzenie następujących działań:

1. sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
2. przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
3. wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
4. opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
5. wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego;
6. sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrza;
7. zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
8. stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
9. odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
10. odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
11. odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
12. modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
13. wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
14. uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych;
15. działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
16. zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;

17. zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Standardowo dotacja udzielana jest w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie powyższych działań. Natomiast wysokość dotacji może zostać zwiększona, nawet do 100% nakładów koniecznych, w wypadku jeżeli:

- zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową,
- wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, lub
- stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Jednocześnie, łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru realizowane ze środków w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, realizowane są głównie w ramach programu „Dziedzictwo kulturowe” priorytet „Ochrona zabytków”.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego corocznie ogłasza (od 2005 r.) Programy, w ramach których są finansowane zadania z zakresu kultury. Ochronie i opiece nad zabytkami dedykowane są:

Program „Dziedzictwo kulturowe”:

priorytet „Ochrona zabytków”, w ramach którego są dofinansowywane prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, **priorytet „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą”**, w ramach którego można ubiegać się o dofinansowanie następujących rodzajów zadań realizowanych poza granicami i na terenie Rzeczypospolitej Polskiej:

- rewaloryzacji oraz prac remontowych i konserwatorskich w zabytkach polskich lub z Polską związanych, znajdujących się poza granicami kraju;
- rewaloryzacji, konserwacji, ochrony i zachowania zabytkowych cmentarzy i miejsc pamięci narodowej poza granicami kraju;
- dokumentowania utraconego i rozproszonego polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą, w tym badań naukowych, kwerend bibliotecznych, archiwalnych i inwentaryzacji;
- publikacji oraz promocji badań naukowych nad dziedzictwem narodowym poza granicami kraju;
- upamiętniania wybitnych osób lub zdarzeń historycznych związanych z dziedzictwem narodowym poza granicami kraju;
- pomocy instytucjom stowarzyszonym w Stałej Konferencji Muzeów, Bibliotek i Archiwów Polskich poza Krajem oraz innym instytucjom emigracyjnym i organizacjom polonijnym, prowadzącym działalność w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego.

priorytet „Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego, w ramach którego można ubiegać się o dofinansowanie następujących rodzajów zadań:

- digitalizacja zasobów kultury i dziedzictwa narodowego uwzględniająca przeprowadzenie niezbędnych prac konserwatorskich;
- udostępnianie cyfrowych zasobów za pośrednictwem urządzeń multimedialnych lub/oraz sieci rozległych (Internetu) poprzez portale internetowe;

- przechowywanie zasobów cyfrowych z zapewnieniem trwałości i bezpieczeństwa danych cyfrowych.

priorytet „Ochrona zabytków archeologicznych, w ramach którego dofinansowywane są następujące rodzaje zadań:

- ewidencja i inwentaryzacja zabytków archeologicznych metodą badań powierzchniowych, w tym kontynuacja badań w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski oraz weryfikacja badań dotychczasowych;

- nieinwazyjne badania archeologiczne, nie związane z planowanymi bądź realizowanymi inwestycjami, wykorzystujące nowoczesne metody i sprzęt;

- opracowanie, wraz z obowiązkową publikacją książkową, wyników przeprowadzonych badań archeologicznych, w tym analiza i konserwacja pozyskanych w ramach tych badań zabytków.

Poza trybem określonym w Programach, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego realizuje również **dotacje na badania archeologiczne**, jeżeli ich przeprowadzenie jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków w przypadku:

- prowadzenia robót budowlanych przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru, objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub znajdującym się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków albo,
- prowadzenia robót ziemnych lub zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić, może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego.

Dotację na przeprowadzenie badań archeologicznych otrzymać może osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna zamierzająca realizować te działania, w przypadku gdy koszt planowanych badań archeologicznych i ich dokumentacji będzie wyższy niż 2% kosztów planowanych do przeprowadzenia działań. Zasady udzielania określone są w art. 82a i 82b ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne.

Zgodnie z art. 83 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, na zasadach określonych w przepisach o zasadach finansowania nauki, minister właściwy do spraw nauki może również przyznać środki finansowe na badania konserwatorskie, architektoniczne, archeologiczne lub inne badania naukowe związane z prowadzeniem prac konserwatorskich i restauratorskich przy obiektach zabytkowych.

Poza podstawowymi źródłami finansowania jakimi są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa oraz budżetów samorządów, finansowanie ochrony zabytków odbywa się również przy znaczącym udziale funduszy pochodzących z Unii Europejskiej oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Należy jednak zaznaczyć, że bieżące programy w ramach środków pochodzących z Unii Europejskiej ulegają zakończeniu wraz z końcem 2020 roku, należy więc oczekiwać na informacje dotyczące ich kontynuacji bądź powstaniu nowych programów w ramach nowej perspektywy budżetowej Unii na lata 2021-2027

Dotacje gminne

Zgodnie z art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz zgodnie art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2020 poz. 713) finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach jest zadaniem własnym gminy. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest ponadto jej zadaniem własnym. Rada Gminy Dobrzyniewo Duże Uchwałą Nr XXXIX/140/09 z dnia 25 marca 2009 r. ustaliła zasady udzielania dotacji z budżetu na prace konserwatorskie lub roboty

budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie gminy Dobrzyniewo Duże.

11. Bibliografia

1. **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z późniejszymi zmianami)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>
2. **Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. 2019 r. poz. 945 ze zm.)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19971410943>
3. **Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2020 poz. 282), wraz z aktami wykonawczymi do ustawy**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20031621568>
4. **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19900160095>
5. **Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. 2020 poz. 293)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20030800717>
6. **Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19940890414>
7. **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20010620627>
8. **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2020 poz. 55)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20040920880>
9. **Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2020 poz. 65)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19971150741>
10. **Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. 2020 poz. 194)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19911140493>
11. **Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2019 r., poz. 917)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970050024>
12. **Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r., poz. 1479)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970850539>
13. **Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2337 ze zm.)** <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19330390311>
14. **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20030960873>
15. **Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1170)**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19910090031>
16. **Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019–2022**
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20190000808>

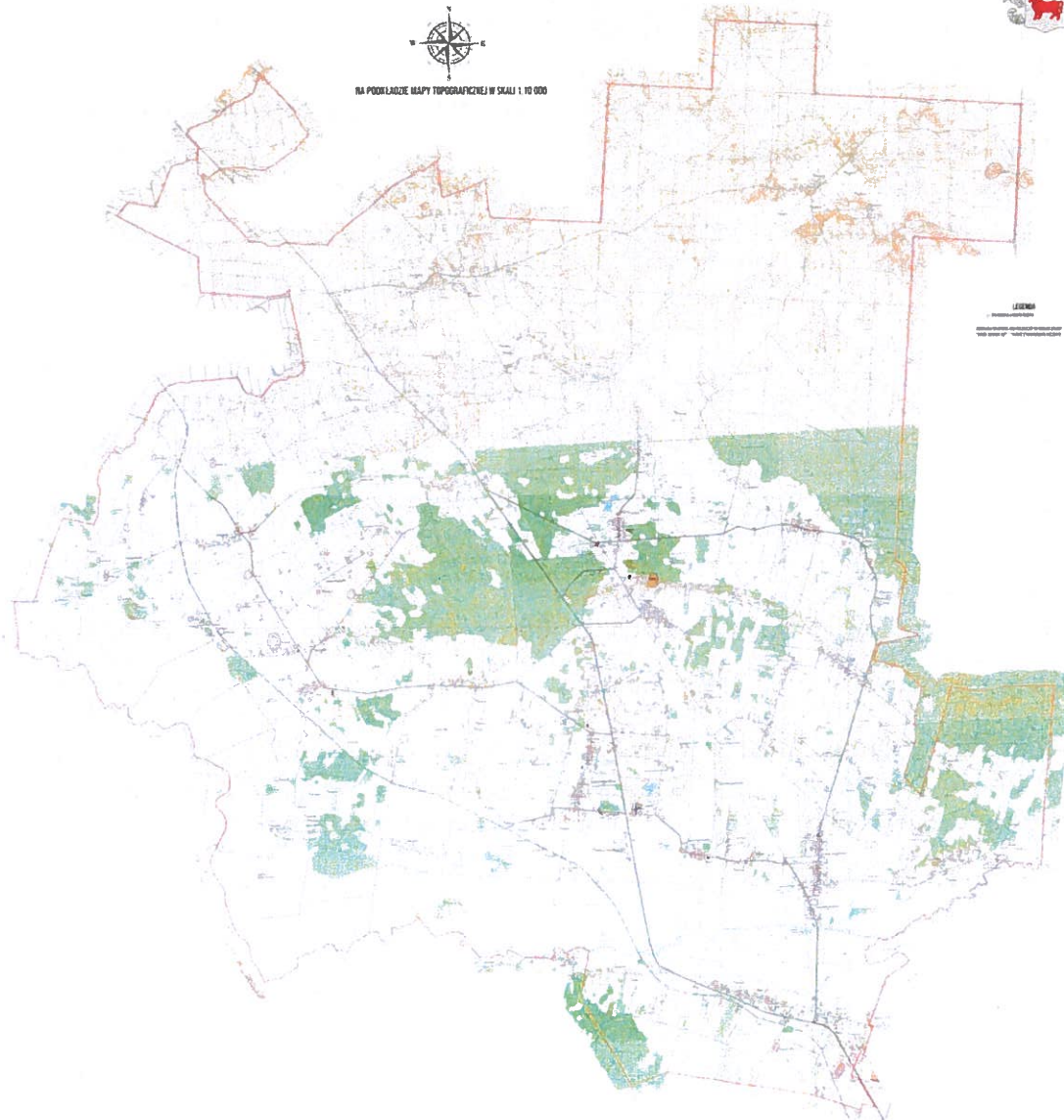
- 17. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**
[http://rpo2020.lubuskie.pl/wp-content/uploads/2013/01/Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.pdf](http://rpo2020.lubuskie.pl/wp-content/uploads/2013/01/Koncepcja_Przestrzennego_Zagospodarowania_Kraju_2030.pdf)
- 18. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”**
[http://kigeit.org.pl/FTP/PRCIP/Literatura/002 Strategia DSRK PL2030 RM.pdf](http://kigeit.org.pl/FTP/PRCIP/Literatura/002_Strategia_DSRK_PL2030_RM.pdf)
- 19. Ochrona Dziedzictwa Niematerialnego**
https://www.nid.pl/pl/Dla_wlascicieli_i_zarzadcow/opieka-nad-zabytkami/niematerialne-dziedzictwo-kulturowe-unesco/
- 20. Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020**
[https://wrotapodlasia.pl/pl/kultura/kultura i dziedzictwo/program rozwoju kultury/](https://wrotapodlasia.pl/pl/kultura/kultura_i_dziedzictwo/program_rozwoju_kultury/)
- 21. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.**
<http://www.strategia.wrotapodlasia.pl/>
- 22. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego**
[https://bip.umwp.wrotapodlasia.pl/wojewodztwo/urzed_mar/programy i dzialania/programy/zag_przestr.html](https://bip.umwp.wrotapodlasia.pl/wojewodztwo/urzed_mar/programy_i_dzialania/programy/zag_przestr.html)
- 23. Strategia Rozwoju Powiatu Białostockiego na lata 2011-2020**
[http://st.bialystok.wrotapodlasia.pl/resource/file/preview/id.1384Lokalna Grupa Działania](http://st.bialystok.wrotapodlasia.pl/resource/file/preview/id.1384Lokalna_Grupa_Dzialania)
- 24. Lokalna Grupa Działania Puszcza Knyszyńska**
<https://www.puszczaknyszynska.org/>
- 25. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego w gminie Dobrzyniewo Duże**
<https://dobrzyniewo.pl/index.php?id=130>
- 26. Strategia rozwoju Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2020-2030**
<https://dobrzyniewo.pl/index.php?id=194>
- 27. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobrzyniewo Duże**
<https://dobrzyniewo.pl/index.php?id=124>

**GMINA DOBRZYŃ WIELKI
STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW**

NA PODŁOŻCIE MAPY TERENOWEJ W SKALI 1:10 000

Załącznik Nr .....6..... do protokołu Nr .....19/21.....

dnia .....16.04.2021r.....
Komisji Spraw Społecznych

**UCHWAŁA NR 2021
RADY GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE**

z dnia 20 kwietnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Oceny Zasobów Pomocy Społecznej w Gminie Dobrzyniewo Duże
za rok 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2020 r. poz. 713 ze zm. oraz art. 16 a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) **Rada Gminy uchwala co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej w Gminie Dobrzyniewo Duże za rok 2020 rok” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrzyniewo Duże.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WÓJT GMINY
mgr Wojciech Cybulski

Z up. WÓJTA GMINY
mgr mgr Krzysztof Bogdan
SEKRETARZ GMINY

prośba o opinię
Kandydatów

**UCHWAŁA NR 2021
RADY GMINY DOBRZYŃIEWO DUŻE**

z dnia 20 kwietnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Oceny Zasobów Pomocy Społecznej w Gminie Dobrzyńewo Duże
za rok 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2020 r. poz. 713 ze zm. oraz art. 16 a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) **Rada Gminy uchwala co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej w Gminie Dobrzyńewo Duże za rok 2020 rok” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrzyńewo Duże.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WÓJT GMINY
mgr Wojciech Cybulski

Z up. WÓJTA GMINY
mgr inż. Krzysztof Bagiński
SEKRETARZ GMINY

*prośba o opinię
Kandyd. Społecznych*

Ocena zasobów pomocy społecznej

Autorzy:

Agata Krupska

	SPIS TREŚCI	STRONA
1	Wprowadzenie	3
2	Dane o sytuacji demograficznej i społecznej	3
3	Dane o korzystających z pomocy i wsparcia	11
3.1	Dane o korzystających z pomocy i wsparcia GMINA - ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR	37
4	Inne rodzaje pomocy i świadczeń	40
5	Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia	51
6	Kadra jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	60
6.1	Zatrudnienie pomocnicze w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej	64
6.2	Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej	64
7	Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego	64
8	Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	67
9	Współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia	69
10	Wnioski końcowe	69

1. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 16a ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej gmina i powiat oraz samorząd województwa zobowiązani są do sporządzenia corocznie OCENY ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społeczno-demograficznej, która w szczególności winna obejmować: infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe, nakłady finansowe ponoszone na zadania pomocy społecznej oraz informacje o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej.

Przedstawiona Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 rok opracowana została na podstawie danych pozyskanych z zasobów Systemowych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym (takich jak TT POMOC; TT Świadczenia Rodzinne i Opiekuńcze; TT Fundusz Alimentacyjny; Aplikacji MRPiPS CAS oraz innych Programów sprawozdawczych zbierających danego z obszaru Gminy Dobrzyniewo Duże. Ocena jest materiałem poglądowym mającym ułatwić podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu na kolejny rok.

2. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. LICZBA LUDNOŚCI gminy Dobrzyniewo Duże wyniosła 9423 osób, z czego 4728 stanowiły kobiety, mężczyźni 4695. Stanowi to 6,3% ogółu ludności powiatu. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym - 1876,
- osoby w wieku produkcyjnym 5692,
- poprodukcyjnym - 1855

Przyrost naturalny jest dodatni. W 2020 r. zarejestrowano 15 urodzeń ; w porównaniu powiat (- 71); Odnotowano 74 zgony ; Osiedlają się nowi mieszkańcy. W roku bazowym oddano do użytku 75 mieszkań indywidualnych. Na koniec roku liczba mieszkańców gminy według USC wyniosła 9754 osoby.

Wskaźnik bezrobocia - liczba osób zarejestrowanych w województwie to 5022; w tym w powiecie 3961 osób bezrobotnych. Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże odnotowano - 682 osoby, w tym zarejestrowani 192 z prawem do zasiłku 192.

W zasobach infrastruktury społecznej gminy znajduje się 5 przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach, dysponujących 204 miejscami. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego 313 w tym w przedszkolach 256; Szkoły podstawowe na terenie gminy - 5 placówek - liczba dzieci - 808 uczniów; Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych wynosi 16 osób.

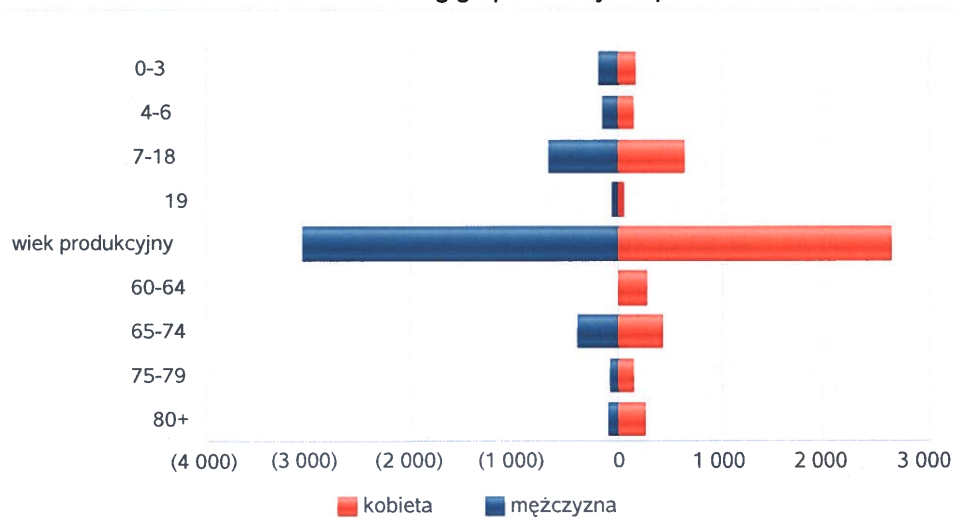
Ponadto na terenie gminy funkcjonuje 5 przychodni; liczba osób przypadających na 1 przychodnię - 1885; Porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca - 3,9

Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące demografii (liczbę ludności w podziale na płeć i grupy wiekowe), rynku pracy (liczbę osób bezrobotnych, liczbę bezrobotnych długotrwale, liczbę osób bezrobotnych z prawem do zasiłku, wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej) i infrastruktury społecznej (liczba żłobków, liczba opiekunów dziennych, liczba miejsc w żłobkach, liczba dzieci którym nie przyznano miejsca) oraz w formie tabelarycznej informacje o infrastrukturze społecznej zawierające dane GUS i własne jednostki.

DANE STATYSTYCZNE GUS - VADEMECUM SAMORZĄDOWCA 2020

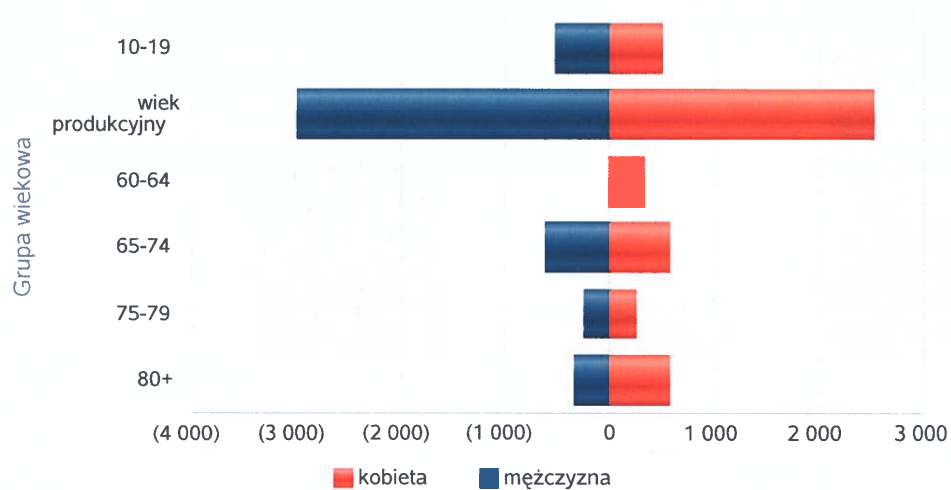
Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci		
Grupa wiekowa	mężczyzna	kobieta
0-3	189	164
4-6	158	140
7-18	675	637
19	58	51
wiek produkcyjny	3 044	2 648
60-64		271
65-74	396	427
75-79	83	141
80+	92	249

Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci

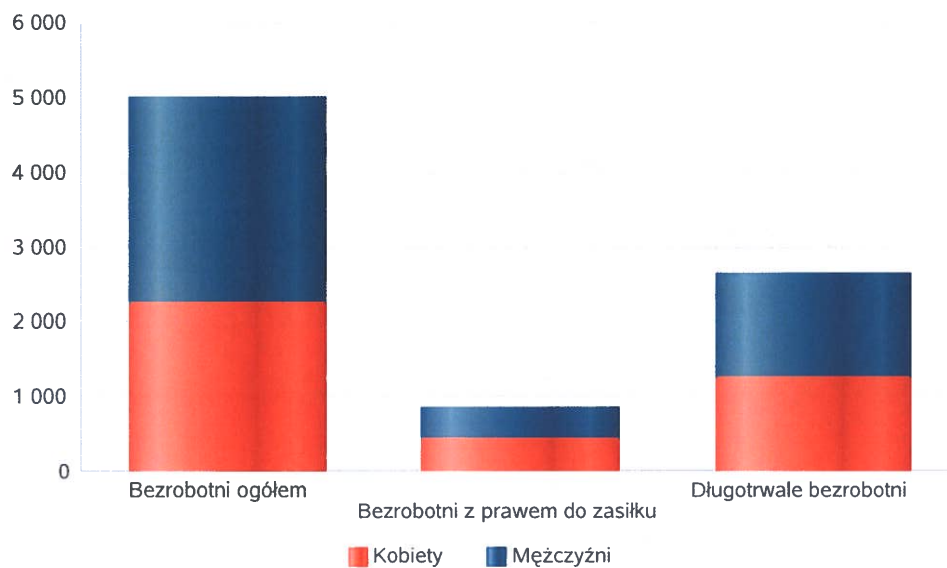
	Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci	
Grupa wiekowa	mężczyzna	kobieta
10-19	522	493
wiek produkcyjny	2 994	2 519
60-64		325
65-74	608	574
75-79	239	247
80+	332	570

Prognozowana liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci

Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2020 r. (poziom powiatu)

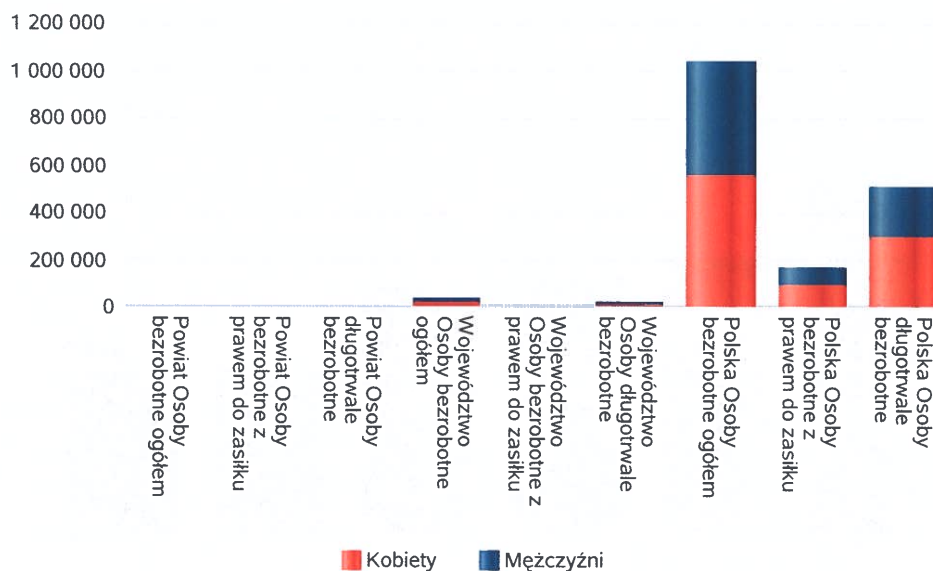
Status	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Bezrobotni ogółem	5 002	2 734	2 268
Bezrobotni z prawem do zasiłku	859	411	448
Długotrwale bezrobotni	2 651	1 402	1 249

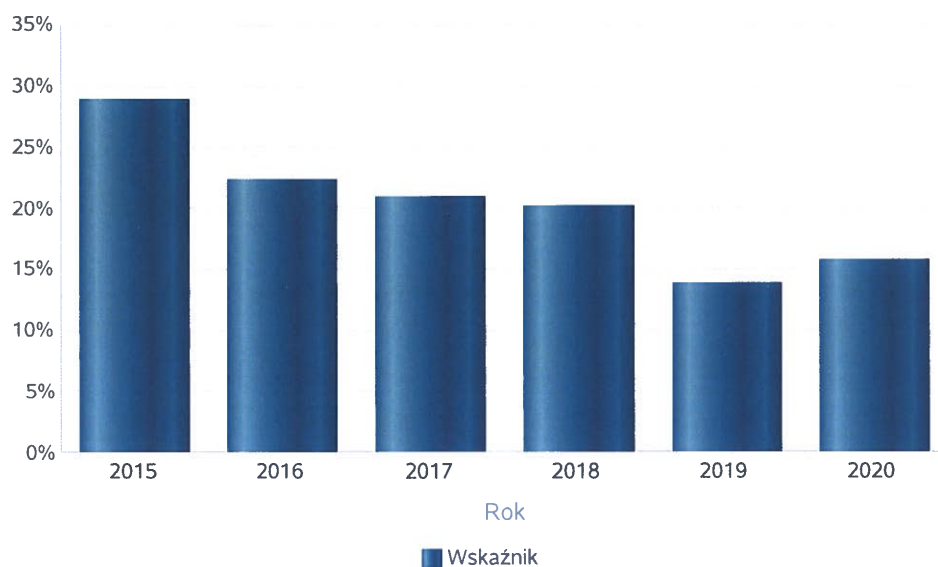
Wykres prezentuje liczbę osób bezrobotnych, liczbę bezrobotnych długotrwale oraz liczbę osób bezrobotnych z prawem do zasiłku, ogółem i w podziale na płeć. Wizualizacja prezentuje powiat na tle województwa, powiat na tle kraju.

Status	Powiat		Województwo		Polska	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Osoby bezrobotne ogółem	2 268	2 734	18 577	21 255	560 303	484 007
Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	448	411	2 883	2 705	95 464	72 010
Osoby długotrwale bezrobotne	1 249	1 402	10 402	11 239	297 480	217 088

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem.

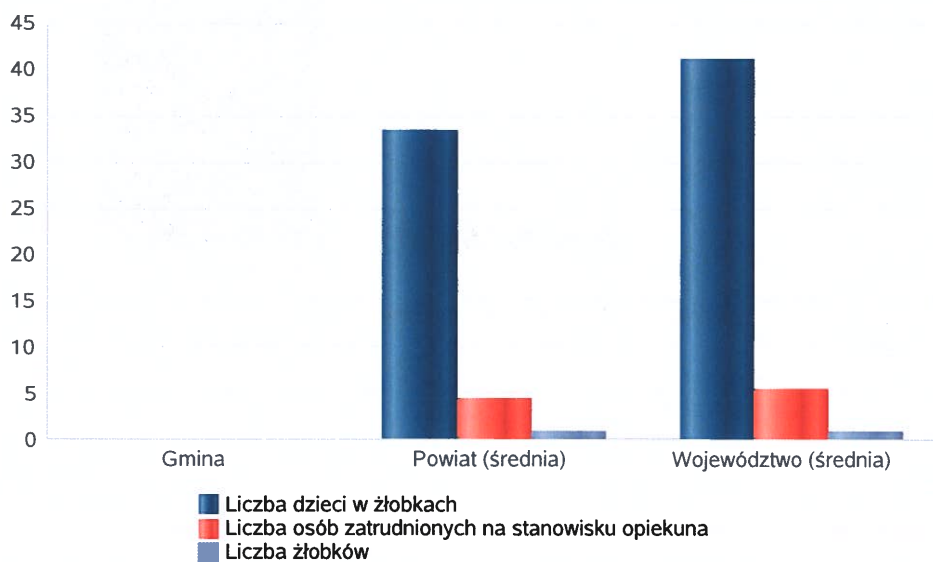
Rok	Wskaźnik
2015	29%
2016	22%
2017	21%
2018	20%
2019	14%
2020	16%

Liczba placówek i miejsc dla dzieci w roku w 2020 r.

Jednostka terytorialna	Miara	Wartość liczbową
Gmina	Liczba dzieci w żłobkach	0,00
Gmina	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	0,00
Gmina	Liczba żłobków	0,00
Powiat (średnia)	Liczba dzieci w żłobkach	33,33
Powiat (średnia)	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	4,40
Powiat (średnia)	Liczba żłobków	0,93
Województwo (średnia)	Liczba dzieci w żłobkach	41,14
Województwo (średnia)	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	5,53
Województwo (średnia)	Liczba żłobków	0,92

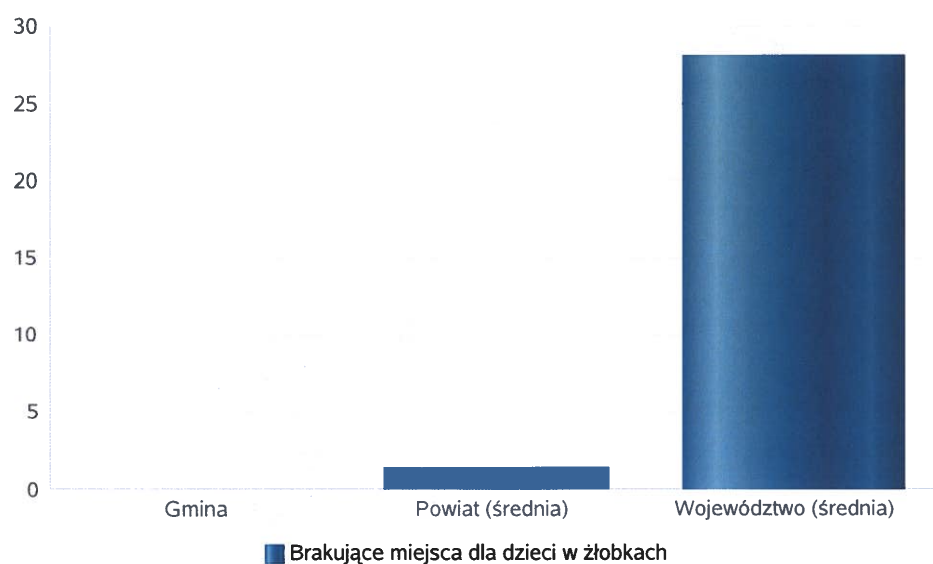
Infrastruktura opieki nad dziećmi

Liczba placówek i miejsc dla dzieci w roku w 2020 r.

Jednostka terytorialna	Miara	Wartość liczbową
Gmina	Brakujące miejsca dla dzieci w żłobkach	0,00
Powiat (średnia)	Brakujące miejsca dla dzieci w żłobkach	1,40
Województwo (średnia)	Brakujące miejsca dla dzieci w żłobkach	28,05

Infrastruktura opieki nad dziećmi

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA (stan na 31.XII)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza* 2021
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	23	23	23
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	6	5	5
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokalii)	3	0	0	0
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	0	0	0
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	0	0	0
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	1	1	1
Liczba hospicjów	7	0	0	0
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	8	X	X	X

* Wielkość prognozy nie dotyczy wartości przyrostu lub spadku. W przypadku braku możliwości oszacowania wielkości liczbowych dla prognozy należy wpisać liczby odpowiadające danym z kolumny "Rok oceny 2019".
Niniejsza instrukcja dotyczy wypełniania wszystkich tabel OZPS.

3. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

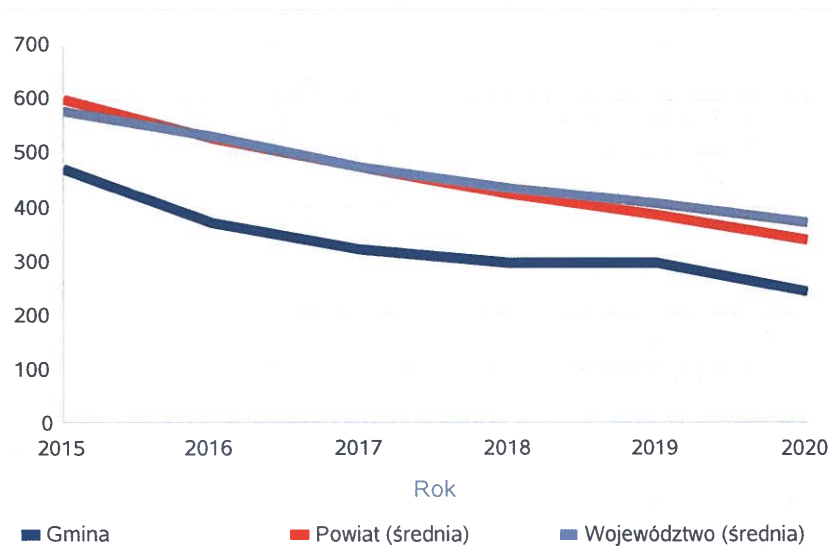
W 2020 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 243 osoby z 157 rodzin (358 osób w rodzinie). W stosunku do 2019 roku liczba osób korzystających zmniejszyła się o 52 osoby. Dominującym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było ubóstwo. Osoby nie posiadały żadnych dochodów lub wykazywały brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia niezbędnych potrzeb, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania itp. Z tej przyczyny wsparciem objęto 67 rodzin / 128 osób w rodzinie. Ubóstwo jest zjawiskiem bardzo negatywnym, które wyraźnie oddziałuje na jakość i poziom życia, a przez to na zadowolenie społeczne. Można wyróżnić wiele przyczyn i rodzajów ubóstwa. Kolejne powody przyznania wsparcia to niepełnosprawność (56 rodzin/ 83 osoby w rodzinie) oraz długotrwała lub ciężka choroba (47 rodzin / 93 osoby w rodzinie). Są rodziny, które w ubóstwie znalazły się właśnie z powodów takich jak, niepełnosprawność czy choroby. Niestety są również rodziny, w których występuje duża bierność i pasywność pozwalająca na utrzymywanie się ze środków pomocy społecznej, bez refleksji o podjęciu próby poprawy własnego losu. Warto podkreślić, że ze zjawiskiem ubóstwa oraz wspomnianą postawą związane są często patologie społeczne.

Deprywacja lokalna - oznacza de facto stopień zagrożenia mieszkańców danej społeczności niezaspokojeniem pewnych potrzeb. Wskaźnik deprywacji oznacza odsetek osób deklarujących brak możliwości zaspokojenia ze względów finansowych różnych potrzeb. Wskaźnik ten w gminie w 2020 r. wyniósł 2,55 %

Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji.

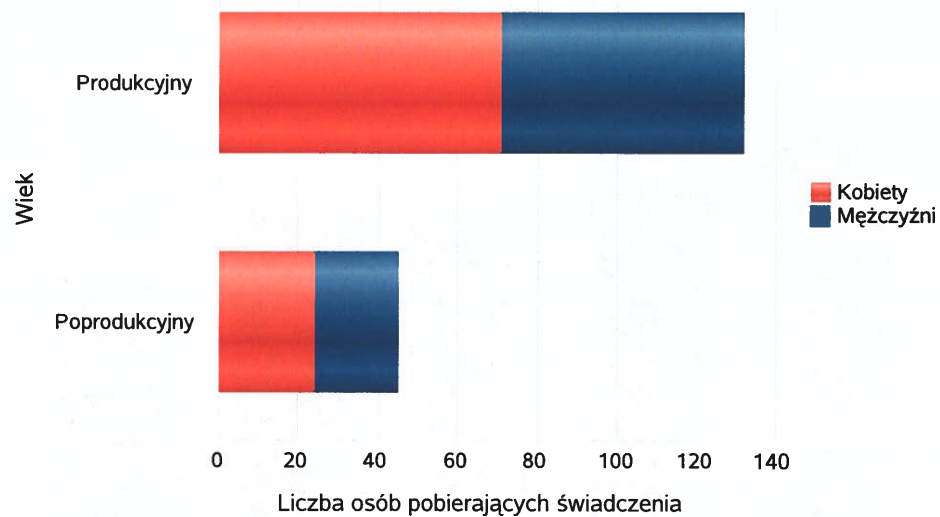
	Liczba świadczeniobiorców					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina	471	373	323	295	295	243
Powiat (średnia)	598	527	475	424	386	338
Województwo (średnia)	580	532	476	434	406	372

Liczba świadczeniobiorców

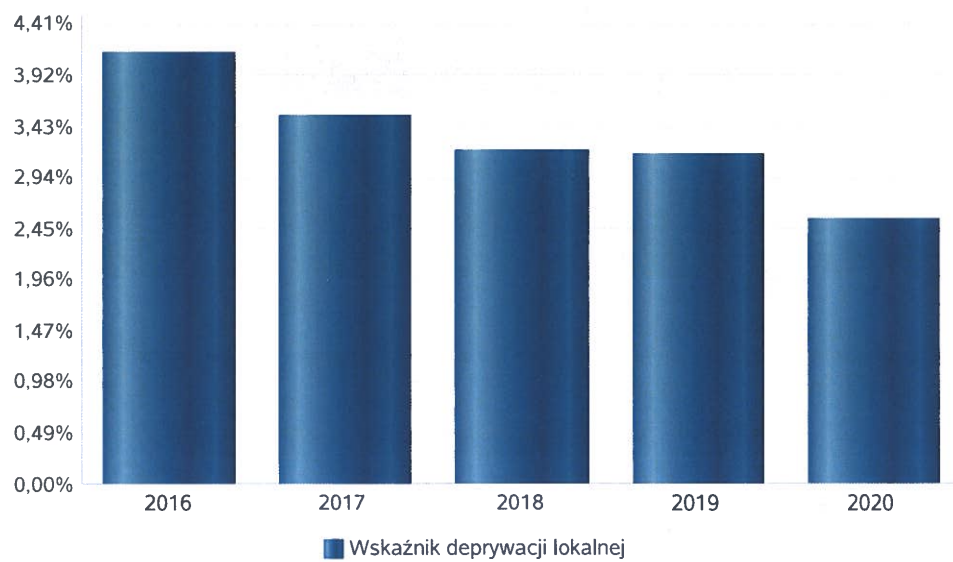
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń w 2020 r.

Grupa	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Produkcyjny	132	71	61
Poprodukcyjny	45	24	21

Wskaźnik deprywacji lokalnej

Rok	Wskaźnik deprywacji lokalnej
2016	4,14%
2017	3,53%
2018	3,20%
2019	3,16%
2020	2,55%

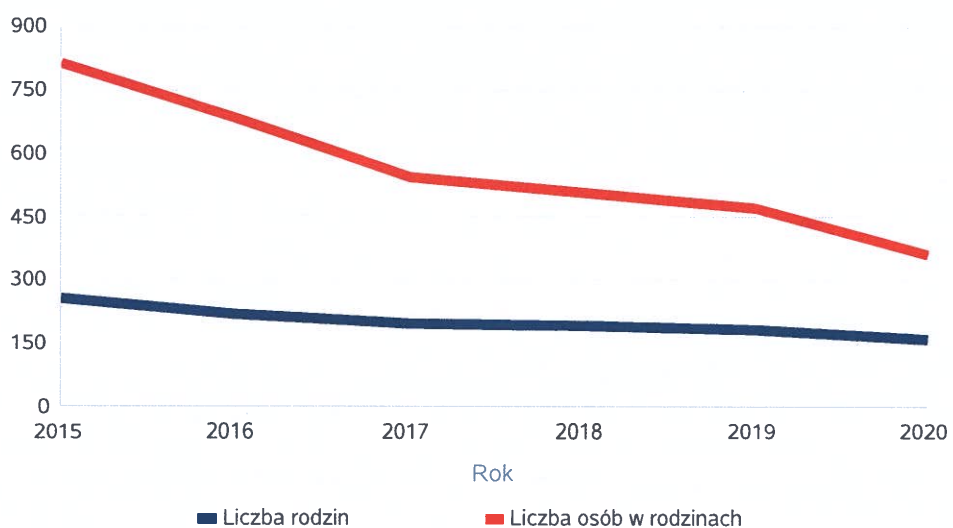

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2015	252	812
2016	215	683
2017	195	541
2018	188	505
2019	179	470
2020	157	358

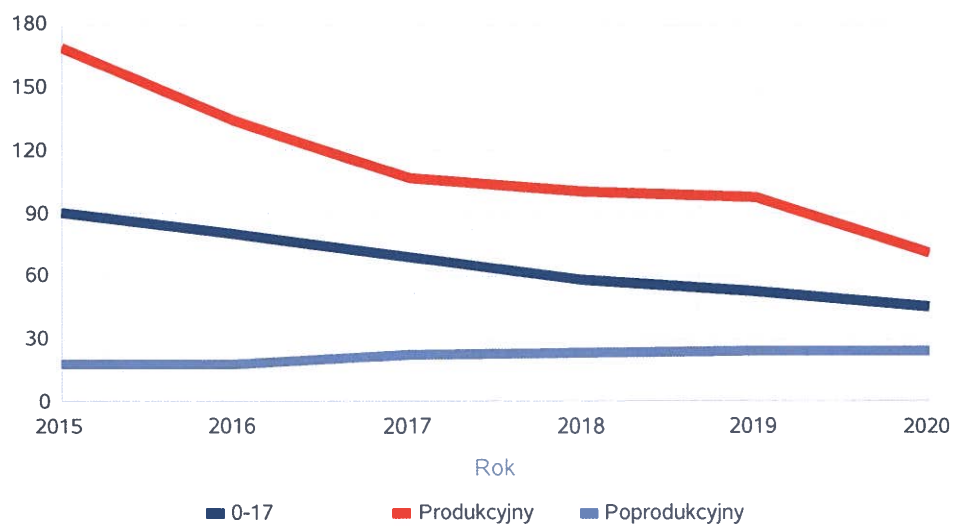
Korzystający z pomocy społecznej

Liczba kobiet korzystających z pomocy społecznej.

		Liczba kobiet korzystających z pomocy					
Poziom	Wiek	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dobrzyniewo Duże	Produkcyjny	169	134	107	100	97	71
	Poprodukcyjny	18	18	22	23	24	24
Powiat (średnia)	0-17	90	80	69	58	53	45
	Produkcyjny	194	170	147	126	112	106
	Poprodukcyjny	29	30	32	35	37	36
Województwo (średnia)	0-17	86	77	69	62	56	49
	Produkcyjny	181	161	138	122	109	102
	Poprodukcyjny	27	29	32	34	35	29

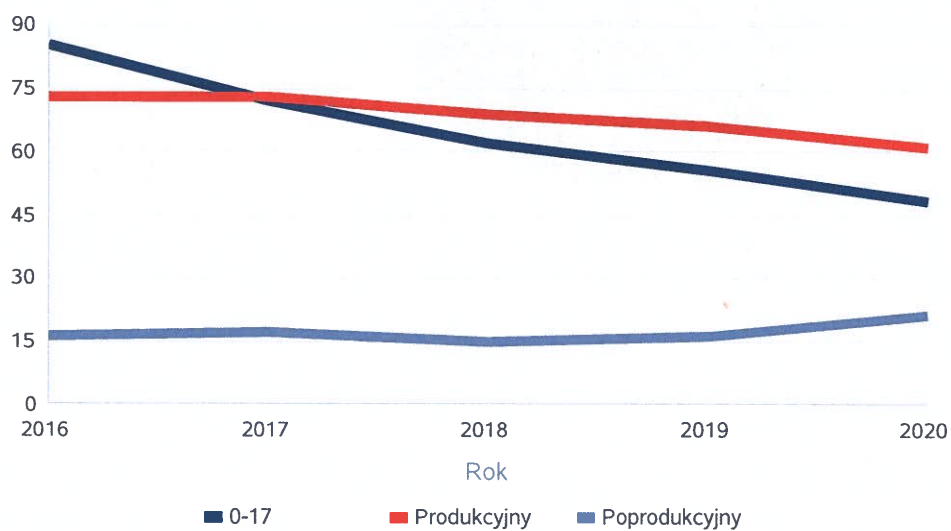
Liczba kobiet korzystających z pomocy

Liczba mężczyzn korzystających z pomocy społecznej.

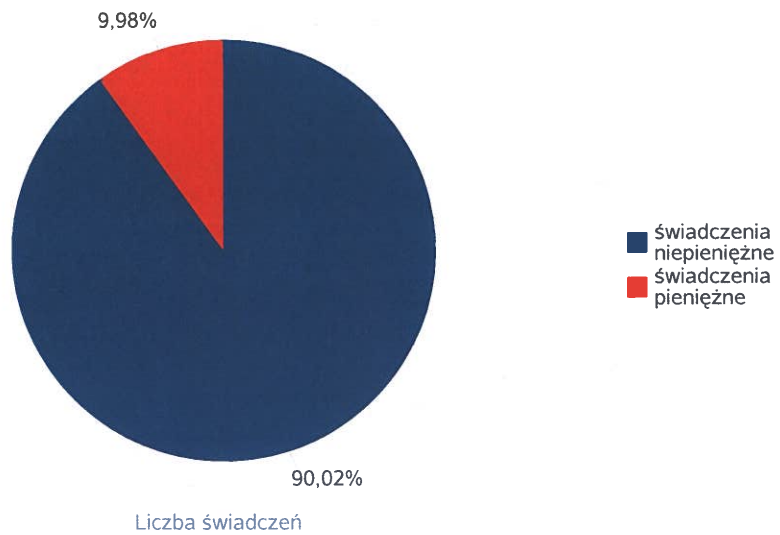
		Liczba mężczyzn korzystających z pomocy				
Poziom	Wiek	2016	2017	2018	2019	2020
Dobrzyniewo Duże	Produkcyjny	73	73	69	66	61
	Poprodukcyjny	16	17	15	16	21
Powiat (średnia)	0-17	85	72	62	56	48
	Produkcyjny	153	142	124	116	117
	Poprodukcyjny	13	14	14	15	16
Województwo (średnia)	0-17	83	74	67	60	53
	Produkcyjny	146	137	123	113	112
	Poprodukcyjny	12	13	13	13	13

Liczba mężczyzn korzystających z pomocy

Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej w roku.

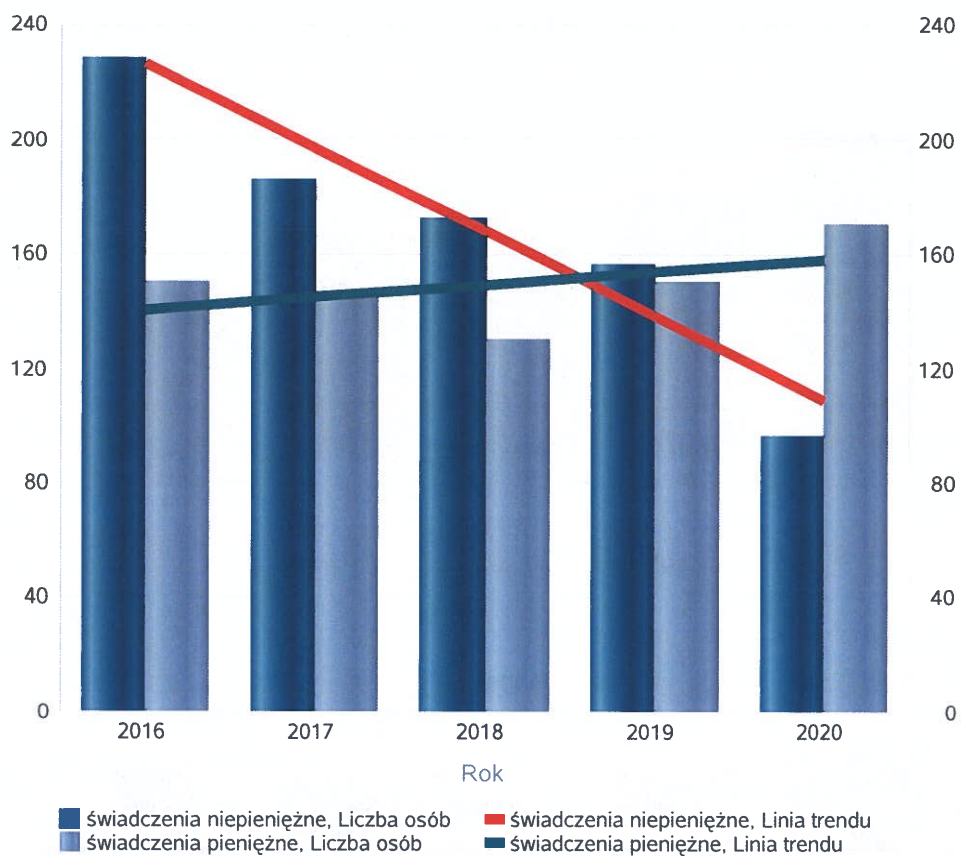
Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń
świadczenia niepieniężne	13 395
świadczenia pieniężne	1 485

Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	Liczba osób				
	2016	2017	2018	2019	2020
świadczenia niepieniężne	228	186	172	156	96
świadczenia pieniężne	150	146	130	150	170

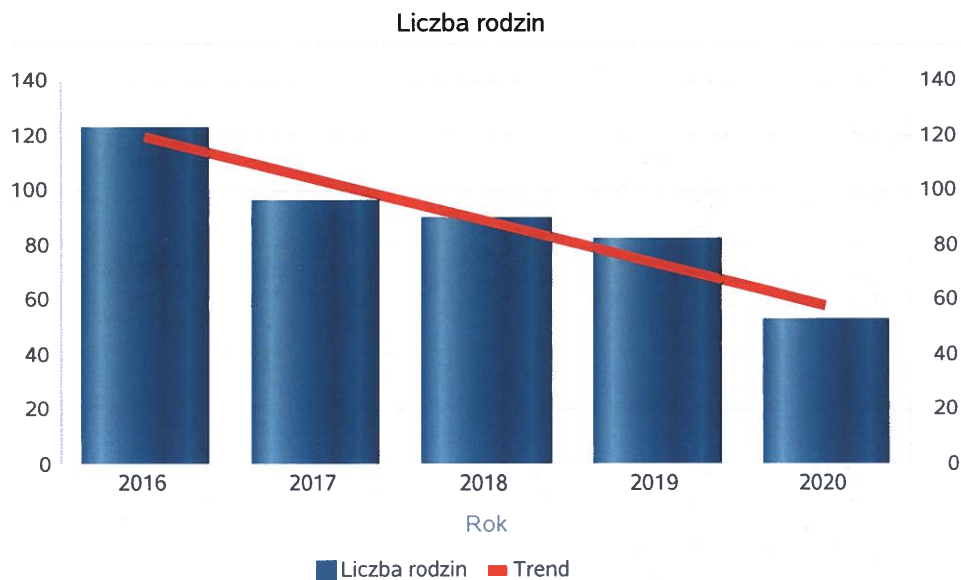
Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

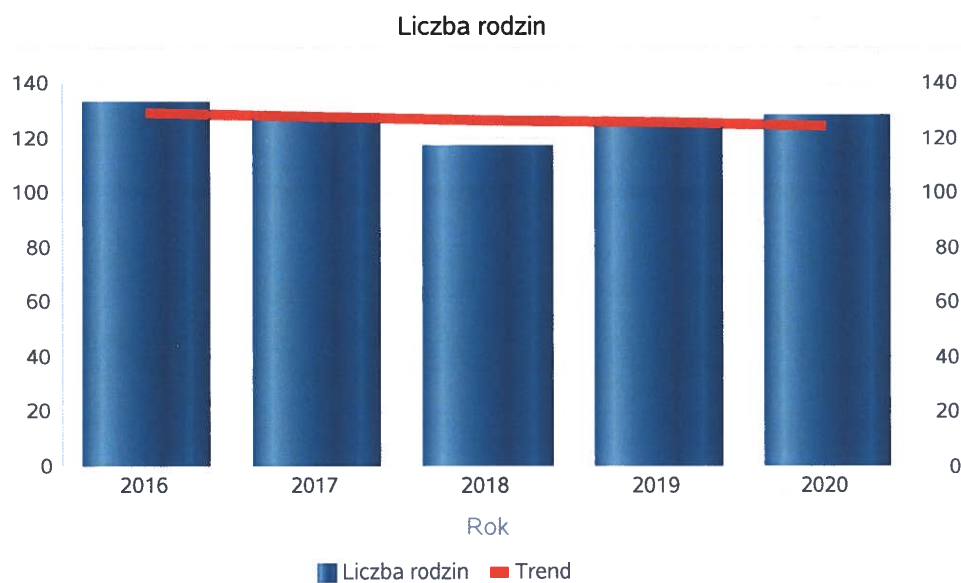
Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

	Liczba rodzin				
Rodzaj świadczenia	2016	2017	2018	2019	2020
świadczenia niepieniężne	123	96	90	82	53
świadczenia pieniężne	133	129	117	127	128

świadczenia niepieniężne

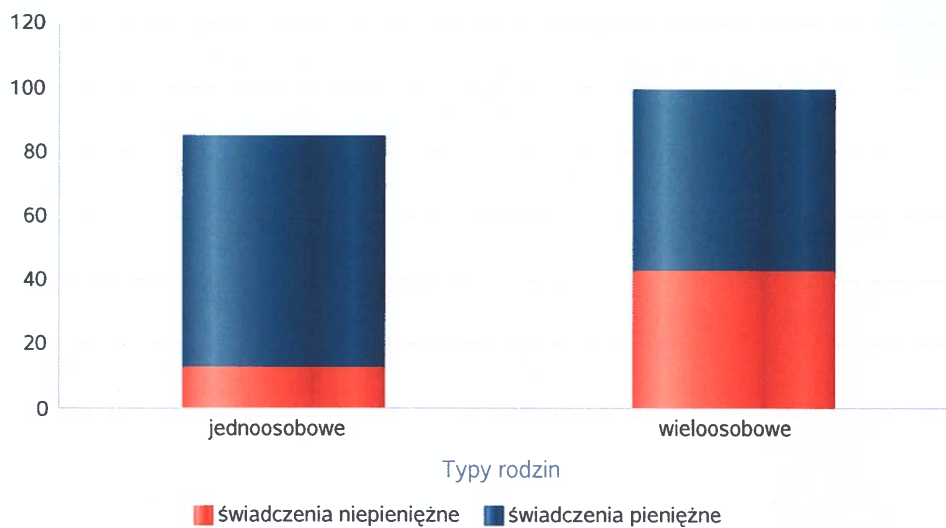
świadczenia pieniężne

Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin w 2020 roku.

Typy rodzin	Liczba rodzin pobierających świadczenia		
	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
jednoosobowe	83	72	13
wielooosobowe	76	56	43

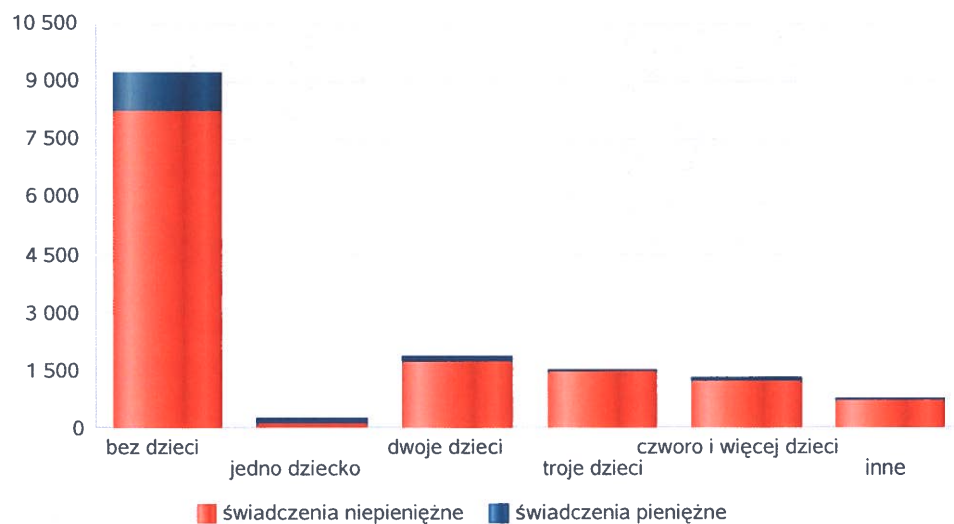
Liczba rodzin pobierających świadczenia

Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w 2020 roku.

Typ rodziny	Liczba świadczeń		
	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
bez dzieci	9221	1024	8197
jedno dziecko	254	154	100
dwoje dzieci	1847	144	1703
troje dzieci	1503	56	1447
czworo i więcej dzieci	1289	60	1229
inne	766	47	719

Liczba świadczeń

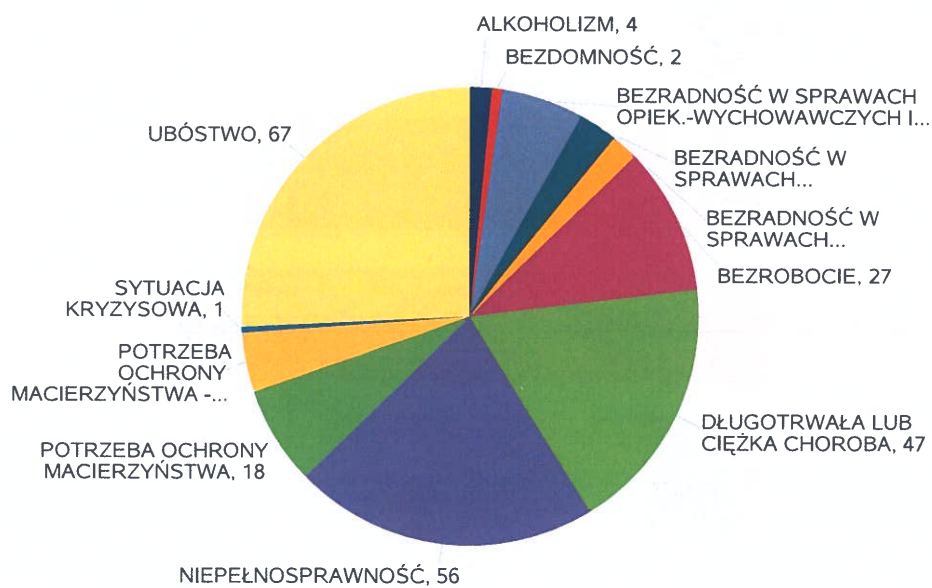

Powody udzielania pomocy rodzinom w 2020 roku.

Powody udzielenia pomocy i wsparcia - ranking	LICZBA RODZIN OGÓŁEM
UBÓSTWO	67
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	56
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	47
BEZROBOCIE	27
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	18
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	15
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	11
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	7
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY WIELODZIETNE	5
ALKOHOLIZM	4
BEZDOMNOŚĆ	2
SYTUACJA KRYZYSOWA	1

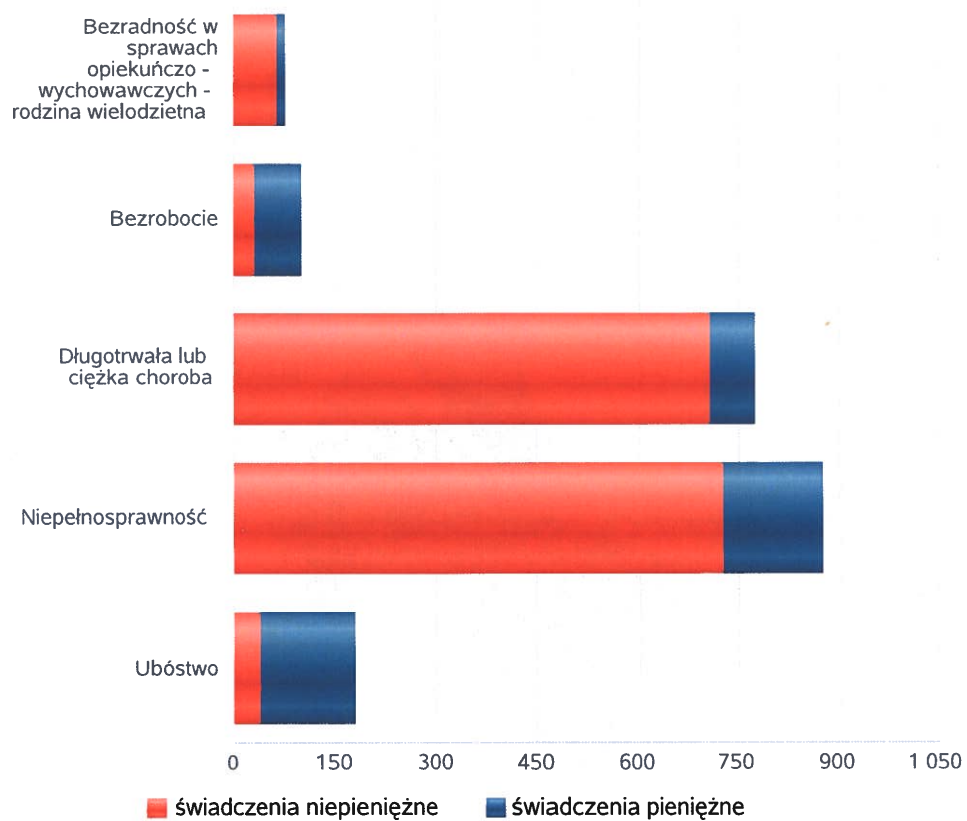
Powody udzielenia pomocy i wsparcia

Główne powody przyznania świadczeń w roku.

Powód przyznania	Ogółem	Liczba świadczeń	
		świadczenia niepieniężne	świadczenia pieniężne
Niepełnosprawność	875	727	148
Długotrwała lub ciężka choroba	774	709	65
Ubóstwo	178	40	138
Bezrobocie	100	31	69
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina wielodzietna	79	67	12

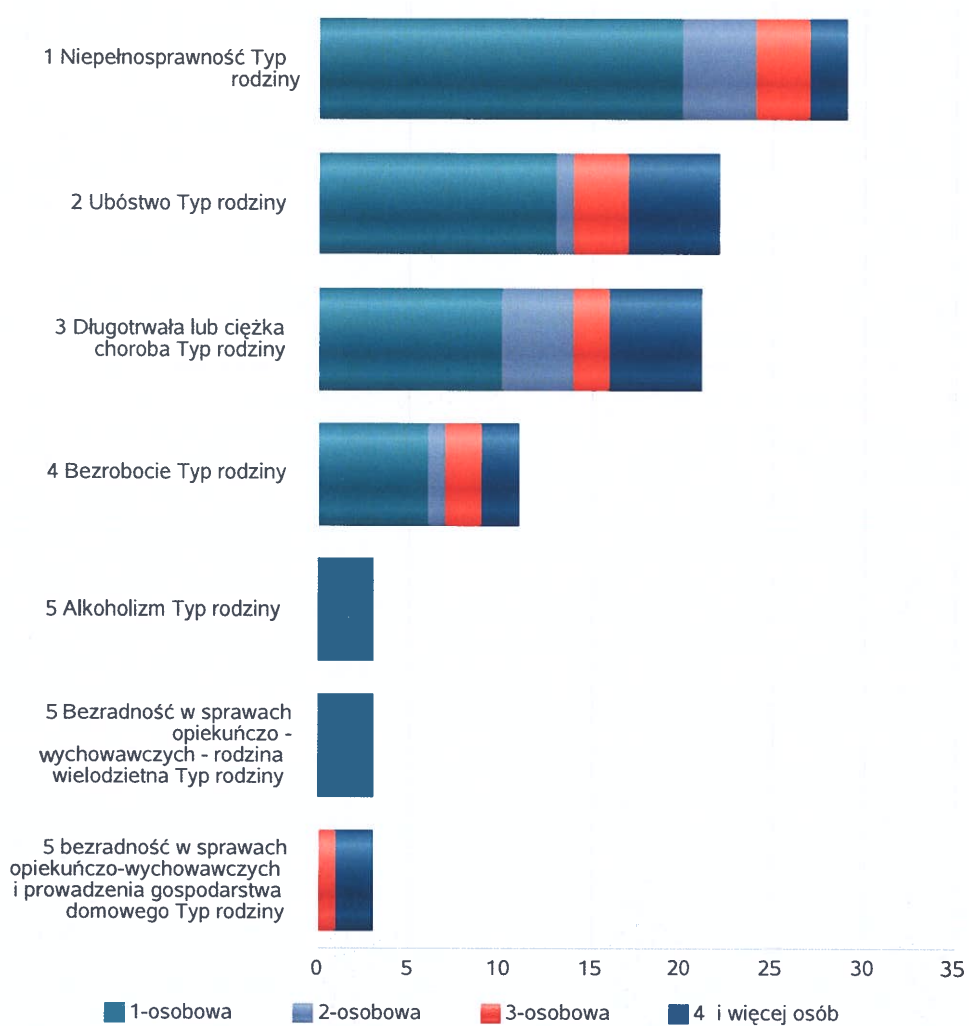
Liczba świadczeń

Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych

		Typ rodziny	Typ rodziny	Typ rodziny	Typ rodziny
Powód przyznania	Ogółem	1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej osób
Niepełnosprawność	29	20	4	3	2
Ubóstwo	22	13	1	3	5
Długotrwała lub ciężka choroba	21	10	4	2	5
Bezrobocie	11	6	1	2	2
Alkoholizm	3	3			
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina wielodzietna	3				3
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3			1	2

Liczba rodzin pobierających świadczenia wg powodów

Liczba osób korzystających ze usług opiekuńczych.

Rok	Liczba osób
2016	7
2017	9
2018	9
2019	11
2020	10

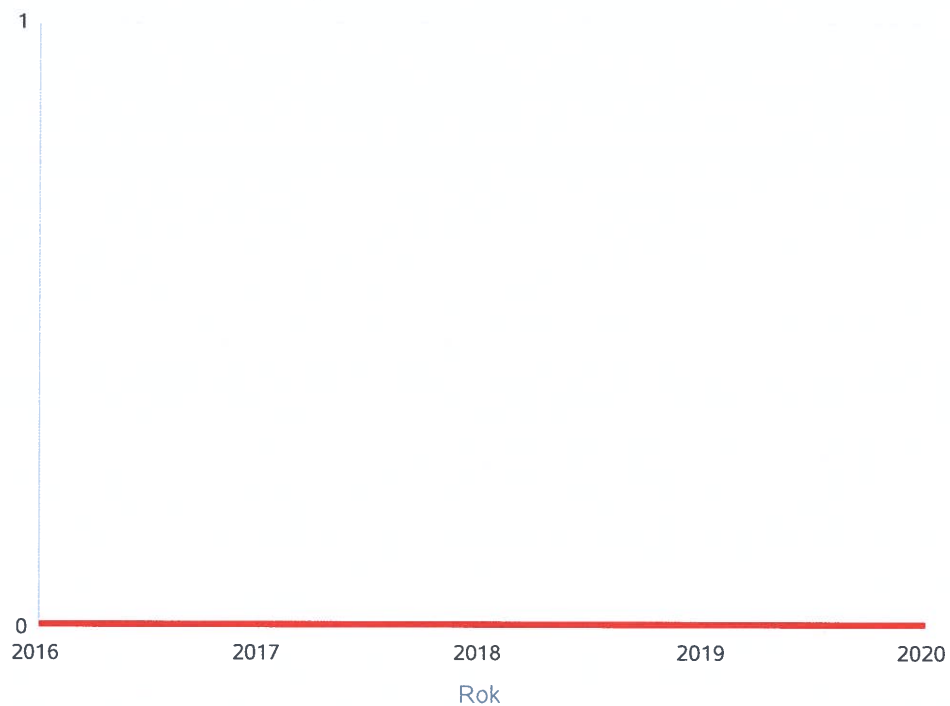
Liczba osób

Liczba osób korzystających z specjalistycznych usług opiekuńczych.

Rok	Liczba osób
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0

Liczba osób

Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rok	Liczba osób
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0

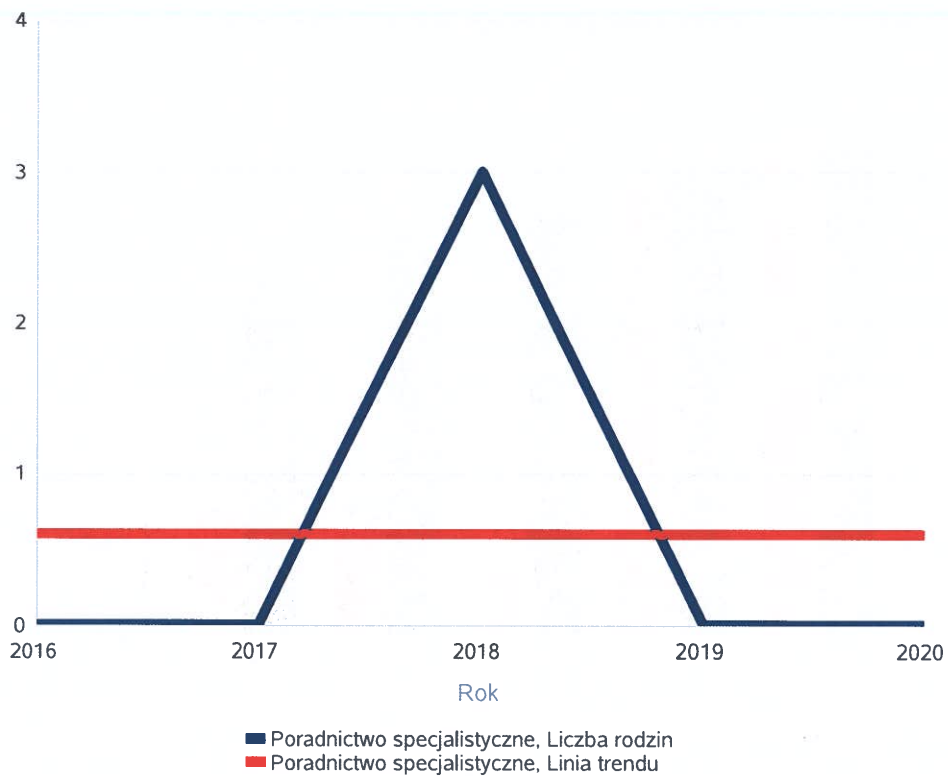
Liczba osób

Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego.

Rodzaj	Liczba rodzin w latach				
	2016	2017	2018	2019	2020
Poradnictwo specjalistyczne	0	0	3	0	0

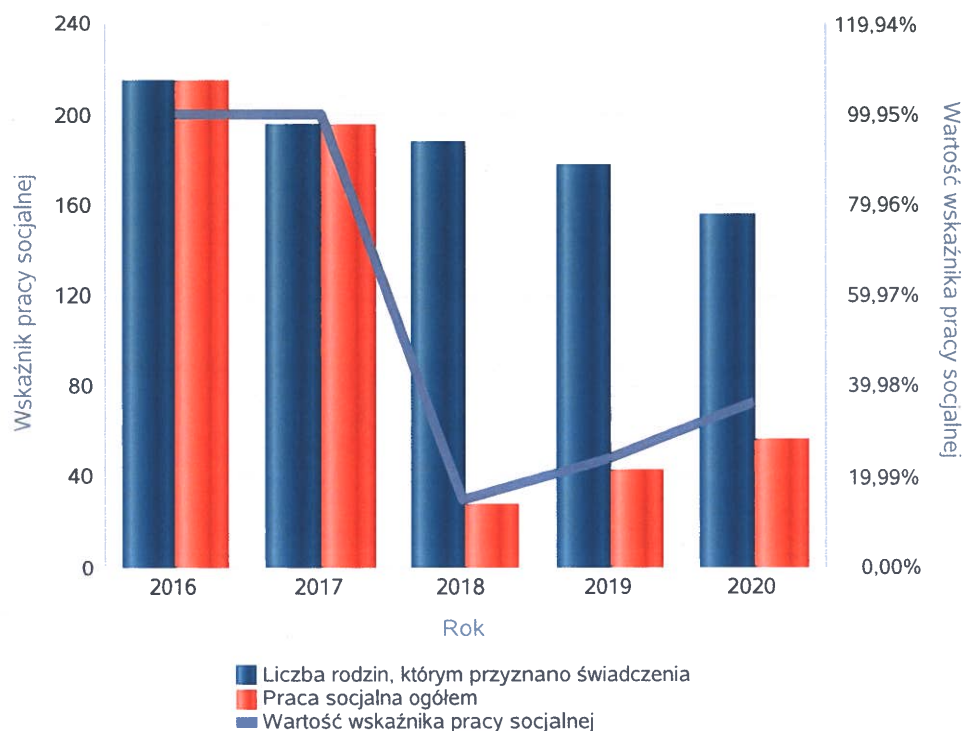
Liczba rodzin

Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%.

	2016	2017	2018	2019	2020
Wskaźnik pracy socjalnej	100,00%	100,00%	14,89%	24,16%	36,54%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	215	195	188	178	156
Praca socjalna ogółem	215	195	28	43	57

Wskaźnik pracy socjalnej

Liczba rodzin korzystających z interwencji kryzysowej.

	Liczba rodzin				
Udzielone świadczenia	2016	2017	2018	2019	2020
Interwencja kryzysowa	0	0	0	0	0

Liczba rodzin korzystających z interwencji kryzysowej

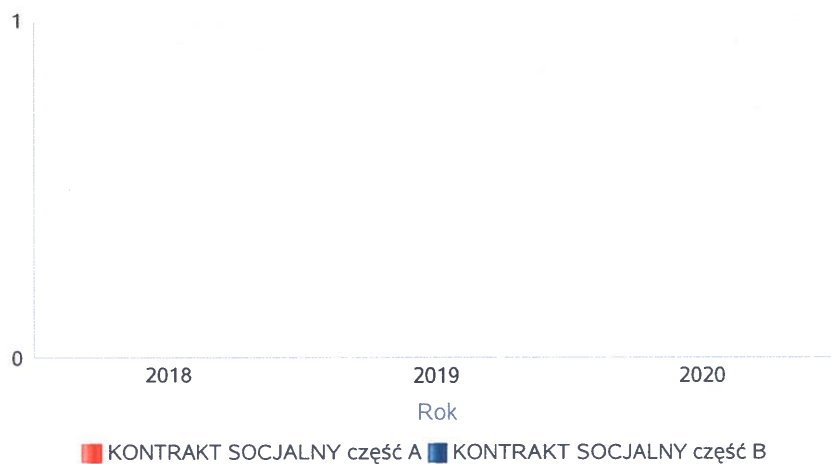

Kontrakt socjalny.

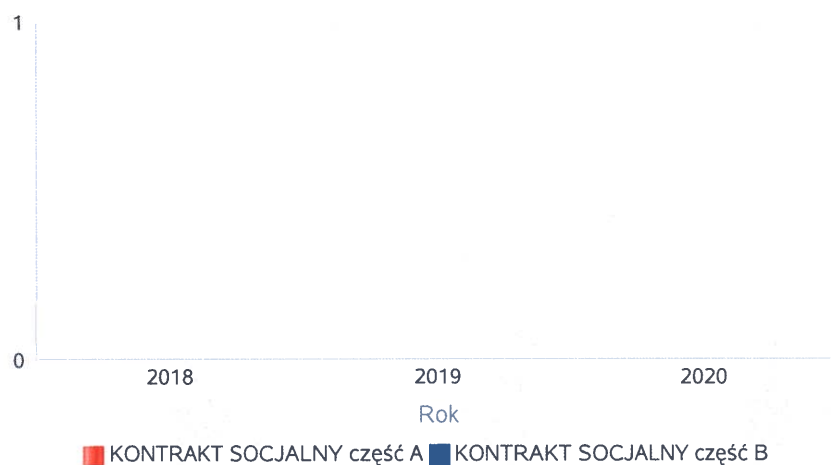
Wskaźnik obliczany jako udział osób objętych kontraktem socjalnym typu A i typu B w ogólnej liczbie osób nim objętych.

Rok	Praca socjalna	Liczba kontraktów/projektów	Liczba osób objętych kontraktami/projektami socjalnymi
2018	KONTRAKT SOCJALNY część A	0	0
	KONTRAKT SOCJALNY część B	0	0
2019	KONTRAKT SOCJALNY część A	0	0
	KONTRAKT SOCJALNY część B	0	0
2020	KONTRAKT SOCJALNY część A	0	0
	KONTRAKT SOCJALNY część B	0	0

Liczba kontraktów/projektów

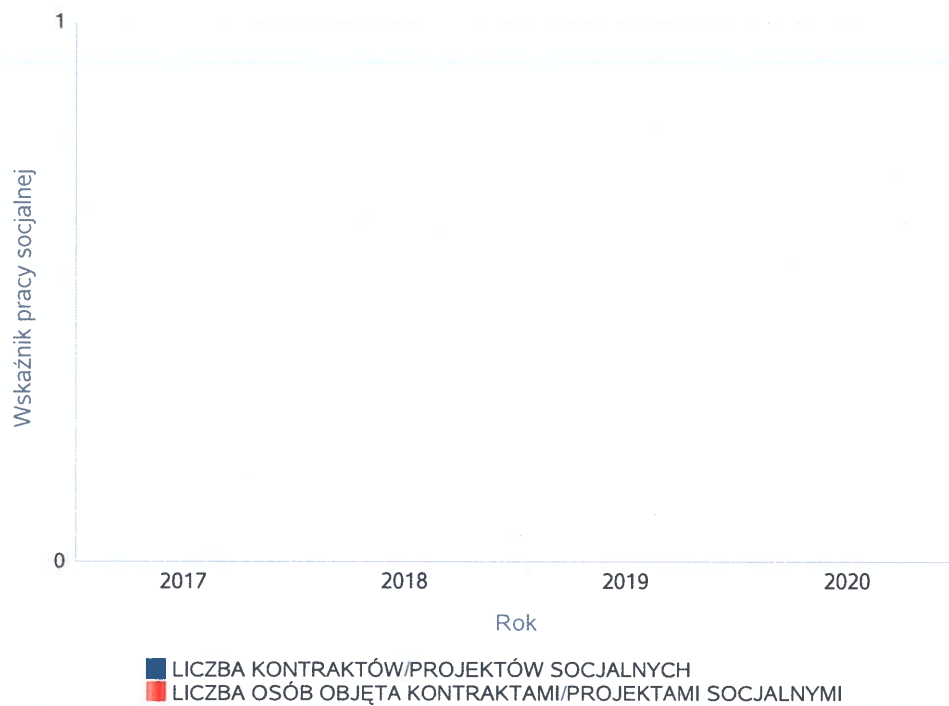

Liczba osób objętych kontraktami/projektami socjalnymi

Liczba projektów socjalnych w odniesieniu do liczby osób nimi objętych.

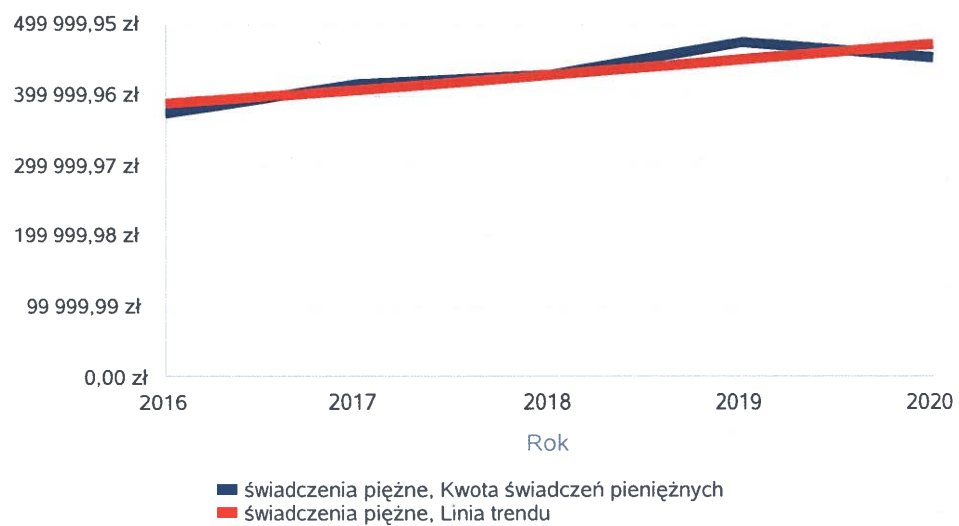
	2017	2018	2019	2020
LICZBA KONTRAKTÓW/PROJEKTÓW SOCJALNYCH	0	0	0	0
LICZBA OSÓB OBJĘTA KONTRAKTAMI/PROJEKTAMI SOCJALNYMI	0	0	0	0

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej

Rok	Kwota świadczeń pieniężnych
2016	375 246,18 zł
2017	415 646,64 zł
2018	428 527,96 zł
2019	473 824,25 zł
2020	452 315,03 zł

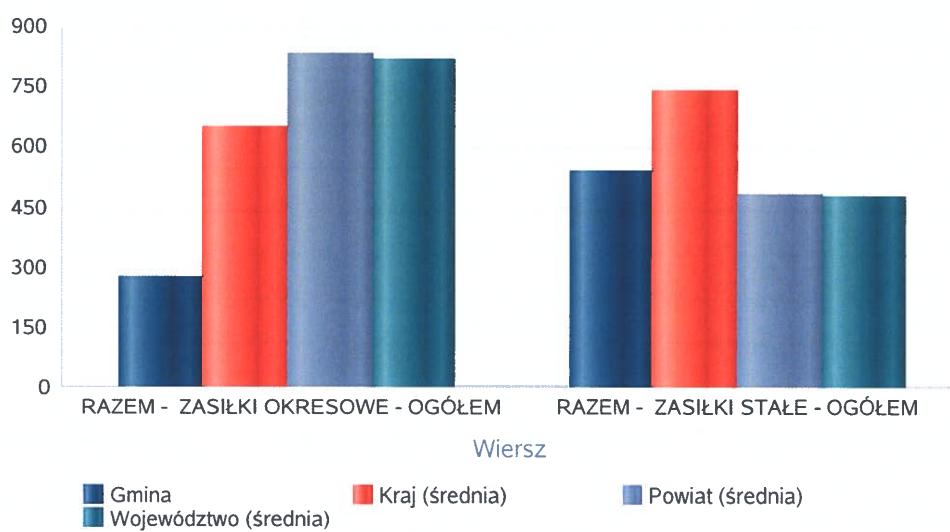
Kwota świadczeń pieniężnych

Podstawowe statystyki dla świadczeń pieniężnych

Poziom	Wiersz	Liczba świadczeń
Gmina	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	278
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	540
Powiat (średnia)	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	832
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	484
Województwo (średnia)	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	820
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	477
Kraj (średnia)	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	653
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	745

Liczba świadczeń

DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA
w całym okresie sprawozdawczym

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA				
Liczba osób	1	295	243	243
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	295	243	243
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	68	117	117
Wiek 0-17	4	153	105	105
Wiek produkcyjny *	5	97	144	144
Wiek poprodukcyjny **	6	45	41	41
Liczba rodzin	7	178	156	156
Liczba osób w rodzinach	8	467	357	357
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)				
Ogółem	9	195	138	138
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	35	114	114
Wiek 0-17	11	103	53	53
Wiek 18-59	12	67	59	59
Wiek 60 lat i więcej	13	25	26	26
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY				
Liczba osób ogółem	14	295	243	243
Liczba rodzin	15	178	178	178
Liczba osób w rodzinach	16	467	467	467
KONTRAKT SOCJALNY				
Liczba zawartych kontraktów socjalnych - ogółem	17	0	0	0
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym - ogółem	18	0	0	0

* wiek produkcyjny: kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat

** wiek poprodukcyjny: kobiety w wieku 60 i więcej, mężczyźni 65 i więcej

3.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia GMINA - ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka poprzez ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE I NIEPIENIĘŻNE, które udzielane są bezpłatnie, odpłatnie lub za częściową odpłatnością.

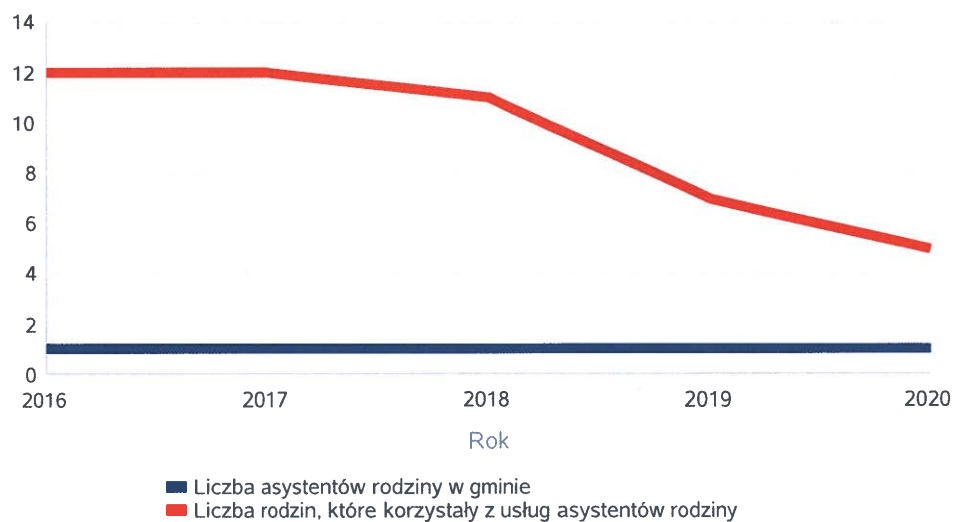
Pomoc w postaci świadczeń pieniężnych uzyskało 170 osób zaś w postaci świadczeń niepieniężnych 96 osób. Praca socjalna prowadzona była z 57 osobami. 11 osób korzystało z usług opiekuńczych. Odpłatność gminy za pobyt w domach pomocy społecznej dotyczyła 24 osób.

Pod opieką Asystenta Rodziny pozostawało 5 rodzin. Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące: świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w podziale na zasiłki stałe, okresowe oraz celowe, liczby asystentów rodziny, liczby rodzin wspieranych i liczby osób objętych pracą asystenta rodziny.

Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny.

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1	1	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	12	12	11	7	5

Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin

**Dane o korzystających z pomocy i wsparcia
GMINA - ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR**
wypełniana wyłącznie przez gminy i miasta na prawach powiatu
w całym okresie sprawozdawczym

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
ZASIŁEK STAŁY				
Liczba osób	1	51	45	45
Kwota świadczeń w złotych	2	305 976	270 474	270 474
W tym: (wiersze 3-6)				
Zasilek stały dla osób samotnie gospodarujących				
Liczba osób	3	42	39	39
Kwota świadczeń w złotych	4	275 607	243 179	243 179
Zasilek stały dla osoby w rodzinie				
Liczba osób	5	9	6	6
Kwota świadczeń w złotych	6	30 369	27 295	27 295
ZASIŁEK OKRESOWY				
Liczba osób	7	55	52	52
Kwota świadczeń w złotych	8	88 685	99 514	99 514
W tym: (wiersze 9-16)				
Zasilek okresowy z tytułu bezrobocia				
Liczba osób	9	35	34	34
Kwota świadczeń w złotych	10	58 294	62 245	62 245
Zasilek okresowy z tytułu długotrwałej choroby				
Liczba osób	11	15	16	16
Kwota świadczeń w złotych	12	15 357	20 360	20 360
Zasilek okresowy z tytułu niepełnosprawności				
Liczba osób	13	11	8	8
Kwota świadczeń w złotych	14	9 978	9 219	9 219
Zasilek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego				
Liczba osób	15	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	16	0	0	0
Zasilek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b				
Liczba osób	17	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	18	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM				
Liczba osób	19	117	139	139
Kwota świadczeń w złotych	20	79 164	82 327	82 327
W tym: (wiersze 21 - 22)				
ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POSILEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	21	57	66	66
Kwota świadczeń w złotych	22	26 580	50 080	50 080
ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2				

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
Liczba osób	23	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	24	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSIŁEK OGÓŁEM				
Liczba osób	25	142	81	81
Kwota świadczeń w złotych	26	100 715	34 292	34 292
W tym: (z wierszy 25 - 26)				
DLA DZIECI				
Liczba osób	27	142	81	81
Kwota świadczeń w złotych	28	100 715	34 292	34 292
W tym (z wierszy 25-26):				
POSIŁEK świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Posiłek w szkole i w domu"				
Liczba osób	29	142	81	81
Kwota świadczeń w złotych	30	100 715	34 292	34 292
W tym (z wierszy 29-30):				
DLA DZIECI				
Liczba osób	31	142	81	81
Kwota świadczeń w złotych	32	100 715	34 292	34 292
SCHRONIENIE - OGÓŁEM				
Liczba osób	33	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	34	0	0	0
UBRANIE				
Liczba osób	35	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	36	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU				
Liczba rodzin	37	1	2	2
Kwota świadczeń w złotych	38	3 450	7 996	7 996
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	39	22	24	24
Kwota świadczeń w złotych	40	726 338	662 574	662 574
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	41	7	5	5
Liczba rodzin wspierających	42	0	0	0
Liczba asystentów rodziny	43	1	1	1
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	44	46 342	46 536	46 536

4. Inne rodzaje pomocy i świadczeń

Oprócz świadczeń z Pomocy Społecznej Gmina realizuje również szereg innych zadań mających charakter pomocowy. Należą do nich m.in. dodatki mieszkaniowe; świadczenie wychowawcze ; Program Dobry Start oraz inne.

- Dodatek mieszkaniowy w 2020 r. pobierały 2 rodziny. Wydatek to 4234,72 zł.

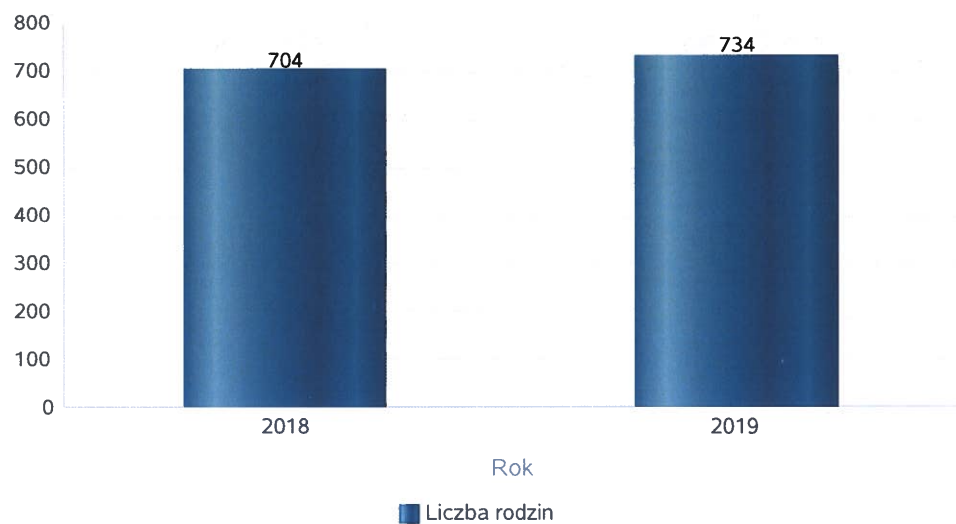
- Liczba rodzin pobierających zasiłek wychowawczy w roku oceny wyniosła 1209 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta wzrosła o 474 rodziny; świadczenie przyznawane jest bez progu dochodowego. Całkowita kwota realizacji zadania wyniosła 11 695 000zł (w tym na świadczenia -11 597 570,44 zł) Z pomocy skorzystało 1925 dzieci.
- Liczba pobierających w roku oceny zasiłek rodzinny wyniosła 283 rodziny. Całkowita kwota realizacji zadania 2 805 499,92 zł. (w tym paragrafie również ujęty jest Fundusz alimentacyjny z którego skorzystały 22 rodziny na kwotę 141 320 zł.

Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące: liczby rodzin, które otrzymały świadczenie wychowawcze w ciągu roku, kwoty świadczenia wychowawczego w ciągu roku, liczby rodzin i kwoty świadczeń w zakresie zasiłków rodzinnych, dodatków do zasiłków rodzinnych, jednorazowych dodatków z tytułu urodzenia się dziecka, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, liczby i kwot świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłku pielęgnacyjnego oraz innych świadczeń opiekuńczych.

Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego.
Dane za rok 2019 dotyczą okresu od stycznia do czerwca.

Rok	Liczba rodzin
2018	704
2019	734

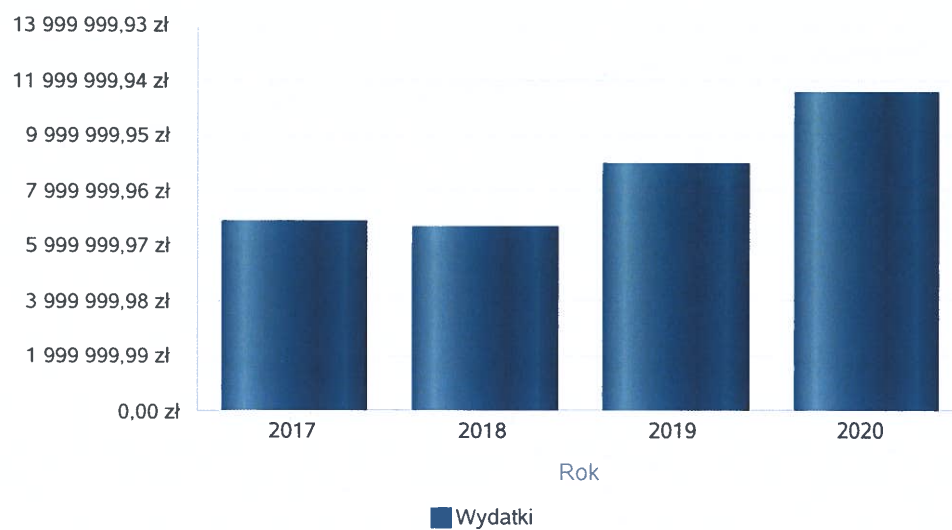
Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych

Świadczenie wychowawcze - kwota świadczeń.

Rok	Wydatki
2017	6 843 741,00 zł
2018	6 636 665,00 zł
2019	9 002 473,00 zł
2020	11 597 572,00 zł

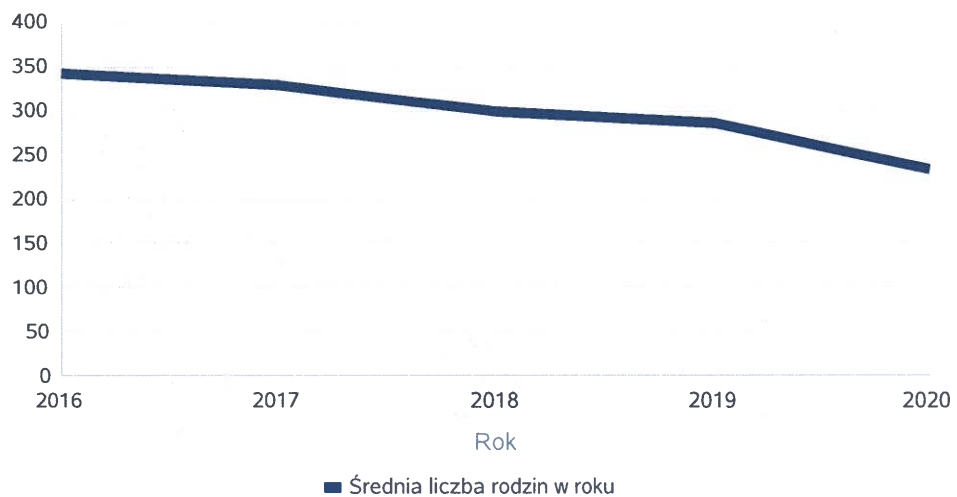
Świadczenie wychowawcze - kwota świadczeń

Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.

	Liczba rodzin				
	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami	343	330	299	286	233

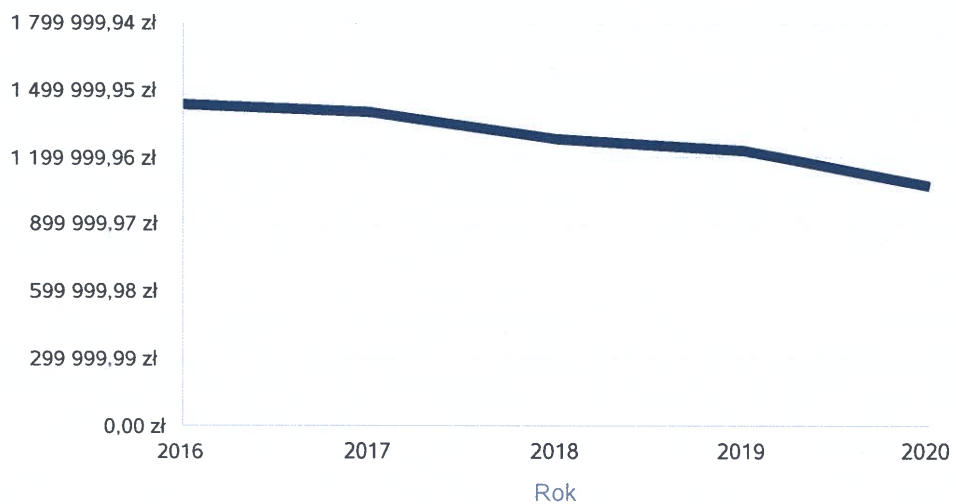
Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami

Kwotę zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem wypłaconych w ciągu roku.

Rok	Kwota
2016	1 435 677,40 zł
2017	1 398 330,54 zł
2018	1 279 607,51 zł
2019	1 228 485,36 zł
2020	1 068 653,15 zł

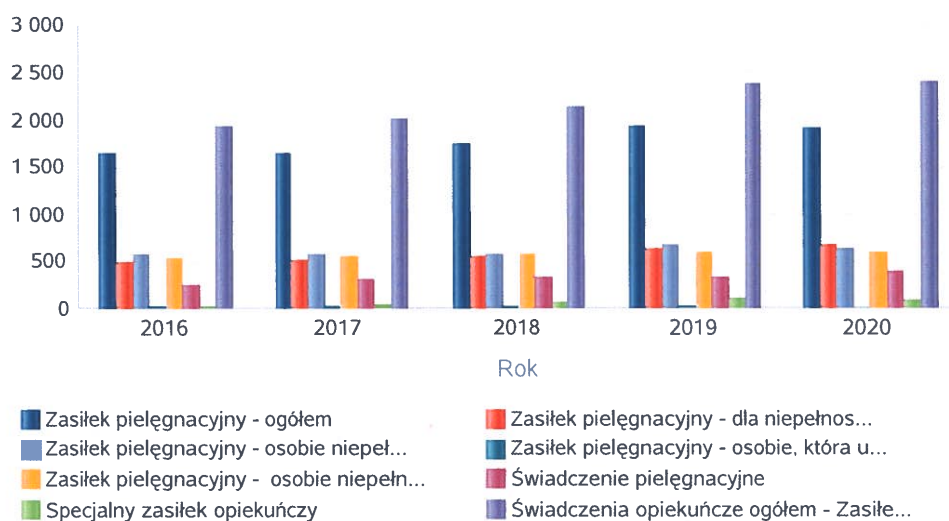
Kwota zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

Liczba świadczeń: świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka, dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o różnych stopniach niepełnosprawności, zasiłek pielęgnacyjny dla osób, które ukończyły 75 lat, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna.

Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń				
	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	1 640	1 651	1 742	1 932	1 912
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	498	506	564	628	678
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	585	568	573	675	628
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	24	24	24	24	12
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	533	553	581	605	594
Świadczenie pielęgnacyjne	259	314	323	325	397
Specjalny zasiłek opiekuńczy	30	45	78	117	87
Świadczenia opiekuńcze ogółem - Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	1 929	2 010	2 143	2 374	2 396

Liczba świadczeń

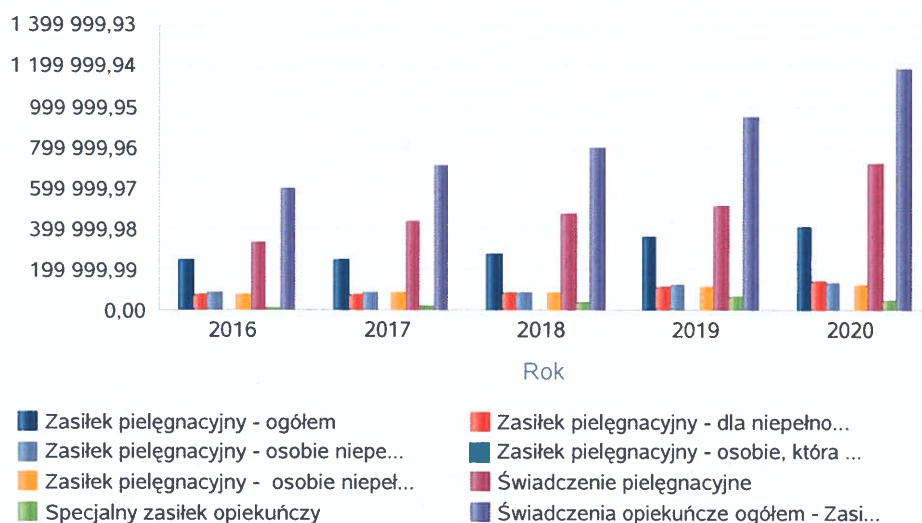

Kwota świadczeń: świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka, dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o różnych stopniach niepełnosprawności, zasiłek pielęgnacyjny dla osób które ukończyły 75 lat, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna.

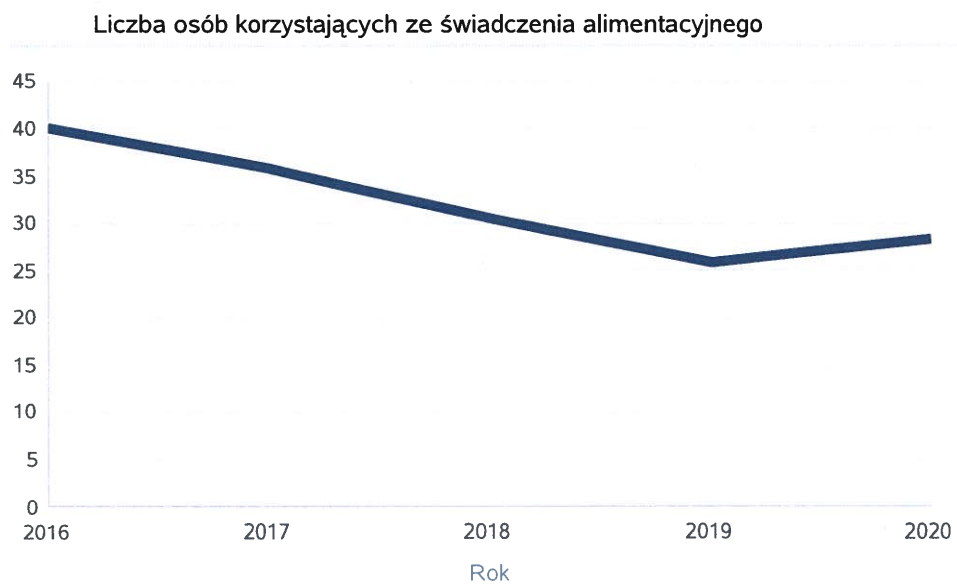
	Kwota świadczeń				
Świadczenia opiekuńcze	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	250 920,00	252 603,00	275 445,00	366 193,00	412 685,00
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	76 194,00	77 418,00	89 056,00	118 988,00	146 339,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	89 505,00	86 904,00	90 622,00	128 002,00	135 547,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	3 672,00	3 672,00	3 796,00	4 550,00	2 590,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	81 549,00	84 609,00	91 971,00	114 653,00	128 209,00
Świadczenie pielęgnacyjne	334 666,00	440 687,00	477 000,00	513 800,00	725 190,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy	14 348,00	23 400,00	41 960,00	72 271,00	52 800,00
Świadczenia opiekuńcze ogółem - Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	599 934,00	716 690,00	794 405,00	952 264,00	1 190 675,00

Kwota świadczeń

Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w poszczególnych latach.

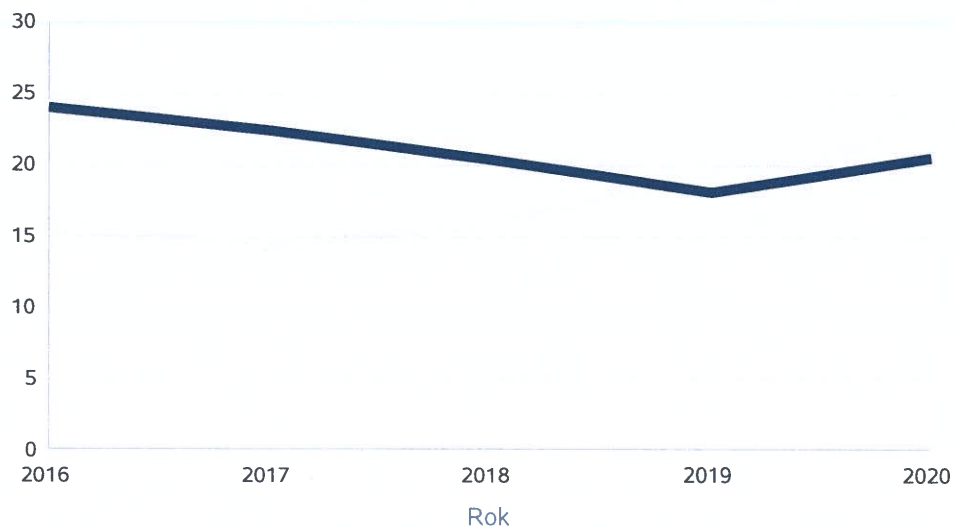
	Liczba osób				
	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	40	36	31	26	28

Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w poszczególnych latach.

	Liczba rodzin				
	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	24	22	20	18	21

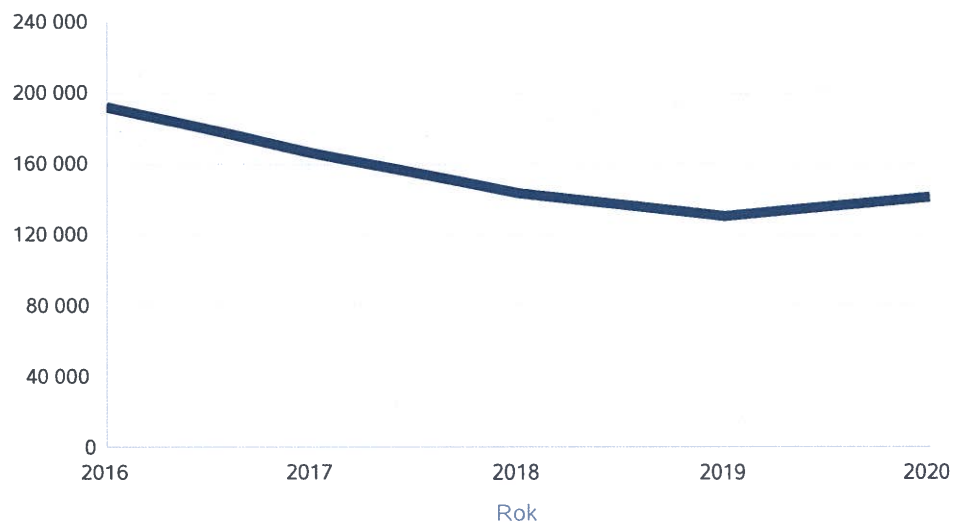
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego

Kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego w poszczególnych latach [w zł].

	Kwota				
	2016	2017	2018	2019	2020
Ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego	192 350	166 607	143 360	129 860	141 320

Kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego

INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
DODATKI MIESZKANIOWE				
Liczba gospodarstw domowych	1	1	2	2
Kwota świadczeń w złotych	2	3 749	4 235	4 235
DODATKI ENERGETYCZNE				
Liczba gospodarstw domowych	3	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	4	0	0	0

5. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

Pomoc to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. Na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże nie prowadzą działalności domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo - wychowawcze, środowiskowy dom samopomocy, schronisko dla bezdomnych, dom dziennego pobytu, jadłodajnie oraz inne. W razie potrzeby osoby kierowane są do odpowiednich placówek na terenie miasta, powiatu lub kraju. Gmina pokrywa koszty pobytu swoich mieszkańców w wybranych placówkach lub udziela pomocy finansowej na prośbę osoby lub instytucji, która zapewnia w/w pomoc.

Liczba jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej o zasięgu lokalnym i o zasięgu ponadgminnym w podziale na instytucję prowadzącą w 2020 roku

Jednostka	INNY PODMIOT PROWADZĄCY - liczba jednostek	PODMIOT PROWADZĄCY - GMINA - liczba jednostek	PODMIOT PROWADZĄCY - POWIAT - liczba jednostek
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	0	0	0
MIESZKANIA CHRONIONE	0	0	0
NOCLEGOWNIE	0	0	0
OGRZEWALNIE	0	0	0
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	0	0	0
OŚRODKI WSPARCIA	0	0	0
PLACÓWKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA	0	0	0
RODZINNE DOMY POMOCY	0	0	0

Liczba jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej

1

0

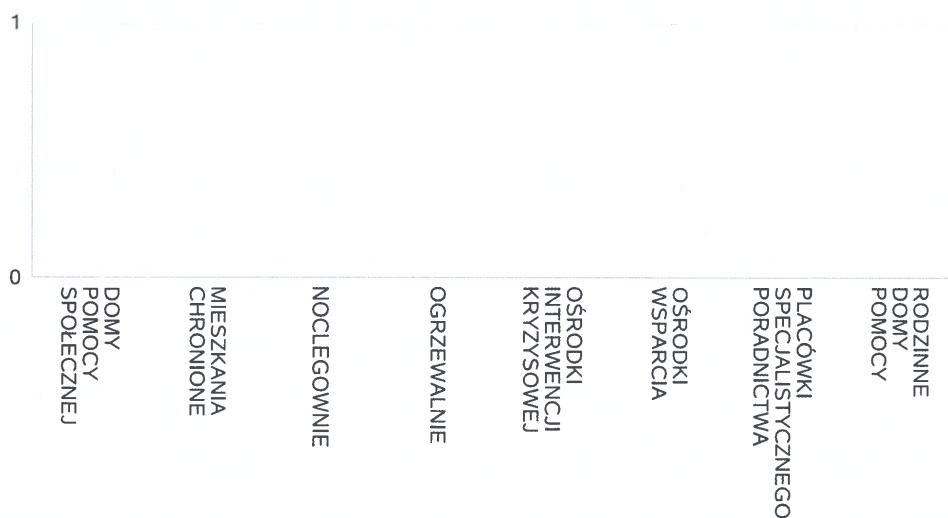
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ
NOCLEGOWNIE PLACÓWKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA

- INNY PODMIOT PROWADZĄCY - liczba jednostek
- PODMIOT PROWADZĄCY - GMINA - liczba jednostek
- PODMIOT PROWADZĄCY - POWIAT - liczba jednostek

Liczba miejsc w jednostkach organizacyjnych pomocy i integracji społecznej o zasięgu lokalnym i o zasięgu ponadgminnym w 2020 roku.

Rodzaj placówki	liczba miejsc	liczba osób korzystających
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	0	0
MIESZKANIA CHRONIONE	0	0
NOCLEGOWNIE	0	0
OGRZEWALNIE	0	0
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ		0
OŚRODKI WSPARCIA	0	0
PLACÓWKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA		0
RODZINNE DOMY POMOCY	0	0

Liczba miejsc w jednostkach organizacyjnych pomocy i integracji społecznej o zasięgu lokalnym i o zasięgu ponadgminnym

Nasycenie usługami w DPS.

Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby osób umieszczonych w DPS pomnożony przez 100 do sumy liczby osób umieszczonych w DPS i liczby oczekujących.

	Wskaźnik nasycenia usługami w DPS-ach wyrażony w %		
Grupa osób	2018	2019	2020
ogółem			
osoby w podeszłym wieku			
osoby przewlekłe somatycznie chore			
osoby przewlekłe psychicznie chore			
osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie			
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie			
osoby niepełnosprawne fizycznie			
osoby uzależnione od alkoholu			

Nasycenie usługami w DPS-ach

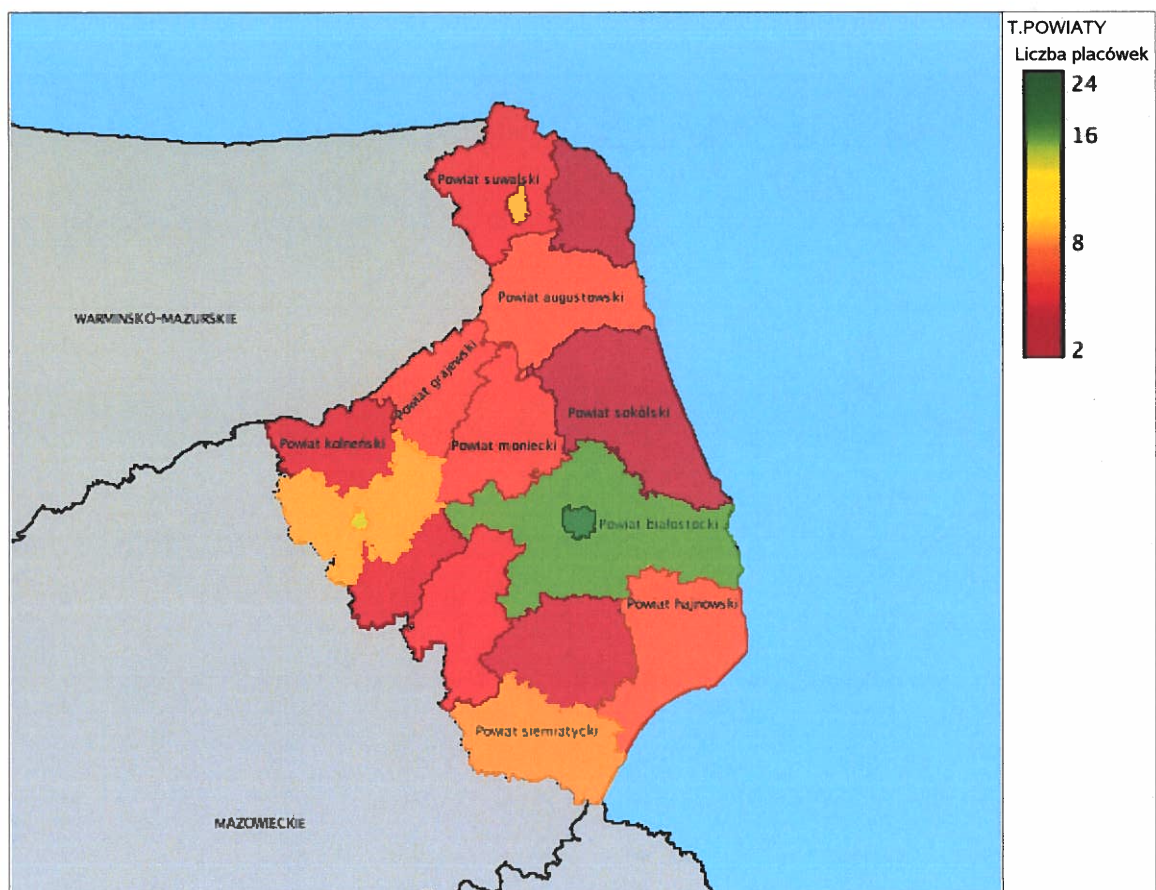

Rozmieszczenie jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej o zasięgu lokalnym i o zasięgu ponadgminnym w 2020 roku .

Powiat	Ogółem	DOMY POMOCY SPOŁ.	MIESZKA - NIA CHRO - NIONE	NOCLE - GOWNIE	OGRZE - WALNIE	OŚRODKI INTER - WENCJI KRYZY - SOWEJ	OŚRODKI WSPAR - CIA	PLAC. SPEC. PORAD.	RODZINNE DOMY POMOCY
Powiat augustowski	5	0	3	0	0	0	2	0	0
Powiat białostocki	10	0	0	0	0	0	10	0	0
Powiat bielski (podlaskie)	2	0	0	0	0	0	2	0	0
Powiat grajewski	5	1	0	0	0	0	4	0	0
Powiat hajnowski	3	0	0	0	0	0	3	0	0
Powiat kolneński	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Powiat m. Białystok	13	1	0	5	1	0	6	0	0
Powiat m. Suwałki	7	0	1	1	0	0	5	0	0
Powiat m. Łomża	9	0	0	1	1	0	3	0	4
Powiat moniecki	3	0	0	0	0	0	3	0	0
Powiat sejneński	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Powiat siemiatycki	8	0	0	0	0	0	8	0	0
Powiat sokólski	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Powiat suwalski	3	0	0	0	0	0	3	0	0
Powiat wysokomazowiecki	4	0	0	0	0	0	4	0	0
Powiat zambrowski	2	0	0	1	0	0	1	0	0
Powiat łomżyński	8	0	0	0	0	0	5	0	3

Powiat	Ogółem	DOMY POMOCY SPOŁ.	MIESZKA - NIA CHRO - NIONE	NOCLE - GOWNIE	OGRZE - WALNIE	OŚRODKI INTER - WENCJI KRYZY - SOWEJ	OŚRODKI WSPAR - CIA	PLAC. SPEC. PORAD.	RODZINNE DOMY POMOCY
Powiat augustowski	2	2	0	0	0	0	0	0	
Powiat białostocki	8	4	3	0	0	0	1	0	
Powiat bielski (podlaskie)	1	1	0	0	0	0	0	0	
Powiat grajewski	1	1	0	0	0	0	0	0	
Powiat hajnowski	4	1	2	0	0	0	1	0	
Powiat kolneński	3	0	1	0	0	0	2	0	
Powiat m. Białystok	11	2	5	0	0	1	0	3	
Powiat m. Suwałki	5	1	3	0	0	1	0	0	
Powiat m. Łomża	7	1	5	0	0	1	0	0	
Powiat moniecki	3	2	0	0	0	1	0	0	
Powiat sejneński	1	1	0	0	0	0	0	0	
Powiat siemiatycki	2	1	0	0	0	0	0	1	
Powiat sokólski	1	0	0	0	0	0	1	0	
Powiat suwalski	2	0	0	0	0	1	1	0	
Powiat wysokomazowiecki	1	1	0	0	0	0	0	0	
Powiat zambrowski	2	0	0	0	0	0	1	1	
Powiat łomżyński	3	2	0	0	0	0	1	0	

ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	1	X	0	0
Liczba osób korzystających	2	X	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	3	X	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	4	X	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	X	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	X	0	0
W TYM (wiersze 7-27):				
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	7	0	0	0
Liczba osób korzystających	8	0	0	0
Liczba osób umieszczonych	9	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	10	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	11	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	12	0	0	0
DZIENNE DOMY POMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	13	0	0	0
Liczba osób korzystających	14	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	15	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	16	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	17	0	0	0
KLUBY SAMOPOMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	18	0	0	0
Liczba osób korzystających	19	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	20	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	21	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	22	0	0	0
SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH I SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH Z USŁUGAMI OPIEKUŃCZYMI				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	23	X	0	0
Liczba osób korzystających	24	X	0	0
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	25	X	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	26	X	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	27	X	0	0
OGRZEWALNIE				

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
Liczba miejsc w placówkach ogółem	28	0	0	0
Liczba osób korzystających	29	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	30	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	31	0	0	0
NOCLEGOWNIE				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	32	0	0	0
Liczba osób korzystających	33	0	0	0
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	34	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	35	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	36	0	0	0

ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA (c.d.)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	1	0	0	0
Liczba osób korzystających	2	0	0	0
Liczba osób umieszczonych	3	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	4	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	0	0	0
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	8	0	0	0
Liczba osób korzystających	9	0	0	0
Liczba osób umieszczonych	10	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	11	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	12	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	13	0	0	0
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	14	0	0	0
Liczba osób korzystających	15	0	0	0
PLACÓWKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA				
Liczba osób korzystających	16	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	17	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia	18	0	0	0

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
i utrzymania placówek (w złotych)				
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	19	0	0	0
Liczba osób korzystających	20	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	21	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	22	0	0	0
PLACÓWKI OPIEKUNCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	23	X	X	X
Liczba osób korzystających	24	X	X	X
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	25	X	X	X
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	26	X	X	X
W tym: PLACÓWKI TYPU RODZINNEGO				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	27	X	X	X
Liczba osób korzystających	28	X	X	X
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	29	X	X	X
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	30	X	X	X
CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba uczestników zajęć	31	0	0	0
KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba uczestników zajęć	32	0	0	0
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ				
Liczba uczestników zajęć	33	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	34	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	35	0	0	0
ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ				
Liczba uczestników zajęć	36	0	0	0

INNE INSTYTUCJE POMOCY I WSPARCIA

Rodzaj instytucji	Wyszczególnienie		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
Spółdzielnie socjalne dla których JST jest założycielem lub członkiem	Liczba spółdzielni socjalnych	1	0	0	0
	Liczba osób korzystających / uczestników	2	0	0	0
	Kadra spółdzielni socjalnych - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	3	0	0	0
Liczba organizacji pozarządowych w obszarze włączenia społecznego działających na terenie JST		4	0	0	0

6. Kadra jednostki organizacyjnej pomocy społecznej

Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym kieruje jednoosobowo kierownik. Podczas jego nieobecności zastępowany jest przez pracownika, któremu na wniosek Kierownika Wójt Gminy przekazał stosowne pełnomocnictwo. Kierownik prowadzi nadzór merytoryczny, organizację pracy i sprawowanie nadzoru nad realizacją zadań przez poszczególnych pracowników Ośrodka. Reprezentuje Ośrodek na zewnątrz. Według stanu na dzień 31.12.2020r. w Ośrodku zatrudnionych na umowę o pracę było ogółem 12 osób, co w przeliczeniu na pełne etaty wynosi 10,88 etatu, z czego:

Kierownik – 1 etat

Główny Księgowy – 1/4 etat

Pracownicy socjalni – 5 etatów, w tym 1 etat na urlopie rodzicielskim

Asystent rodziny – 1/2 etat

Stanowisko ds. świadczeń rodzinnych – 1 etat

Stanowisko ds. funduszu alimentacyjnego i wychowawczych – 1 etatu

Stanowisko ds. świadczeń wychowawczych – 2 etaty

Pracownik sprząający – 1/8 etatu;

informatyk - umowę zlecenie

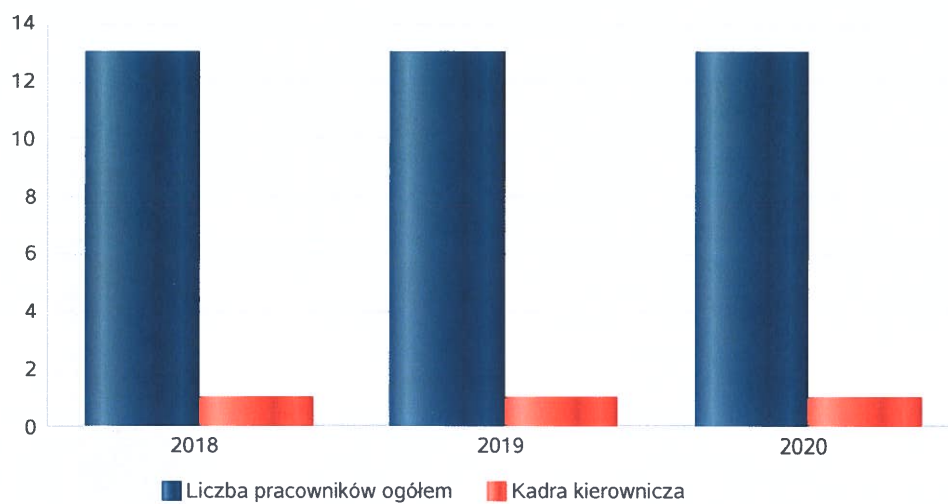
Zgodnie z art. 110 ust 11 ustawy o pomocy społecznej, ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym spełniony jest wymóg ustawy zatrudnienia pracowników socjalnych. Wszyscy pracownicy socjalni mają odpowiednie wykształcenie. W roku bazowym ośrodek otrzymał z Budżetu państwa na utrzymanie i wynagrodzenie, w tym wypłatę dodatków za pracę w środowisku kwotę 126 250 zł.

Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej - osoby zatrudnione.

Zatrudnieni	Liczba osób		
	2018	2019	2020
Ogółem we wszystkich rodzajach placówek	12	12	12
Kierownicy, dyrektorzy, zastępcy	1	1	1

Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej - osoby zatrudnione

Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby pracowników socjalnych posiadających specjalizację I lub II stopnia w zawodzie pracownik socjalny do liczby wszystkich pracowników socjalnych.

Rok	Wskaźnik
2016	0,00%
2017	0,00%
2018	0,00%
2019	0,00%
2020	20,00%

Czy ośrodek spełnia ustawowy warunek 1 pracownik socjalny na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej i czy zatrudnia co najmniej 3 pracowników socjalnych.

Rok	Czy spełniony warunek ustawowy dot. pracowników socjalnych	Liczba mieszkańców wg GUS	Liczba rodzin w gminie korzystająca z pracy socjalnej	Liczba pracowników socjalnych
2016	Nie	9 019	215	3
2017	Tak	9 141	0	3
2018	Tak	9 206	28	4
2019	Tak	9 331	43	5
2020	Tak	9 547	57	5

6.1. Zatrudnienie pomocnicze w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej

W roku oceny brak w ops zatrudnienia pomocniczego w jednostce w ramach zatrudnienia subsydiowanego. (roboty publiczne, prace interwencyjne i inne.) Ośrodek zatrudnia jedynie na umowę zlecenie co roku opiekunki świadczące usługi opiekuńcze dla osób wymagających wsparcia w codziennych obowiązkach, które z powodu wieku, choroby czy niepełnosprawności nie są zdolne same sobie poradzić. Wynagrodzenie i usługi finansowane są ze środków własnych gminy.

6.2. Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej

W GOPS Dobrzyniewo Duże z uwagi na liczbę pracowników socjalnych (spełnione minimum zatrudnienia) i warunki lokalowe, nie wprowadzono podziału na zespoły realizujące zadania w zakresie pracy socjalnej oraz w zakresie usług pomocy społecznej. Do zadań wszystkich pracowników należy

- opracowywanie, wdrażanie oraz ewaluacja projektów socjalnych,
- opracowywanie projektów socjalnych w oparciu o analizę i ocenę zjawisk i potrzeb w zakresie pracy socjalnej i integracji społecznej
- rozwijanie lokalnych działań na rzecz społeczności lokalnej ukierunkowanej na podniesienie jakości życia,
- zgłaszanie propozycji projektów socjalnych,
- współpraca z innymi pracownikami Ośrodka, członkami Zespołu Interdyscyplinarnego, różnorodnymi instytucjami oraz specjalistami realizującymi zadania w zakresie integracji społecznej.

7. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego

WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym w 2020 roku na realizację zadań własnych i zadań zleconych wydatkował kwotę 16 802 308,50 zł., w tym ze środków:

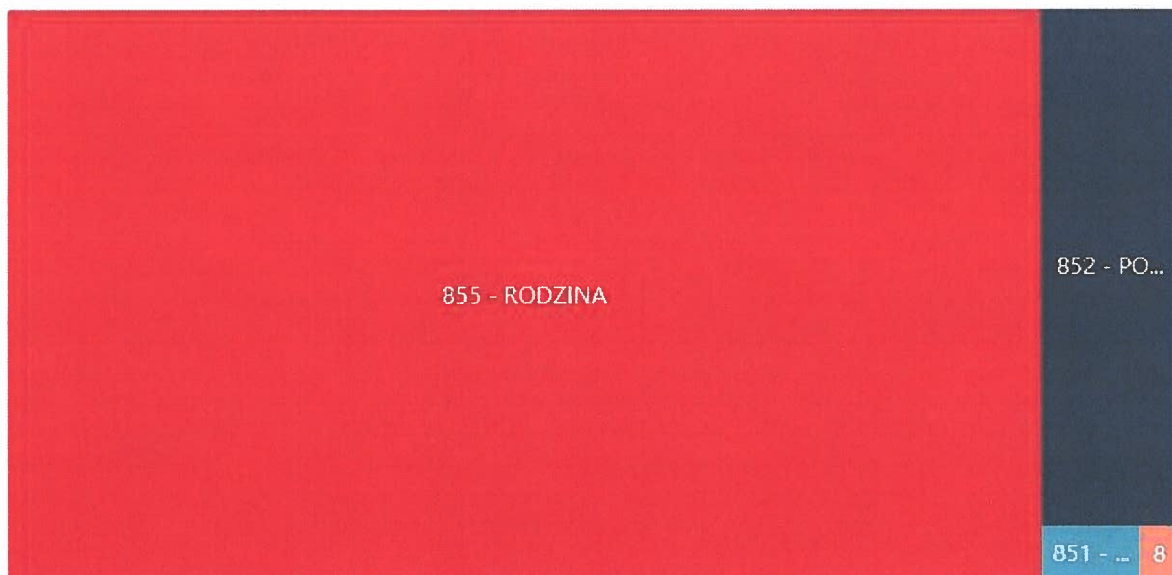
- budżetu gminy: 1 310 565,01 zł. (7,79%) ;
- budżetu państwa: 15 491 743,49 zł. (92,21 %). (dane pochodzą ze sprawozdania RB-28s za 2020 r.)

Udział procentowy źródeł finansowania wydatków Gminy wskazuje na dominujący udział środków budżetu państwa. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego wzrósł o 2 619 014 zł..

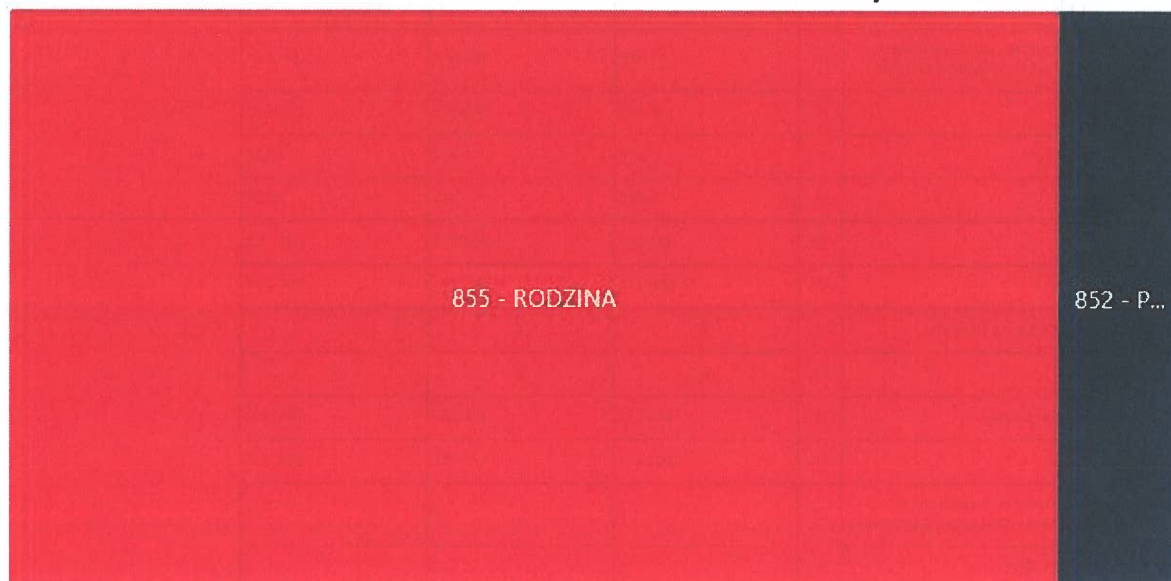
Najwięcej środków wydano na pozycje budżetowe: Rodzina, Pomoc Społeczna, w tym (k woty po zaokrągleniu do pełnych zł.):

- W dziale 855 – Rodzina - wydatkowano 15 000 571 zł. co stanowi 89,28 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.
- W dziale 852 - Pomoc społeczna - wydatkowano 1 801 738 zł..co stanowi 10,72 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.

WYDATKI W OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W JEDNOSTKACH SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

- 855 - RODZINA
- 852 - POMOC SPOŁECZNA
- 851 - OCHRONA ZDROWIA
- 854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA
- 853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ

WYDATKI W OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W OPS / PCPR

855 - RODZINA

852 - P...

- 855 - RODZINA
- 852 - POMOC SPOŁECZNA
- 851 - OCHRONA ZDROWIA
- 853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ
- 854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA

**ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W BUDŻECIE JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
ZADANIA WŁASNE I ZADANIA ZLECONE - w złotych**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
OGÓŁEM				
OGÓŁEM (działy)	1	14 384 295	17 000 029	16 999 669
W tym: w budżecie OPS/PCPR	2	14 183 295	16 802 309	16 802 309
851 - OCHRONA ZDROWIA				
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	3	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4	0	0	0
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5	95 000	139 954	139 594
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6	0	0	0
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85202 - Domy pomocy społecznej	7	726 338	662 574	662 574
w tym: w budżecie OPS / PCPR	8	726 338	662 574	662 574
85203 - Ośrodki Wsparcia	9	2 300	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10	2 300	0	0
85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	11	1 597	2 000	2 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	12	1 597	2 000	2 000
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	13	25 357	21 547	21 547
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14	25 357	21 547	21 547

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
85214 - Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	15	147 920	280 667	280 667
w tym: w budżecie OPS	16	147 920	280 667	280 667
85215 - Dodatki mieszkaniowe	17	3 749	4 235	4 235
w tym: w budżecie OPS	18	3 749	4 235	4 235
85216 - Zasiłki stałe	19	300 415	267 721	267 721
w tym: w budżecie OPS	20	300 415	267 721	267 721
85218 - Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	21	X	X	X
w tym: w budżecie PCPR	22	X	X	X
85219 - Ośrodki Pomocy Społecznej	23	448 914	478 353	478 353
w tym: w budżecie OPS	24	448 914	478 353	478 353
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	25	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26	0	0	0
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	27	109 445	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28	109 445	0	0
85230 - Pomoc w zakresie żywienia	29	127 563	84 641	84 641
w tym: w budżecie OPS	30	127 563	84 641	84 641
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	31	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	32	0	0	0
W tym (z wiersza 31): Wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	33	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34	0	0	0
85232 - Centra Integracji Społecznej	35	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	37	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38	0	0	0
85295 - Pozostała działalność	39	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40	0	0	0
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	41	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42	0	0	0
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	43	0	0	0
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	44	0	0	0
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	45	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46	0	0	0
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	47	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	48	0	0	0
854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA				
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	49	85 000	40 066	40 066

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
w tym: w budżecie OPS / PCPR	50	0	0	0
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	51	21 000	17 700	17 700
w tym: w budżecie OPS / PCPR	52	0	0	0
855 - RODZINA				
85501 - Świadczenie wychowawcze	53	9 120 613	11 695 000	11 695 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	54	9 120 613	11 695 000	11 695 000
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	55	2 710 313	2 805 499	2 805 499
w tym: w budżecie OPS / PCPR	56	2 710 313	2 805 499	2 805 499
85504 - Wspieranie rodziny	57	445 795	484 918	484 918
w tym: w budżecie OPS / PCPR	58	445 795	484 918	484 918
85505 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	59	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	60	0	0	0
85506 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	61	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	62	0	0	0
85507 - Dzienni opiekunowie	63	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	64	0	0	0
85508 - Rodziny zastępcze	65	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	66	0	0	0
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	67	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	68	0	0	0
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	69	12 976	15 154	15 154
w tym: w budżecie OPS / PCPR	70	12 976	15 154	15 154
85514 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby przebywające na urlopiach wychowawczych, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem	71	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	72	0	0	0
85578 Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	73	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	74	0	0	0

8. Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej

Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej polega na realizacji projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, udziału w konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz na realizacji programów osłonowych.

W roku oceny Ośrodek uczestniczył w *Projekcie MRPIPS - Asystent Rodziny i Koordynator rodzinnej Pieczy zastępczej na 2020 r.* Doceniając pracę asystentów rodziny w czasie pandemii przyznano jednorazowy dodatek do wynagrodzenia w wys. 850 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym realizował również:

PROGRAM OSŁONOWY w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców gminy na podstawie UCHWAŁY NR VI/46/19 RADY GMINY DOBRZYŃIEWO DUŻE z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie przyjęcia gminnego

programu osłonowego w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2019–2022r w spr (Dz.U. 2019, poz.1370) . Program jest adresowany do mieszkańców gminy Dobrzyniewo Duże - niezdolnych do pracy z tytułu wieku (tj. osób, które osiągnęły wiek emerytalny zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 z późn. zm.), - osób przewlekle chorych w wieku produkcyjnym, - osób niepełnosprawnych (dzieci, osoby dorosłe). O pomoc lekową można ubiegać się raz w miesiącu w przypadku, gdy miesięczne wydatki na leki zlecone przez lekarza w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku przekraczają kwotę 30 zł, natomiast dochód osoby samotnie gospodarującej nie może przekroczyć 50% wydatków na leki zakupione na podstawie recept i nie może być wyższa niż kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, wynikającego z art. 8 ust. 1 pkt. 2 ustawy o pomocy społecznej. Świadczenie nie może być mniejsze niż 10 zł max. 264 zł . Z pomocy lekowej w 2020 roku ze środków własnych gminy skorzystało 28 na kwotę 7567 zł.

Program „Dobry Start” to wypłacanie 300,00 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny, niezależnie od wysokości osiąganego dochodu w rodzinie. Świadczenie to przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole (szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, klasy dotychczasowej szkoły ponadgimnazjalnej prowadzone w szkole ponadpodstawowej, szkoła artystyczna, w której jest realizowany obowiązek szkolny lub nauki, a także młodzieżowy ośrodek socjoterapii, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, ośrodek rewalidacyjno- wychowawczy), aż do ukończenia przez nie 20 roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24 roku życia.

W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił świadczenie „Dobry start” dla 887 rodzin na 1323 dzieci w łącznej wysokości 396 900 zł. Wydano 1 decyzję odmowną. Koszty obsługi zgodnie z wytycznymi Ministerstwa wyniosły 13 240 zł. z tego 80% zostało przekazane na wynagrodzenie osób obsługujących weryfikację wniosków, 20 % na inne wydatki. Całkowity koszt Programu 410 140 zł.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy dotyczyło 86 osób w tym 23 dzieci. Założono 30 Niebieskich Kart. Koszt realizacji zadania 2000 zł.

Program Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej. W ramach programu finansowano pracę asystenta rodziny (27908,58 zł w tym z MRPIPS - 850 zł.) i pobyt dzieci 4 w pieczy zastępczej - 2 instytucjonalnej i 2 - rodzinnej. / 46 535,96zł) Ogólny koszt w paragrafie 85504 realizacji zadania to 74 444,54 zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa z Programu PEAD na lata 2019-2020. Wydano skierowania na pomoc żywnościową dla 96 osób.

Program Dobry Start - to wypłacanie 300,00 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny, niezależnie od wysokości osiąganego dochodu w rodzinie. Świadczenie to przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole (szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, klasy dotychczasowej szkoły ponadgimnazjalnej prowadzone w szkole ponadpodstawowej, szkoła artystyczna, w której jest realizowany obowiązek szkolny lub nauki, a także młodzieżowy ośrodek socjoterapii, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, ośrodek rewalidacyjno- wychowawczy), aż do ukończenia przez nie 20 roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24 roku życia. W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił świadczenie „Dobry start” dla 887 rodzin na 1323 dzieci w łącznej wysokości 396 900 zł. Wydano 1 decyzję odmowną. Koszty obsługi zgodnie z wytycznymi Ministerstwa wyniosły 13 240 zł. z tego 80% zostało przekazane na wynagrodzenie osób obsługujących weryfikację wniosków, 20 % na inne wydatki. Całkowity koszt Programu 410 140 zł.

Program CZYSTE POWIETRZE - jest pierwszą ogólnokrajową inicjatywą walki ze smogiem. Realizowany jest przez Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W jego ramach można przeprowadzić termomodernizację budynków, np. wykonać termoizolację lub wymienić stolarkę okienną i drzwiową na bardziej energooszczędną. Z dofinansowania można skorzystać w celu wymiany starych, wysokoemisyjnych kotłów węglowych na ekologiczne źródła energii, np. pompę ciepła, instalację fotowoltaiczną, kolektory słoneczne, rekuperację czy wykonanie instalacji centralnego ogrzewania. Dodatkowo można przeprowadzić kompletny audyt energetyczny wykazujący rzeczywiste zapotrzebowanie budynku na energię ciepłą. W dniu 01.10.2020 r. w życie weszły zmiany w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.), które nakładają na gminy obowiązek wydawania zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego dla potrzeb uczestnictwa w programie Czyste Powietrze. Do ustalania wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu, stosuje się przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych /tekst jednolity Dz. U. z 2020r. poz. 111 ze zm./ . Zaświadczenia wydawane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce po uprzednim złożeniu wniosku.

W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym wydał 10 zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego dla potrzeb uczestnictwa w programie Czyste Powietrze.

KARTA DUŻEJ RODZINY - to ogólnopolski system zniżek, stworzony z myślą o rodzinach wielodzietnych, które oferowane są zarówno przez instytucje publiczne, jak i firmy prywatne. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. Karta Dużej Rodziny wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie i co równie ważne, wydawana jest bezpłatnie, a jedynie wydanie duplikatu bądź drugiej formy karty /np. elektronicznej/ podlega opłacie.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Przez rodzica rozumie się także rodzica zastępczego lub osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka. Karta Dużej Rodziny wydawana jest każdemu rodzicowi bezterminowo. Dzieci mogą się nią posługiwać do skończenia 18 roku życia (chyba, że kontynuują naukę lub studiują, wtedy mają do tego prawo do ukończenia 25 lat). Dzieciom niepełnosprawnym prawo do korzystania z Karty Dużej Rodziny przysługuje tak długo, jak obowiązuje orzeczenie o niepełnosprawności. Wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny składane są w formie papierowej lub w formie elektronicznej.

W 2020 roku zarejestrowano 53 wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny. Zamówiono 110 kart tradycyjnych i 66 elektronicznych dla 53 rodzin. Na realizację ww. programu w 2020 roku wydatkowano z dotacji 331, 77 złotych. Od początku trwania programu tj. od 16 czerwca 2014 r. do 31 grudnia 2020r. łącznie 238 rodzin z terenu Gminy Dobrzyniewo Duże może korzystać z przywilejów jakie daje Karta Dużej Rodziny. (liczba osób z przyznana kartą 1036, w tym dzieci 619)

9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia

Współpraca z sektorem pozarządowym odbywa się na zasadach partnerstwa, wzajemnego wsparcia w działaniach, podejmowania przedsięwzięć likwidujących bariery społeczne oraz wspierania inicjatyw sprzyjających wzmocnieniu więzi społecznych i lokalnej solidarności.

W 2020 roku Gminny Ośrodek współpracował m.in. ze Stowarzyszeniem „Szlachetnej Paczki”. Zorganizował również zbiórkę środków higienicznych do Dziecięcego Szpitala |Klinicznego w Białymstoku na oddział Onkologii. Pośredniczył w przekazaniu od prywatnego sponsora tabletu dla niepełnosprawnego dziecka

Ponadto przy współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Gminy Dobrzyniewo Duże, realizował Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ). Program ten jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym, który realizowany jest w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Dz. Urz. UE L 72 z 12.03.2014 r., str. 1), zwanego dalej rozp. FEAD. Głównym programem celem jest zapewnienie najuboższym mieszkańcom Polski pomocy żywnościowej oraz uczestnictwo w działaniach w ramach środków towarzyszących. Cele szczegółowe, to organizacja i koordynacja dystrybucji pomocy żywnościowej, przekazanie artykułów spożywczych osobom zakwalifikowanym do otrzymania pomocy żywnościowej zgodnie z zasadami PO PŻ oraz prowadzenie działań w ramach środków towarzyszących wśród osób najbardziej potrzebujących zakwalifikowanych do objęcia pomocą żywnościową, mających na celu włączenie społeczne. Do zadań pracowników Gops należy weryfikacja dochodów osób na podstawie składanych wniosków i wydawanie skierowań na tego typu pomoc. Na w/w pomoc wydano skierowania dla 96 osób. Przed Świętami Wielkanocnymi pracownicy ośrodka w czasie Pandemii, przy pomocy Straży Pożarnej i Wojsk Obrony Terytorialnej pomogli dostarczyć paczki dla zakwalifikowanych do pomocy mieszkańców.

10. Wnioski końcowe

Ocena zasobów pomocy społecznej dla Gminy Dobrzyniewo Duże za 2020 rok została przygotowana na podstawie danych zebranych przez Ośrodek Pomocy Społecznej za pośrednictwem systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej MRPiPS. Dane z Oceny umożliwiają analizowanie i monitorowanie występowania problemów społecznych oraz planowanie działań aktywizujących jednostki samorządu terytorialnego w obszarze usług społecznych. Zawarte w niej informacje są materiałem poglądowym mającym ułatwić władzom gminy podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w zakresie polityki społecznej w kolejnym roku i stały się podstawą do sformułowania poniższych wniosków i rekomendacji:

1. Z prognoz demograficznych na lata 2011-2035 wynika, że na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże, pomimo osiedlania się nowych mieszkańców pogarsza się struktura wiekowa (widoczny jest wzrost populacji ludności w wieku poprodukcyjnym.) Takie prognozy ukierunkowują cele strategiczne w pomocy społecznej na szeroko rozumianą pomoc osobom w podeszłym wieku, a przede wszystkim zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie osób starszych w domach pomocy społecznej i zabezpieczenie usług opiekuńczych oraz pobytu w dziennych ośrodkach wsparcia dla seniorów.

2. W stosunku do rodzin wychowujących nieletnie dzieci, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym należałoby udzielać szeroko rozumianej pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem roli asystenta rodziny. Kontynuowanie zatrudnienia i rozwijanie form pracy asystenta w celu umożliwienia powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej oraz zapobiegania odbieraniu dzieci z rodzin do pieczy zastępczej.

3. Rozwijanie i upowszechnianie form aktywnej integracji społecznej i zawodowej oraz umożliwienie dostępu do nich osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym przy pomocy zewnętrznych środków finansowych z programów i konkursów finansowanych z budżetu państwa.

4. Zintegrowanie i ścisła współpraca i koordynacja działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności lokalnej, na rzecz aktywizacji osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Przy planowaniu budżetu na zadania z zakresu pomocy społecznej na następny rok, należy wziąć pod uwagę następujące kwestie: - zwiększenia środków finansowych na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz na opłacenie pobytu osób w domach pomocy społecznej, zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie osób starszych w domach pomocy społecznej, zabezpieczenie usług opiekuńczych oraz pobytu w dziennych ośrodkach wsparcia dla seniorów.

Dla ograniczania obszarów ubóstwa wskazany jest rozwój form zatrudniania takich jak: prace społecznie użyteczne, interwencyjne czy roboty publiczne, - niezbędne jest dalsze promowanie rodzinnej pieczy zastępczej poprzez różnorodne formy przekazu i kontaktu, by dotrzeć do społeczności lokalnej i pozyskać kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej itp.

Ważne jest również podejmowanie działań w kierunku profesjonalizacji kadry pomocy społecznej poprzez podnoszenie wykształcenia, udział w kursach, szkoleniach, a także umożliwienie pracownikom socjalnym udziału w superwizji celem zapewnienia wysokiej jakości pomocy świadczonej na rzecz osób i rodzin wykazujących trudności w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku społecznym, - podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, zwłaszcza w zakresie świadczenia pomocy o charakterze niepieniężnym np. usług opiekuńczych dla osób starszych, chorych

i niepełnosprawnych – rozwijanie środowiskowych form wsparcia. Zapewnienie środków na godziwe wynagrodzenie pracowników zatrudnionych w jednostce.

Rozwijanie poradnictwa specjalistycznego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ułatwiającego przezwyciężanie trudności i radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych, - należy zwiększyć społeczne zaangażowanie mieszkańców Gminy we wszystkich obszarach życia społecznego oraz promować i stwarzać warunki dla systematycznego i trwałego rozwoju wolontariatu, - istnieje potrzeba, aby kłaść nacisk na promocję i rozwój organizacji wspierających rodzinę. Promowanie Mobilnego Punktu Wsparcia dla Rodzin.

Załącznik Nr 1 do protokołu Nr 29/21

Pogorzałki dnia 12.04.2021

dnia 16.04.2021 r.

Komisji Spraw Społecznych

Parafia Rzymskokatolicka

pw. Miłosierdzia Bożego

w Pogorzałkach

ks. Marcin Kuczyński

URZĄD GMINY DOBRZYŃIEWO DUŻE
SEKRETARIAT I
WPŁYNEŁO

dn. 12-04-2021

Nr. dz. .... zał. ....

PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA
pw. Miłosierdzia Bożego
POGORZAŁKI 111
16-002 Dobrzyńewo Duże
tel. 85 71 99 845, 502 546 999

Sz. P. Wojciech Cybulski

Wójt Gminy Dobrzyńewo Duże

Szanowny Panie Wójcie
Szanowni Radni Gminy

Źródła historyczne informują, iż w murowanej kaplicy mieli się modlić jeszcze powstańcy styczniowi. Zabytkowa kaplica składa się z dwóch części – starszej murowanej, z wielkim prawdopodobieństwem pobudowanej jeszcze przed 1863 r., i nieco młodszej drewnianej postawionej w czasie rewolucji 1905 r.

Kapliczka ta przetrwała do dnia dzisiejszego i znajduje się na terenie Gminy Dobrzyńewo Duże w miejscowości Pogorzałki obok kościoła pw. Miłosierdzia Bożego, której jestem proboszczem.

W programie wyborczym przed ostatnimi wyborami samorządowymi jednym z głównych haseł zakładano dbanie o zabytki, których na terenie naszej Gminy jest bardzo mało.

Pamiętając o hasłach wyborczych postarałem się o złożenie projektu do Lokalnej Grupy Działania – Puszcza Knyszyńska, dzięki podjętym staraniom otrzymałem dofinansowanie na przeprowadzenie prac remontowo-konserwatorskich ww. zabytkowej kaplicy w kwocie ok. 130000 (sto trzydzieści tysięcy złotych), przy czym koszt środków własnych wynosi 15% oraz koszty dodatkowe nieobjęte projektem.

W imieniu własnym oraz mieszkańców naszej gminy zwracam się z prośbą do Pana Wójta i Rady Gminy o wsparcie prac nad zabytkiem w kwocie 20000 (dwadzieścia tysięcy złotych).

Z racji tej, iż ww. kaplica jest położona na terenie mojej parafii stąd, moja inicjatywa w renowację obiektu, nie zmienia to jednak faktu, iż obiekt jest częścią historii mieszkańców naszej gminy.

W myśl zasady: „Pamiętajmy o historii i dbajmy o to co po niej pozostało”, myślę, iż Radni Gminy Dobrzyńewo Duże oraz P. Wójt działając zgodnie ze złożonymi obietnicami przedwyborczymi pozytywnie rozpatrzą moją prośbę.

12/04/2021 13:06
DK/3401/2021

AKTDLIJS

PROBOSZCZ
Parafii pw. Miłosierdzia Bożego
w Pogorzałkach
ks. Marcin Kuczyński

Z wyrazami szacunku

Komisariat Policji w Łapach

ul. Główna 5, 18-100 Łapy, tel.: +48 85 715 8217, fax.: +48 85 715 8215
dyżurny.kp-łapy@bk.policja.gov.pl
www.bialystok.policja.gov.pl

URZĄD GMINY DOBRZYNIĘWO DUŻE
SEKRETARIAT I
WPŁYNĘŁO
dn. 14-04-2021

KPŁ.0151.22.2021

14/04/2021 11:40
DK/3473/2021

AK tD2L Jm y

Sz. Pan. Wojciech Cybulski
Wójt Gminy Dobrzyniewo Duże

Wojciech Cybulski

w ramach współpracy oraz podejmowania wspólnych przedsięwzięć mających na celu poprawę bezpieczeństwa poprzez podniesienie skuteczności pracy podległych mi funkcjonariuszy zwracam się z prośbą do Pana Wójta i Rady Gminy Dobrzyniewo Duże **o wyasygnowanie z budżetu w roku 2021 środków finansowych w kwocie 20 000 zł.**

W/w kwota w całości zostanie przeznaczona na zakup w 2021 roku sprzętu transportowego w ramach połączonych środków z Programu modernizacji Policji oraz środków pozyskanych od samorządów lokalnych.

Informuję, że na obecną chwilę uzyskałem wstępnie zadeklarowane środki od wszystkich Burmistrzów/Wójtów, które pozwolą nam na zakup dwóch radiowozów:

1. Samochód osobowy typu SUV w wersji oznakowanej – przeznaczony do Posterunku Policji w Choroszczy.
2. Samochód osobowy segment C w wersji nieoznakowanej – przeznaczony do Wydziału Kryminalnego Komisariatu Policji w Łapach.

Potrzebne pieniądze na zakup ww. pojazdów to kwota 220 000 zł (solidarnie po 50 % kwoty tj. po 110 000 zł - KGP i Samorządy)

Aby podkreślić wagę tego wsparcia pragnę wskazać, że wspólne zakupy pojazdów oraz sprzętu przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, szybszej reakcji i czasu dojazdu związanego ze zgłaszanymi zagrożeniami występującymi na terenie gminy, która jest w strukturach funkcjonowania i obsługi Komisariatu Policji w Łapach.

Pragnę podkreślić, że każde wsparcie jest ważne dlatego też serdecznie dziękuję za dotychczasową współpracę. Dotyczy to zarówno wymiaru codziennej merytorycznej współpracy na najniższym szczeblu pracowniczym jak też wsparcia finansowego, którego możliwość pozyskania i wykorzystania wpływa znacząco na sprawność działania poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych Policji.

Jednocześnie deklaruję swoją gotowość do przedstawienia ww. inwestycji na posiedzeniu Rady Gminy.

Wyk. w 2 egz. TO/TO

Egz.1 – adresat

Egz.2 – a/a

KOMENDANT
Komisariatu Policji w Łapach

Tomasz Organek
nadkom. Tomasz Organek

